Radu Anton Roman

HAZ cu... PEȘTE!

GLOBUS

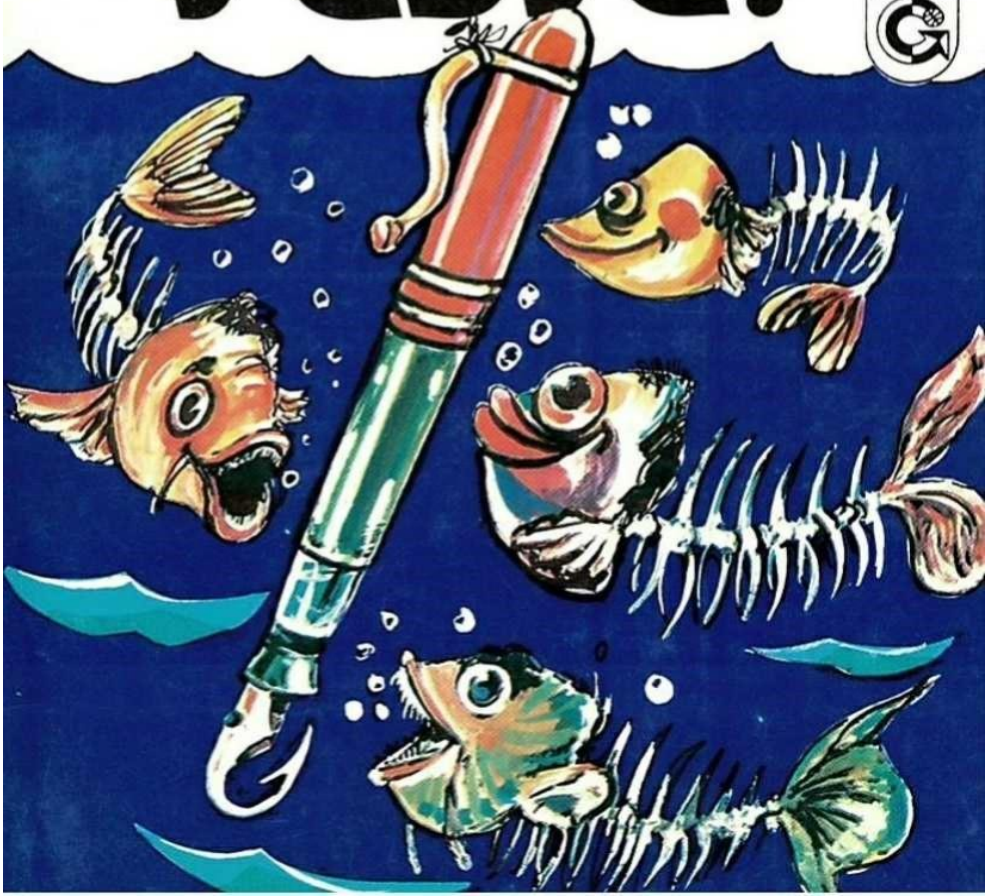

Haz cu pește
(SAU FALS TRATAT DE ADOLESCENȚĂ ȘI PESCUIT)

Editura GLOBUS
București

MIC CUVÂNT ÎNAINTE…

(Ce *ar trebui citit, pentru liniștea autorului, și după)*

Patima pescuitului e considerată, în anumite state antipodice, ca un viciu cumplit, ce trebuie așezat lângă droguri și alcool. Încă nu a apărut Liga împotriva pescuitului, dar nici departe nu e clipa când va trebui să ne asumăm riscuri mari ca să celebrăm, într-un colț de baltă retras, dulcea, vai, cumplita noastră pasiune!

Dar, ce vină avem noi, dragi soacre suave și soții scumpe (am început enumerarea cu membrii cei mai importanți), mame și tați, copii, alte rude, prieteni apropiați și chiar depărtați, în fine, stimată opinie publică, de ne vânați și ne asupriți precum conchistadorii pe incași? Cu ce vă greșim? Doar nu ne ducem în locuri deocheate, nici să ne bem mințile, nici să ne jucăm casa la cărți! Ne ducem în natură, la aer curat, la întâlnirea cu îngerii denumiți cer, apă, soare, păsări (chiar și pești uneori!)!

E adevărat că, în zăpăceala trăsnelii noastre nevinovate boală, cum o numiți voi – mai uităm că duminică avem oaspeți, că joi e revelionul și că mâine, la unșpe, ne-nsurăm! Ei și?! Ce, nunta – fie și a mea – nu poate să aștepte până trece „solunara mică”?! Ori s-au schimbat și pervertit valorile-ntr-atât, încât o ceremonie oare care e mai importantă decât un trofeu de șalău de opt kilograme?!

Dar nu dăm noi tribut? Nu venim noi acasă cu pește, măcar o dată la zece ieșiri? Nu vă invităm noi la pescuit, să ne întovărășiți, ca să nu credeți că mergem cine știe unde și facem cine știe ce?

Dacă sunt țânțari, șerpi, broaște, viermi, dacă apa e tulbure și pământul tare și crăpat de arșiță și nu e niciun pom în preajmă, cale de kilometri, noi ce vină avem?! Ce, credeați că pescuitul e distracție cu plajă și cu bufet de răcoritoare? Nu! Pescuitul e muncă dură, o încercare a puterilor și voinței omenești, un dialog aspru cu natura nu totdeaua prietenoasă. Pescarul îndură ploaia, gerul, vântul, seceta, singurătatea. De ce nu veniți cu noi la copcă, să stați măcar o zi afară, la minus douăzeci? O să vedeți atunci ce trudă-i viața de pescar!

Ce ne obligă să ne ducem? Ceva foarte vechi și foarte puternic din noi, de la izvorul lumii! Ceva ce ne dă speranța că omul nu e făcut din beton, dolari, borcane de murături și gaze de eșapament, ci una cu apa cari: la născut (nu chiar atât de demult!), cu-cerul sub care trăiește.

Vă cerem iertare că suntem puțin diferiți de vot, că în locul încâlcelii de oraș –, a meciurilor de fotbal, a vizitelor la tanti Kitty, ceaiurilor cu rap-dance, a marilor afaceri și a altor lucruri moderne - preferăm liniștea și solitudinea unui mal de lac, fie el înverzit sau înghețat Așa a fost să fie! Viața, pentru noi, e numai *acolo* iar pescuitul e doar o nuca minciună, Un pretext Nu că nu ne place să prindem pește Oho, cică „atunci, chiar și atunci când *știm* că nu o să prindem nimic, tot ne ducem! Pentru că pescuitul e un ritual.

Am scris aici câteva pagini vesele și nostalgice ce pot îi numite amintiri de pescar. Au zece-cincisprezece ani vechime, întărindu-se în mintea mea ca vinul hun! Dar nu sunt, veți vedea., amintiri riguroase și niciun tratat cu ambiția exactității sunt mai degrabă fanteziile ce fac din *memorie* un ***tărâm străin.*** Și, pentru că am avut privilegiul și bucuria de a însoți la pescuit oameni înseninați, bine cunoscuți spectatorului și cititorului român, le-am alcătuit, din joacă senină, câteva portrete, un fel de caricaturi prietenești, spre amuzamentul tuturor (sper, și al lor!).

Veți întâlni, citind cărțulia aceasta, afirmația că singura certitudine a pescarului e viitorul, iar trecutul, cea mai imprevizibilă și mai necunoscută aventură a vieții. E motivul întregii scrieri aici de față.

PEISAJ CU CÂINE ȘI COPII

Mic *studiu impresionist*

Ascultă. Dragă, mulți cred că eu am scris
povestirea asta ca să-mi fac reclamă!
Mircea Sântimbreanu

Iată-l! Răsare peste trestii, acoperind încet zarea cu făptura-i fără margini. Toate parcă se pleacă și parcă se sting puțin, un vânt ușor se iscă, luceafărul de dimineață se retrage palid în apusu-i de altul luminat. Doar luna îl mai înfruntă puțin, o amânare, apoi se întunecă și ea, se pierde. Când umbra-i largă cade peste luciul lacului tremurat, crapii plesnesc apa isterici mânați de furtuni nevăzute. „Este Mircea!”. Strigă balta. „Sântimbreanu” urlă peștii.

„Haide Gică i se aude vocea aspră, bubuitoare, venind parcă din subteranele Apusenilor, iar Gică se târâie, hămăind neputincios să prindă din urmă stihia, o avalanșă mistuitoare, de neoprit. Pentru că nimic nu-l poate opri pe Mircea Sântimbreanu, în afara lui însuși.

Ca la un semn, de prin curți și grădini în floare se revarsă puhoi copiii satului (cine a văzut baltă la oraș?) alergând, câtă frunză și iarbă, la marea întâlnire. Mai întâi se cuvine să-l găsească și să-l adune pe Gică de prin holda tânără, unde scheaună pierdut prin hăurile brazdelor înfrățite. Apoi vin cu toții dese-nclună în năvalnic vuiet, gata să pupe mâna ori genunchii Mărimii Sale, care unde ajunge.

Mărimea Sa, „domul (iertați, domnul) Mircea”, adică „Nenea Mircea” sau „Nea

Mircea", care cum cutează și are dezlegare (până și cei mai îndrăzneți sunt cu ochii în pământ), le pune mâinile pe cap, nu la toți, la vreo zece-doispe – cât poate cuprinde un om în două palmi? — și-i bine grăiește cu un „Salut Fănele! Te-ai sculat, măi Ciuculeț?", care-i face pe toți să urle de plăcere, un cor ce-asmute câinii în urlet turbat. Când vacarmul se potolește – numai lătratul pițigăiat al lui Gică se mai aude o clipă, exprimându-și dreptul clar la ultimul cuvânt, prerogativul indiscutabil al intimității — M.S. le face un semn și toți cad retezați pe iarba de-acum uscată, e vară, e dimineața, e soare, e vacanță.

„Gică, fă o cursă", ordonă blând, iar șoricarul crăcănat și minuscul alergă vitejește patru metri și cade frânt pe-un mușuroi de cârtiță. „Azi e în formă", observă M.S., „are o poftă nebună de mișcare". Mirosul reavăn îi stârnește aprige instincte, mai latră o dată ascuțit. „Taci, Clică! Dacă te aude Suzi și mă cheamă la serviciu?", îl certă drăgăstos M.S., și glasu-i zăngăne, ca un hăulit prin peșteri.

Scoate o glajă și soarbe din lichidul incolor. Găliganii de doispe ani, ori peste, cu mustăcioară și păr pe piept, se ling pe buze și înghit în sec. „E apă, măi!". Se întinde puțin. „Dormi, Gică, destul pentru azi" și cățelușul adoarme. „Măi Țușteo, da râmele unde-s domnule? și Țușteа, țuști, îi și depune la picioare două găleți cu râme, alese pe mărimi și culori. „Nenea Milcea" suspină peltic un prunc gălbui cu două dâre de noroi pe obraz ca un tatuaj de voievod african „da' azi vielmușei nu vlei?" „Cum să nu vreau, mă Târlică?!" Iar Târlică scutură fericit buzunarele cămășuței, singurul lui acoperământ, se caută în sân, adunând un pumnuleț de viermuși într-o cutie de conserve.

Pe rând, apoi, toți, zeci, sute, câți sunt, depun la picioarele M.S. ofranda zilei, Care un vierme, care un gândăcel, care mămăligă de la câine, care mațe vechi, care o jumătate de vișină ori o dudă coaptă. Cei mai răsăriți țin socotelile care ce și cât a adus, pe un abac, și îi sancționează pe leneși și pe meschini cu câte o ghindă în țeastă sau un șut în curuleț, la alegere.

Se face un morman mare, o căpiță. Începe selecția. Ce merge la nadă, ce merge pentru cârlig. Cam o jumătate de tonă de substanță organică odoră și coloră ia calea apei, să momească și să adune peștele la picioarele M.S.

În acest timp, M.S. a mai sorbit, consumând cam jumătate din „apa" sticlei. Acum, ușor transpirat, *se apleacă să ia lanseta.*

Portret după natură

Dar cred că trebuie făcute. Înainte de a îi prea târziu, unele precizări. M.S. Mircea Sântimbreanu e o formă de relief uman mai rar întâlnită, cel puțin pe plaiurile noastre Arc destul de puțin peste doi metri, ceea ce e deja destul de impunător. A fost de toate, ilegalist, brută, politruc, student, nene la o casă de curve, secretar…

Acum, în 1978, e director de editură, ceea ce îi dă, în anumiți ochi, o definitivă, uluitoare măreție (mi-amintesc o replică din Mrozek „Tango", a unui personaj așezat brusc mai sus decât ceilalți: „Ce mici vă văd eu de aici!") Va fi pensionat forțat, câțiva ani mai târziu, deoarece va publica după 1980 cărți contestatare.

Poartă lot timpul patruzeci și opt la piciorul stâng, iar la cel drept pe Gică, care, de la cap la coadă, nu are decât treijdoi jumate. Pentru că nu poate fugi, de la naștere, mai repede decât pășește agale stăpânul, s-a stabilit următoarea înțelegere: după fiecare trei pași, cățelul trebuie așteptat un sfert de oră. Dacă nu apare, Gică a acceptat să fie căutat în mulțime cu miliția și batalionul de câini „Milițiști". Atât de mult s-a obișnuit M.S. cu umbra maronie a piciorului său drept, meat i-a spus o dată ministrului culturii, Suzi cea robustă și cam înceată a mers dar nu numai, „Haide Gică", căutând-o cu ochii prin crăpăturile parchetului.

Orice ar rosti M.S. pare de importanță cel puțin mondială. Glasul său profund vibrează cu cadența unui clopot de catedrală. Atunci când zice grăbii „Te rog. Drăguță, dă-mi și mie un borviz", toată lumea se descoperă și tace cu respect religios, în timp ce barmanii sau orice alți deținători de. Lichide se simt îndemnați să sape fântâni în podelele de mozaic ale bufetelor. După ședințe, când își ceartă părintește fetele, de la editură că întârzie dimineața, podelele rămân ude, put, și trebuie rașchetate. Și când sforăie, o face cu intonațiile unui tribun.

E bun și pătimaș pescar. Puțin cam original Ultima dată când ne-am întâlnit, dădea la știucă, în Deltă, împreună cu colegul nostru Eugen Petrescu, profesor la Maliuc. În loc de nălucă. M.S. momea știuca cu o mască africană prevăzută cu cercei, buze roșii, ochișori, țâțișoare și mărgele.

Nu dă, Doamne ferește, niciodată cu mai mult de zece lansete, deoarece nu posedă mai multe. Când peștele e harnic și trage nesăbuit la toate cârligele odată, pune copiii la treabă. Când prinde mai mult de-o sută de kilograme de lin, crap, bibănaș, „babușcă (orice iese din apă și are fosfor e binevenit) se-ntristează pentru că trebuie să se oprească din agreabila îndeletnicire, întrucât nu mai are unde-l pune. Iar dacă n-are unde-l pune, nu mai are încotro și-și scoate pantalonii, îi înnoadă și-i face săcotei pentru surplusuri.

Dacă locul e pustiu, că iarna copiii au și zile de școală, își pune la umede munci redactorii și contabilii că așa i-a angajat pe toți după un singur criteriu – să le placă să pescuias*că cu el*. – și cu o singură condiție – tot ce prind să-i dea *lui.* Pe Alfred Neagu l-a salvat de la alergătura ager-presistă pentru că e bun navigator și are cuier la apă, în portul Tulcei (și își face altul în bucătărie, cu fetițele și nevasta în vederea navigației pe celebrul canal Buda pe Argeș – *Punta Arenas – Buda).*

Când M.S. nu are încotro și-și lasă subalternii să muncească, ca să nu dea faliment editura, merge cu noi la pescuit. „Noi" suntem tineri. Scriitori (așa eram pe vremea aceea!). Și aveam în sertarele adânci ale M.S. romane în trei volume. Așa că dacă nu sunt copii, nici subalterni, atunci adunăm noi, colaboratorii, râmele, prindem noi gândăceii, înșirăm noi *vielmușei* pe cârlige, primim noi sancțiunile cu „ghinda" și vârâm, tot – noi, peștii în juvelnicul M.S.

Dacă ai talent și ai depus la editură o carte bună, scapi ieftin, că M.S. respectă (înciudat) valoarea. Am văzut chiar, odată, la Sărulești, cum prietenul meu, Ioan Dan Nicolescu, i-a scăpat din minciog un crap de trei chile! Și culmea, a rămas nu numai nevătămat, dar chiar neadmonestat! Explicația? Avea la „Albatros", în curs de apariție. *Sărbători marțiale,* roman excelent! (Ce-i drept, M.S. căpătase o

expresie clară de detașare și scârbă resemnată pe aspra-i figură moțogană).

Ferească însă Petru Pescarul, ocrotitorul nostru, să n-ai talent sau să-i fi dat o carte mai în doi peri, că le omoară M.S! E meschin și profitor ca un capuchehaie, așa că te pune la săpat o mină de râme – doar e neam de holoangări! — la prășii balta, îți confiscă mașina, via părintească, permisul de pescuit și nevasta. Și cum e porc, da' porc-porc, tot nu-ți publică cartea. Nu ține să ridici vocea și să bați cu pumnul în masă, că M.S. a făcut box și, dacă nu ești cuminte, te bate. Sau te toarnă.

Dimineața unui faun

Deci M.S. ***se apleacă,*** la lansetă cu lansetă, arată cu degetul, magnific, ce momeli se cuvin fiecărui cârlig. Pruncii sar. Pe măsură ce scula se încarcă, aruncă. În curând, lotul e la apă. Își așază sub dos un scăunel pliant (ați încercat vreodată să vă așezați comod pe un timbru? M.S. poate!) și începe conversația cu copiii, așteptând un semn de la pești. Suge legumit vinars din sticla aproape goală, ca să se Ferească de arșiță, ascultând poveștile băieților. Își cunoaște perfect personajele. „Durii" ăștia, încă ezitanți la tabla înmulțirii, spaima merelor din grădina vecină, își depun sufletul gol în fața lui.

Odată, un crap mia smuls lanseta și s-a pierdut cu ea în larg, pentru că mă furase priveliștea: M.S. tronând, uriaș și grandilocvent, în mijlocul haitei, domesticite în sfârșit, de pui de om cutreierând câmpia într-o lumină galbenă, moale Vedeam un patriarh satiric.

Azi, eu m-am dus mai încolo, către dreapta, spre izvoare, e iunie și poate că mai umblă crapul prin stuf, să se-nsoțească Aici, la Butimanu, balta se-ncheie cu un întins câmp de ștepi adică de tulpini de trestie scufundate, unde ciprinoidul găsește nu numai apartament nupțial cu creșă, ci și o iluzie de siguranță. Scriu iluzie pentru că tabelele legilor scrise de Duborgel ori de Paul Decei spun: „dacă legi plumbul cu ață simplă, de bumbac, să se rupă ușor, dintr-o bucală, și dacă pui un singur cârlig în montura și nu te atingi de lansetă pană nu întinde peștele de fir, ai șansa sa scoți pești de mari dimensiuni acolo unde nimeni nu pescuiește. De frica agățaturilor". Așa zic cărțile, și dau și poze, arătând cum, exact în felul ăsta, un țânc de trei ani a prins trei crapi de zece chile.

Dar uite că azi, în ultima zi a lui iunie șapteșopt, după ce am legat aseară treizeci și unu de plumbi cu ață și treizeci și unu de cârlige Mustad, de patru, scumpe și tare, pregătind astfel treizeci și unu de monturi de ștepi. Am pierdut, în mai puțin de o oră, treizeci și unu de plumbi, ele., etc., fără să scot niciun pește.

Am procedat ca la carte. Mai întâi am deschis la pagina nouă, unde scrie că „se lasă bățul neatins până trage bestia". Ani așteptat până s-a întins firul, semn că bestia a tras. Atunci, paragraful trei, rândul doi zice că „să înțepi sec și puternic". Am înțepat de mi-a sări! pălăria de paie! Scrie acolo că „neapărat vei simți zvâcnitura violentă a fiarei". Am simțit, corect, fiara cum zvâcnea, trăgând turbată spre larg. Acum mulinam vitejește, zicându-mi gata, e al meu. Pentru că la paragraful patru scrie clar: „peștele va ține neîndoielnic firul ferm întins deasupra

ștepilor pe întreg parcursul drilului până la prezentarea la minciog”. Dar uite că exact înainte de „prezentare”, la nici zece metri de mai, zvâng! înțepenea. Nu știu de ce, oricum nu mai are rost să vă citez tot paragraful cinci. Cert e că, împotriva oricărei teorii care precizează clar, nu i așa, că „astfel de legătură exclus să se agațe!”, se agăța!

Așa că, în mod confuz abandonat de teorie și inundat de practică precum de pagubă, m-am întors lângă M.S., rămas după cot cu șleahta lui de „golani” (sunt, e explicabil, un pic nervos). Îl găsesc întins pe spate, cu fața strâmbată de durere, gemând greu.

Gică i s-a cuibărit în palmă și scheaună și el încetișor, lingându-i degetele. Băieții fac roată tăcuți, neînțelegând.

— Ce ai pățit, boss?

— Șalele.

— Mă duc să-l chem pe Ilie să te ducem la mașină. Hai, ca-ntr-o juma de oră suntem la spital, Doamne, nenorocită zi!

Și mă reped să-i strâng lansetele, făcând semn unui puști să alerge după amicul meu Ilie Georgiu, inginer mecanic ajuns rău, adică om de teatru, pescar, prieten cu mine și emigrat în S.U.A.

— Stai! răsună *vocea*-i și încremenesc, cum să nu înțepenești când îl auzi clamând parcă sub bolți de templu Nu pune mâna, au, că trage! Amice Mișulică, fii dumneata bun și adu-mi lanseta aici! Nu aia, ailaltă, aia neagră, măi băiete, numărul patru! Aia care se-ndoaie! Așa, auu. Măi ce doare, acum dă-i vârful pe spate, bun, ad-o încoace, auăleu. Bun așa! Uf. Că rău mai doare! Și s-a terminat și apa…

Și așa, gemând ca înjunghiat, cu umerii la pământ și cu fața spre cer, M.S. aduce la mal un crap de vreun chil.

— Frate Socea, nu mă lăsa, auuu. Ia minciogul și bagă-l sub pește, vai de mine, să intre capul întâi! Auăleu. Hai, sus cu el!

„Fratele” Socea, un tânăr de vreo doispe ani, deci ceva mai răsărit, cu un pantalon făcut dintr-un șorț pepit al mă-sii, cusut între picioare, că nu moda e problema lui cea mai mare, tăvălește prin iarbă crăpceanul viguros.

— Sorinescule, la juvelnic cu el, tată!

Un mototol brunet smoală se repede să ia în brațe făptura lucioasă.

— Bă Soline, se aude o scârțâitură de nici trei ani, poate-l scapi, că te calc în picioale!

Nu-l scapă. Juvelnicul M.S. este singurul juvelnic mai mare decât al meu. După el nu mai urmează pe scara volumelor decât o singură plasă: traulerul de cașaloți.

— Câți sunteți mă, trecuți de-a cincea? Uuu. Ce înjunghie!

Opt inși, doi chiar mai împliniți decât fratele Socea, ridică mâinile.

— Dar dea patra? Piii, aicea mor!

Numai trei.

— Cam puțin. Ce faceți voi aici cu demografia? Nu știți indicațiile?! Auu! E, toți ceilalți paaa, uf, un pas înapoi. Oii și vai! Acolo să stați și să-i învățați pe îâî, pe

ăștia ce să facă. Să nu cumva să scape vreun pește! Au. Au! Auuu! Da?

Se aude un Daaa!" viguros ce gonește ciorile din grâul atins de gălbenează și iar se pornesc câinii.

— E, eeee Gata, la treabă! Câte trei laaa, măi. La două lansete. Auu! Ce-i prea mare îmi dați mic să-i aduuuc, uf, să-l aduc eu la mal.

— Doare? întreb eu gingaș.

— Îhî! îmi răspunde, cu ochii pe deasupra plutonului de recruți adunați în jurul utilajului pescăresc

— Să nu-ți iau eu „carbonul" Că ți-l rup copiii ăștia, n-au ei mâinile învățate cu minunății pe valută.

— Invidia le roade, domnule, invidiaaa… Aaa! ia-o Dar…

— Îți dau jumătate din ce prind cu ea. Mai mult nu e drept.

— Băieții îmi dau tot… Dar dac am zis, am zis, ia-o! Nea Stelule, du-te, domle, cu dânsul, „uf, și notează tot ce prinde. Ce scapă tot prins se cheamă, da-i pui la jumătatea lui. Să-nvețe să nu mai greșească.

Fovismul.

Și începe cel mai pitoresc pescuit pe care l-am văzut în viața mea. M.S. zace întins în continuare pe spate și se vaită din când în când și din răsputeri ca o fiară rănită. În fața lui, în jurul celor opt-zece lansete se rotesc, ca servanții la tunuri, duzina de băiețandri. Gică îi latră conștiincios. Nu au mișcări prea precise, înjurăturile și scatoalcele de ocazie curg, Când zarva întrece măsura și din nasuri curge sânge, M.S. geme o dală din rărunchi și armonia se restabilește, tulburată doar de mârâituri și cotonoage discrete.

S-au împărțit ei pe lansete, dar nu au rezistență psihică și, ca fotbaliștii amatori, se reped toți acolo unde i mingea, adică unde trage peștele. Nici chiar M.S., înfrânt acolo, în țărână, nu-i poate struni. Cum o să îi în laț doișpe lupani care pot ronțăi, de capul lor, atâtea lansete (Când trage, bineînțeles, numai la două!)?

Ceilalți, pe margine, despărțiți de câmpul de luptă prin gardul viu al lungului său trup, tropăie pe loc, își mușcă mâinile, chițăie, strigă, neștiind cum să facă să ia și ei parte la ospăț Stadionul e mic pe lângă viscolul de răcnete, cam subțiratice, e drept, ce a cuprins Butimanu. Sfaturile curg torențial. Nu sunt chiar din cele obișnuite, deși poate folositoare unele („Ble, nu sine lanseta ca pe sapa lu' tac-to! Ia-o de mânel că se lupe, selul cui te-a făcut!"); par așa, ca un salam bun, învelit în hârtie proastă.

Peștele trage de mama focului. Când și când, câte un crăpcean mai răsărit îndoaie una din lansete prea tare și trebuie s-o țină trei, să n-o tragă-n apă. Atunci M.S. întinde o mană lungă și puternică și. Cu un geamăt ferm, anunță că intră-n joc. Din două-trei manivele de midinetă preia cârma corăbiei dușmane și o aduce în portul final bietul crap neștiind pe unde a zburat Luptă, cere îndurare, dar frații ele captivitate îl conving că nimic nu mai ajută. M.S., spun ei. Nu cunoaște mila față du orătăniile apei!

Mă chinui singur cu trei lansete. Am prins și eu, în sfârșit, vreo patru pești. Natural că doi dintre ei sunt capturați cu lanseta M.S!

Cei mai mărișori Unul mi l-a luat „nea Stelu” și a fugit cu el la juvelnicul M.S. Acum plimb o namilă de vreo patru chile.

— Ăsta-i a lu’ nea Mircea.

— Și dacă-l scap?

— Atunci i-a lu’ dumneavoastră.

— Păi, nea Stelule, acu’ era rându’ meu la juvelnic!

— Nu discut.

Ziua trece repede. Aproape s-a-ntunecat. Plecarea e un alai complex. Cară toți, certându-se, câte ceva. M.S. pășește încet, cu icnete și ofuri, sprijinit de câte zece băieței pe fiecare parte, fiică striga din urmă să-l așteptăm, prietenul llie scapă cheile mașinii în rezervorul de benzină când vede, prin dulcea lumină a apusului, desigur, ce vine spre „Lada” lui cea nouă.

Acasă. M.S., înainte de a apăsa pe sonerie, examinează bagajele, își coboară ochii pe mine și cuvântă:

— Băieții mi-au dat tot, așa să știi, don Radu! La un pește te lăcomești dumneata, campion la pescuit?

Pereții răsună îndelung. Gică mă mușcă de gleznă. Plec ochii. Pământul e prea mic să mă înghită.

— Mâine la cinci să fiți jos! Fac o infiltrație și beau o sticlă cu apa de-a noastră din Apuseni, că mi-au adus nepoții. Bine, du-te acum. Dar nu mai fiți domnilor, așa lacomi că-i urât la un artist.

Și mă împinge în lift, ca-ntr-o celulă de condamnat. Rămân să zăngâne, tulburate de voicea-i sacerdotală, ferestre, cabluri, suflete slabe.

MUZICĂ GRECEASCĂ

Mică serenadă

Declarație: *Ion Băieșu.* 1990: „Nu am fost în viața mea la pescuit (cu alte cuvinte, neg cele scrise mai jos). Eu iubesc peștii la nebunie., dovadă că am patru acvarii în care zburda cele mai diverse specii exotice. De multe ori, dezamăgit de creația mea artistică în vizibil declin, mă duc și-i privesc îndelung contemplându-l, filosofând asupra infinitului și limitelor universului sau plângând pur și simplu, ca un tâmpit. Consider că toți pescarii ar trebui lichidați ca dușmani ai naturii înconjurătoare și aruncați apoi ca pradă, peștilor răpitori. Ocupați-vă dumneavoastră de ceilalți. De Radu Anton Roman am eu grijă.

Prietenii îi spun Guță. Nevasta îi spunea Gutză. Alți prieteni așa, mai de departe, care nu-l puteau pronunța pe „a”. Îi spuneau Guța și scriau Gootza sau Goutză. El își spunea Ion Băieșu. Ce mult e de-atunci!…

Sigur că are legătură cu prozatorul, dramaturgul, scenaristul, umoristul etc

(etceteristul!) Ion Băieșu. Întrucât e una și aceeași persoană. Dumnezeu să-l ierte. Avea și o mașină, ce n-a cunoscut, în decenii de viață zbuciumată, umilința violentă a vreunei șurubelnițe sau vreunui burete. Mai mult, spre bătrânețe, a făcut viermi. (Dar n-am putea oare să trecem, cu voia dumneavoastră, la timpul prezent, al acelui timp prezent *de alunei!* Perfect!)

Deci, undeva, în spate, (fiind un excelent mecanic, am și aflat că portbagajul Dacici 1300 e în spate) zac vară iarnă vreo cinci lansete. Nu sunt niște lansete obișnuite, ci niște scule în stare de alarmă permanentă. Ce-ați zice de un ostaș care a dormit opt ani încălțat și îmbrăcat, cu pușca mitralieră în brațe, cu tunul sub cap învelindu-se cu tancul.

Așa sunt lansetele lui Ion Băieșu. Încărcate cu mulinete. Tot timpul montate, cu cârligele legate iar în cârlige sunt înfipte râme: ce așteaptă, ca dulăii în lanț, să-și facă datoria.

Ați dedus, sunt convins, că Ion Băieșu nu e numai prozator și dramaturg (a debutat ca poet), ci și pescar. N-o ascunde nici el. Aș putea spune chiar că e un motiv de mândrie ce nu descurajează. Cert e că știu când se apropie primăvara nu după vreo geană de lumină (că de căldură oricum nu poate fi vorba pană în mai!) apărută pe neașteptate în bezna cumplită a ferestrei, ci după un telefon care sună delicat la miezul nopții. După ce mă întreabă dacă dorm și după ce recunosc sincer că da, îmi zice: „Copilu', vezi că vin să-ți aduc lansetele, să te mai uiți pe ele".

Nu vine imediat, că nu poate. Mai întâi trebuie să scoată cârligele din roata de rezervă și bețele de sub cric. Lansetele s-au înnodat și, împreună cu nailonul, au făcut un fel de clăbuc sârmos, viu colorat, care ține de *prețuri,* șuruburi, închizători și nu se lasă descurcat decât cu dinamită.

Apare pe la trei (dimineața) cu maldărul de rupturi în brațe, dârdâind și plin de sânge. Îl face cocoloș, stă cinci până îi desfac cârligele din turul pantalonilor, apoi îl ia Salvarea să-i extragă doctorul Firică ultimele două cârlige intrate în ochi și popou.

Când e să dea frunza, vine al doilea telefon echinocțial: „Mi-ai făcut sculele? Să nu te prind că-mi legi cine știe ce cârlig autohton! Nu fi mai odios decât e cazul Gata, plecăm. Cum când, mâine! De dimineață, bineînțeles că de dimineață! Pe la opt am întâlnire cu un ministru, de la zece încolo scriu, că la unșpe trebuie să predau un scenariu, deci la unu plecăm Cum e târziu, n-ai spus tu totdeauna că e bine să plecăm pe lumină?! Și ce dacă e lumină de la cinci? Ia tu momeală și fă-mi și mie niște mămăligă, dar nu de-aia proastă, cum îți place ție, pe-a mea s-o cerni!"

Apare pe la două, adică paisprezece. „Hai, repede, că vreau să-l iau și pe un văr de-al meu. Nu, nu e pescar, și nici nu vrea să meargă. Cum de ce-l iau? E buzoian, dragă! Ce mi-ai pus nailon așa subțire pe mulinete? Cum nu-i subțire? Ești infam, nu ține decât cinci chile jumătate. Acum opșpe ani, la Periș!… Periș, nu ce crezi tu! Doar n-ai auzit pe nimeni să se otrăvească cu verde de Periș?! E, acolo, am prins un crap de șase chile două sute. Să vezi cum: Era dimineață, ca acuma. Mă trimisese nevastă-mea să prind un pește pentru cuptor, pentru tava cea mare, că aveam musafiri. Nici n-am apucat să arunc a doua lansetă… De ce râzi, bestie?

Și ce dacă ți-am mai povestit o de șaisprezece ori? Unde mă duci? Ce, ăsta-i drum pe care s-o ia o mașină civilizată?"

Baltă pentru doi

Ajungem la apă. Pentru G.B., o baltă e bună numai dacă poate parca mașina exact lângă mal, să poată pescui dând pe capotă și conduce peștele, când e prea mare, din volan. Ori, asta e foarte greu.

Spre cinstea stirpei, o adevărată baltă cu pește e inaccesibilă. Cu cât gropile din cărări sau drumeaguri suni mai adânci, cu cât șleaurile sunt mai înalte, cu atât balta e mai veridică și singurătatea ei mai nobilă. Dar reginele bălților sunt acele întinderi de apă fără niciun fel de calc de acces. Aici, mintea omenească și mașina, produsul ei cel îndărătnic, trebuie în sfârșit să colaboreze spre a cosi prin miriștea orzului de toamnă sau direct prin păpuriș – căi mai degrabă nedrepte, către mușcătura carasului. Și să vedeți ce poate o Dade 1300, mașină bună, de-a noastră, de oraș, când are de ales între întorsul acasă, mofluză, la ora șapte dimineața și intratul în necunoscut, printre holdele de lucerna irigată și întinderea senină a holdei de grâu! Ca să nu mai vorbesc de posibilitățile absolut vrăjitorești ale Trabantului…

Odată, era către opt, ora venirii, deși plouase un pic, priveam cu jind un drumeag desfundat. Se-ncălzise, norii nu se risipeau, clar, trage peștele! „Guță, te rog frumos, îți duc eu tot bagajul! Hai pe jos, nu-i niciun kilometru! Ne așteaptă pescuitul vieții noastre! Peștișorul de aur de zece chile e dincolo de colina asta!"

(Totdeauna pescuitul vieții noastre ni s-a promis *a doua zi.* În pasiunea noastră disperată nu va exista trecut cert. Din contră, trecutul e cețos, imprevizibil. În schimb, viitorul, fie imediat, fie destul de neclar depărtat, e întotdeauna o mare certitudine, singura, de fapt, pe care ne putem baza).

„Îmi duci tu tot?" „Tot". „Suporți, scule, bambine?" „Și casetofonul?"

Guță are casetofon pe mașină. Dar nu are decât o casetă, că mai mult nu-i dă voie fiu-său, regizor teatral și scelerat, să-i sustragă din colecție. E cu muzică greacească, de treizeci de minute, merge ascultată o dală, hai de două ori. Dat fiind că am ascultat-o de cel puțin zece mii de ori, îmi pot permite atât unele rețineri firești, precum și pe cele câteva patologice. Dar Guță nu poate șofa sau pescui fără muzică, pe care o pune tare, să se audă la Buzău. Eu am început s-o aud tot timpul, mai ales când dorm: visez minotaurii Eladei deschizându-și ritmic fălcile, să mă înghită, cu răgete înfiorătoare, pe muzică de buzuki.

„Și!" „Și umbrela de soare?" „Și". „Și canapeaua?" „Și".

Și am plecat. Mai mulți câini rurali, mari spre monstruos, mă lătrau voioși. Probabil pentru pitorescul înfățișării de tăgârță supra-încărcată. La jumătatea drumului Guță s-a întors, hotărând răspicat că îl apasă cămașa și că mersul pe jos cu atâta greutate câtă duce el – un sandviș din care mușca – e o nedreptate.

Altă dată a cerut amărâtei ăleia de 1300 să intre în plin octombrie pe un plaur plutitor (la valea Argovei). Am avut noroc cu arătura adâncă de toamnă, că am găsit tractoarele la îndemână. Sub plaur nu erau decât patru metri de apă.

Că tot veni vorba: lui Dan Alecu, inginer de motoare calde și, mai nou, *bișnițman* i-a sărit, tot la Valea Argovei, mașina în lac.

O asemenea veritabilă tentativă de sinucidere a mașinii indică, fără doar și poate, atât adevăratul caracter al șoferului, cât și viața îngrozitoare pe care o duce biata „1300" sub picioarele brutale ale stăpânului.

O vreme, am pus grozăvia pe seama întâmplării. Apoi, pe seama faptului că mașina amicului e cadou de la socri. Dar s-ar putea să mă înșel. Cert este că am văzut cu ochii mei cum nefericita, parcată pe un colnic, și-a smuls la un moment dat, disperată, frâna de mână și a zburat, ca o pasăre albastră, bineînțeles, în apă. Zborul ei frânt s-a întâlnit, din păcate pentru intenția ei, cu un plaur… Ah, acești plauri minunați și mașinile lor zburătoare! mai târziu, mi-am dat seama că era o formă de protest dintre cele mai clare: individul, deși își zice pescar, nu prinde în schimb, cumpără și se laudă că l-a prins el. Gândiți-vă, ce mașină onestă poate răbda, la infinit, să fie complicea unei asemenea ticăloșii?!

Băieșiada

Când mașina e în lungul bălții, la patru metri de apă, G.B. îți numără suporții de lansetă Dacă ai exact câți îți trebuie ție, ți-i ia jumătate. Dacă ai mai puțini, ți-i ia pe toți. Dacă ridici vreo umbră de protest, te califică „meschin nenorocit" Apoi te pune să-i montezi sculele, să-i legi cârlige noi, din ale tale, cele mai bune. Iar te face meschin.

Te trimite după apă de băut în sat, la opt kilometri. După ce te întorci, te pune să-i umfli roata din față și să i scarpini încet pe spate, fără unghii. Îți povestește ultimul lui scenariu. La sfârșit te trezește, te cheamă lângă ei să împarți râmele și-ți spune: „ia să văd ce râme căcăcioase îmi dai mie și ce râme șerpești îți oprești tu". Te face iar meschin nenorocit. Te pune să-i Arunci undițele.

„Le-am legat nailon gros și nu merg departe, așa ca dă tu. Cât de tare poți, și fără să rupi râmele, cum ai obiceiul! Și nu-mi aminti că tu mi-ai pus fir „Subțire, că te…"

Ei bine, acum am și eu voie să umblu la scule, să le montez, să le lansez largului și peștilor. Trece o jumătate de oră. Între timp, m-a chemat să-i descurc două gheme groase de fir încurcat (peruci se cheamă) care se comportă mult mai rău decât niște caracatițe, nelăsându-se absolut niciodată coafate altfel decât cu foarfecă.

Apoi îmi cere să-i mai leg un cârlig și să-i montez și o „scurtă", să dea la mal.

„Copilu', aici nu e pește", declară ferm dacă n-a prins decât trei chile în zece minute. „Când ai să faci și tu rost de o baltă ca lumea? Când am să apuc și cu ziua aceea mult visată?"

(V-am spus că pescuitul nu are trecut!)

Prind și eu un crăpcean. Îl ridic fericit în aer, vreau să i-l arăt, să se bucure cu mine. Se uită în altă parte, absent, fluieră o melodie grecească, bineînțeles, se apleacă preocupat să potrivească o piesă la o midinetă Mă face braconier. Și

prinde pește de două-trei ori cât mine, cu lansetele lui grele și dure, cu mulinetele lui vechi, deșurubate și ruginite, făcute parcă din piese de buldozer, cu nailonul lui gros și bățos, cu cârligele cât țapinele de pe Vișeu, prinde pește.

Dacă doamne ferește, se-ntâmplă să nu prindă, mi-l ia pe al meu. „Am familie, copilu'".

Plecarea e mai simplă la toate sculele în brațe, snop, și le arunca n portbagaj. „Lasă să se-ncurce, le desfaci tu poimâine, că mi-a plăcut balta. Da' poate faci rost de una mai bună. Ori la aia mergi numai tu, meschin nenorocit ce ești?"

Aruncă râmele și mămăliga în apă. Spunându-ți „nu fi câine, dac-au avut viață au avut, ici mâine altele, ce contează la tine doi poli „(Doi poli, pe vremea aia, ehe, cât vreo patruzeci de mii azi!)

Drumul pană acasă e foarte frumos. Pe fond de muzică grecească, G.B. îmi povestește felurite aventuri, unele de pescuit (Uitasem să-l citez: „Singurul drum spre trecut al celorlalți pescari e ficțiunea. Toți mințiți, numai cu spun adevărul!") îi propui să împărțiți cheltuielile de benzină. Te fulgeră disprețuitor". cu i mașina mea, taxi?" și te depune în (ața casei. Îți zâmbește la plecare; încape în zâmbetul Im toată gluma zilei, toată veselia generoasă a firii sale. Mă apucă o duioșie ciudată, îmi vine să-l iau în brațe, cu mașină și casetofon cu tot. Pe omul acesta cumsecade și hun. Dar între o (I.B.) și efuziune e un drum lung, mai lung decât între peștele din Oceanul Indian și tigaia mea de acasă. Îmi ghicește gândul și îmi spune, uitându-se scârbit în altă parte: „Bă, ardelean nenorocit, la cinci, poimâine, să fi gata, că dă lumina și e bine să ne găsească pe baltă".

Așa că poimâine, la zece punct îmi dădea telefon să cobor că vine să mă ia, la unu era la mine ele, noapte bună, Guță, și pe curând, pescarii sunt făcuți din ticuri, ei sunt ființe previzibile, uriaș consecvente, aliate în fața marilor inconsecvențe absolut imprevizibile: peștii apelor noastre.

CRIZA ȘI ALE EI FOLOASE

> „Cel ce se știe de visuri vizitat, să-și țină trează aducerea aminte să poată plăsmui în culori de aievea singurătatea, aninată de un fir de fior coborâtor către acel nicăieri undit care-l știm de dinainte povestit, afirma, desigur treaz. *Mircea Albulescu,* citind, întreagă această povestire.

E cinci și jumătate, suntem în mașină, cu cearcăne și mașina și Mircea Albulescu, bineînțeles.

— Mi-e frică. Toată noaptea am legat cârlige.

Puțina lumină a lui aprilie intră pe geamurile mașinii ca un gaz. Nu e lumina soarelui, parc mai mult umbra aspră a norului gros ce se ridică pe cer în loc de răsărit. Fețele ne sunt cenușii, parcă prăfuite. Marginea orașului se deslușește după mirosul greu. Mașina se afundă încet în pâclă. Țipetele claxoanelor, alergătura desperată a unui întârziat țâșnind ca o pală printre luminițele drăcești, un uruit continuu, amenințător. Și apoi, dintr-odată, liniștea pădurii. Fâșâitului moale

al noroiului pe roți nu-i mai răspunde nimic. Poți să taci și pentru mai puțin.

— La prânz aș vrea să plecăm Mi-au pus filmare…

Împart în tăcere râmele și libelulele. Nimic nou sub soare. Doar că azi nu va ieși soarele o burniță vineție încrețește apa lacului.

Un colț de gheață murdară se mai vede plutind pe mijloc, E prea devreme.

— Plecăm când vrei tu Nu cred să pună gura azi.

Lansăm. Mă pregătesc de glume usturătoare, așteptând să-și trimită plumbii prin sălcii. Doar e un boboc în prima lui zi de pescuit. Dar, surpriză! aruncă corect, precis! Evident nu o face pentru prima oară! Ce fel de începător este el?… începe să-mi miroasă dintr-odată a farsă. Sau are un dar de a învăța instantaneu? Memorie de actor!

— Am fost ieri la un prieten, zice el indiferent. Am stat de vorbă despre pescuit. E undițar bătrân, uns cu toate alifiile.

— Și?

Ploaia lină ca o ceață. O haina jilavă.

— Și nimic. Mi-a tras.

— Și mie. Prea violent. A trecut doar pe lângă fir. Sau e mic.

— Cât poate să fie de mic?

Se aude un țârâit ca de gheață și doi dihori trec alergând prin spatele nostru. Clănțăni: din dinți. Ne pufnește râsul. Dârdâie și ăștia?

— Mirceo, cred că putem pleca liniștiți acasă.

— De-abia-i zece.

— Stăm cu bețele-n apă de trei ore. Dacă nu ploua, făceau păianjeni.

Nu răspunde. Are treabă, înțeapă! „Bambina” s-a lipit moale de lansetă, ca ridicată de un vânt subțire Mulinează și scoate pe mai, cu o mișcare scurtă, un cărășel de-o palmă. Nici eu n-aș fi înțepat și adus peștele la mal atât de precis.

— Ți-am spus că-i mic?

Mai scoate unul. Nu mai suport.

— Mă duc la baraj. Poate i mai mare acolo.

Pe cărare se rostogolește încet spre noi o arătare. E un ins jerpelit, cu fața suptă, cu privirea întunecată. Are un ochi vânăt. A căzut, e plin de noroi. Se târâie, ținându-se de copaci, pipăind mâzga la fiecare pas, de parcă s-ar teme de-o mlaștină. Îl fulgeră cu un ochi negru pe Albulescu. E clar că l-a recunoscut. Dar înaintează mai departe, cu ochii pironiți undeva pe firul ud și nesfârșit al drumului. Să facem totul! Ajuns în dreptul nostru, șoptește șuierat, fără a se opreasca și fără să întoarcă capul, din colțul buzelor, ca un spion urmărit.

— Mămăligă.

Trece mai departe, plescăind încetișor. Se pierde în ceața ploii.

— Mi-a plăcut tipul Vrei niște mămăligă?

Rămân cu gura căscată de uimire. El mai scoate un caras. Apoi e rândul unui ciortan.

— De ce ai făcut mămăligă? bâigui cutremurat…E de abia aprilie.

— Pentru că aici îi dă de mâncare. Rar, da-i dă.

— Logic.

Scoate doi deodată. Nici chiar așa! Am răbdat cu ce-am răbdat, dar toate au o măsură. A făcut și mămăligă! Mi se topește în ploaia înghețată toată mândria.

— Cu ce dai?

Nu răspunde imediat. Gustă triumful. Pune momeala în cârlige, o rotunjește ca pe două boabe de mazăre aurii, lansează încruntat.

Apoi, parcă plictisit

— Nu vezi? Cu mămăligă.

— Lasă asta! Cu ce fir și ce cârlige?

— Păi, cum ai zis tu că se dă la crap primăvara? Cu fir de „cinșpe” și cârlig de „doișpe” de concurs. Tu nu faci la fel?

— Nu, șoptesc, transpirat deodată, eu dau cu „douăzeci”, că ieri a fost cald. E prea gros. Aici nu cred să pună gura pe „douăzeci” nici peste o lună.

S-a terminat! Am ieșit din joc. N-am firul care trebuie. Iar dacă n-am firul care trebuie, ce mai pot face? Doar n-am să cobor pe scara socială a bălții până într-atât, încât să-l întreb și dacă nu are o rolă de fir de cinșpe” în plus!

— Vrei și tu? Am o rolă de rezervă cu mine.

Vedeți? Așa e balta, îți dă lovitură după lovitură. Dacă ești de soi bun, reziști Dacă nu, te dă de noroiul umilințelor până te înecă!

— Nu, mulțumesc. Mă duc totuși la baraj, acolo e sigur mai mare, încerc eu să ies cât de cât cu fruntea sus din această năprasnică încercare, rupe dacă pun de „cinșpe”.

Nu păcălesc pe nimeni. Mai ales pe amicul meu nu-l păcălesc. Oi fi eu actor bunișor la ocazii și nevoie, dar nu cu Mircea Albulescu!

— Cum o să fie mai mare? Tot peștele s-a tras aici, la apă mică. E primăvară, ca mâine se bate, deci caută întinsura. Fă ce vrei, dar peștele-i aici. Ia uite-l!

Tac o clipă. Capul îmi vâjâie, dezastrul e iminent. Încă una din astea dacă mai încasez, gata! Vorba magazionerului ce vede numai albastru cu epoleți în fața ochilor, dau în primire. Așa că e mai simplu să dau cărțile pe față.

— Ascultă domnule! Mi s-a spus și mi-ai spus că ești în primul an, ce în primul an, în prima lună, în prima săptămână de pescuit! Sportiv sau cum o fi el! Dar tu mă pui la colț mai ceva ca răposatul Ahab sau ca nea Vârlan, care mă trimitea după spirtoase și țigări ca să mă-nvețe un nod nou! Încă o lecție din asta și-ai să mă pui să-ți spăl mașina și să-l plimb pe Matei prin părculeț, că la pescuit n-o să mai am voie. De unde le știi tu pe toate? De unde, domnule? Crăp dacă nu aflu!

Mustăcește, ridicând pe mal un crap-crap, adică un crocodil de două chile, îngropat artistic în minciog. Eu îmi sfârtec buzele.

— Hai că și-a dat drumul!

Îi mușcă din nou, la cealaltă lansetă:

— Domnule, nu citiți cărți de specialitate, asta e!

Și mai înțeapă un crap, tot mărișor. Nu știu cum, și nici nu mă interesează, peștele aleargă vijelios spre mal, atât de rapid, încât oricât de iute ar mulina. Firul lot moale rămâne. Și m-aude Sfântul Petru Pescarul și pe mine, omul lui cel slab și

adus în pragul nebuniei, și-i încurcă firul în așa fel încât ghemul din jurul mulinetei pare munca pe un an a trei coafeze, două mâțe turbate și o familie de tarantule. Așa da, vine apă și la moara mea! (Nu mă judecați prea aspru! Orice semn de viață al caprei mele – adică un peștișor cât de mic – m-ar fi făcut să doresc viață lungă întregii turme de iezi ai lui Mircea Albulescu. Dar așa, om sunt, vai, vai ce om!)

— Mircea, poezia aia cu nea Nicu. Ai publicat-o de opt ori. Mai ceva ca Vădim Tudor sau Nae Dragoș…

— Ce, nu-ți place?

— Enorm Mai ales rima aia originală „Ceaușescu Nicolae, a poporului văpaie”.

— Săptămâna viitoare o pun pe muzică. Până nu ajung director de teatru nu mă las…

Se așază tacticos pe scăunel, adună cealaltă lansetă, să nu-l încurce, îmi zâmbește scurt și începe să tragă de ghem.

Singuri pe lume

Plec la baraj. E în mersul meu o asemănare cumplită cu târâitul bolnav al insului de mai devreme. Chiar pun genunchiul în mâl la o pantă mai alunecoasă, așa. Ca un semn de prea umilă supunere.

Supunere față de tot și de toate. Arunc, fără nicio tragere de inimă, odgoanele de-o cincime de milimetru și, plouat, și la propriu, dar mai ales la figurat, îmi las privirea să se rătăcească pe apa cenușie, pe bicele înghețate ale cerului.

Pescarul Petru, însă, când dă un semn săracul, știe el de ce-l dă! îmi trage, nu la mămăligă, ci la râmă, că uitasem o râmă în cârlig de supărare! Și e un crăpălău de aproape trei chile! Îmi tremură mâinile, aștept din clipă în clipă, ca orice om care se bazează pe rigorile științei (am verificat în practică, de nenumărate ori, va labilitatea – Crohmălniceanu dixit – „legii porcăriei universale”), ca singurul pește care mi-a tras să rupă firul sau să se dezgațe la mal. Dar bietul pește e înghețat, e moale, vine în minciog ca o frunză moartă. Mă trec fiori și seve noi când îl văd ostenit în juvelnic, privirea-mi lucește, spinarea mi se-ndreaptă.

Trec repede două ore și aud vocea sonoră a lui Albulescu strigându-mă exact așa cum l-a strigat ticălosul de prim secretar Stoian pe „omul nou” Duma (Ion Besoiu) în filmul „Puterea și adevărul” când acela a fost obraznic. Strâng, că doar n-o să las filmul românesc să-și aștepte vedetele din cauza mea. Sunt un alt om, generos, am trei crapi, buni de tot, strâng voios, repede. Îndemânatic. Chiar alerg cu pas sigur pe cărarea mocirloasă, fără să am nevoie să mă uit pe unde calc.

— Al tău sunt, strig vesel, ajungând în mica poiană.

Nu-mi răspunde. Leagă calm firul de tambur, mulinează, tamburul se umple repede.

— Să știi c-am avut dreptate, ia uită-te aici! Și numai la râmă!

Iar nu-mi răspunde. Strânge meticulos cutiile și cutioarele risipite pe lângă rucsac. Varsă momelile în apă.

— Stai, nu le arunca, poate venim și mâine!

Fără să-mi arunce vreo privire, spală cutiile, ștergându-le cu frunze. Leagă rucsacul strâns, cu două funde. Lansetele sunt în huse.

— Mergem? întreabă sec.

— Mergem. Încuviințez eu, oarecum nedumerit și stânjenit deja.

Dar nimic nu-mi poate decapita voioșia. Doar n-o fi invidios pe cei trei pești ai mei!? Pe drumul până la mașină și apoi în mașină, până la București, turui, povestindu-i cum a tras și dându-i, bineînțeles, ca unui începător ce se afla, sfaturile cuvenite.

Tace o vreme. Trecem de bariera de centură. Oprește. Se întoarce spre mine, are o privire ciudată, extraordinar de liniștită.

Două ore am descurcat ghemul acela de nailon.

Potrivește oglinda retrovizoare. Se privește în ochi câteva secunde Apoi întoarce cheia în contact.

— Mi s-a făcut frică de mine.

Demarează. Orașul. Am ajuns. Un fel de saluturi făcute în tăcere, pleacă.

La închiderea ediției

Am mai fost o singură dată împreună. Pe Neajlov, la vărsarea în Argeș. N-am prins nimic. S-a mai dus o vreme, cu alți prieteni comuni, dar întâmplarea a făcut să nu ne mai întâlnim pe marginea bălții decât o dată, la Măgura, unde era cu Titus Popovici Apoi am auzit că s-a lăsat de pescuit, Unii zic că s-ar fi apucat de vânătoare, alții că din alte motive. Dar eu știu, singurul motiv adevărat este întâmplarea de atunci! Ghemul acela de ață fină pe care s-a îngrijii să-l desfacă, ceasuri întregi Ceva s-a întâmplat atunci, ceva foarte important.

PESCUIND CU AMZA

A pescui cu artiștii, în general, fie ei pictori, scriitori sau, chiar mai rău, diriguitori de instituții culturale (mai toți foști, dacă s-au ținut serios de pescuit) era o aventură dificilă și periculoasă. Nu știai în gura cărei nuvele ajungi, ce caricatură îți va face altul, cum îți contestă unul înalt de doi metri, un fel de Sântimbreanu, cartea, pentru că ai prins, marți, trei cărășei mai mult ca el!

În schimb, a pescui cu actorii era un privilegiu (nevinovat, din fericire!) Îi recunoșteau paznicii, primarul îi invita la masă, directorul I.A.S. cerca cheile de la cramă și… uite așa, încep poveștile…Una câte una… ca la teatru.

Cu Amza, cu dragul și bunul Amza, fie-i bine acolo unde este, lucrurile se petreceau așa: Dădeam telefon. „Noroc, Amzo! Radu la telefon!” „Hai noroc, puștiule! Ai cumpărat râme?”, mă lua el scurt Dacă ziceam că da, atunci nu mai aveam timp să-i spun că am liber a doua zi și poimâine trebuie să fiu la ziar. Îmi făcea program, net și fără replică. Venea la cinci (bineînțeles că dimineața!) stăteam undeva pe Eminescu, aproape de el, eram ginere de partid și de stat. Tot

cartierul ieșea la fereastră când cobora din mașină Uite-l pe nea Marin", se retrăgea uluit în sine portarul casei. „Veniți să-l vedeți pe Amza Pellea", urla vecinul, și-și scula ca la armată șase copii.

Plecăm în trombă. Dădeam note blondelor, că se lumina devreme și ieșea lumea la tramvai. Era sever, nu dădea niciodată peste șapte și nici nu voia să facă medie cu mine care, naiv urcam, la câte-o candoare mai mlădioasă, până la nouă.

Ajunși la baltă, întindea iute trei lansete, râdea de mine că m-am îngrășat și începea să prindă. Și prindea! Simțea peștele din apă de parcă l-ar fi văzut. Nu-i plăcea peștele mic și n-a fost zi să nu-i vină pește mare!

Dar n-avea noroc: îl recunoștea careva pe baltă. Chiuia un „Bă, iote-l pe nea Marin!!" și gata, se termina cu pescuitul. Apăreau din grâu verde, din apă și din pământ, sute de săteni, ca oștenii lui Mircea (cel Bătrân? cel Mare?). Veneau, alergau, cântând și strigând, fluturând cămeșele și năframele, aruncând căciulile, ca la nuntă! Într-un minut era înconjurat, pipăit, mirosit ca o minunată arătare. Unul se căznea să-i pună râmele, altul să-i scoată peștele, unii se băteau să i-l așeze în juvelnic și zece să i-l stropoasă cu apă, să nu moară într-un sfert de oră, se-ntindea masă. „Măi, oameni buni", se căina Amza „am venit să pescuiesc, să mă relaxez și eu. Am mâine spectacole, filmări Țângăul ăsta" și arăta spre mine. „Ăsta e de la ziar, ocupați vă de el. El e șeful!" Nu scăpa. Se uitau la mine scârbiți, adică cum, îndrăzneam eu un puțoi gras și bărbos, să-i fiu șef lu' nea Mărin! îl cocoleau fascinați, tot pe el.

În zece minute soseau pescarii de la „piscicola" cu două coșuri de pește viu. „Gata, nea Marine, ați pescuit! Hai la masă!" „Măi frate", răspundea, n-auziră că vreau să-l prind eu?!" „Lasă, nea Marine, că-i prins gata Dacă mai trebuie, mai aducem două coșuri, că o fi lacom burtosu ăsta care-i cu mata! Hai să ciocnim o țuică!" „Nu pot, că-s cu mașina". „Las, conduce nea osânză ăsta de vi-e șef" și se-ntorceau spre mine, mai mai să mă plesnească, că adică, de ce cutezam eu să-i fiu șef lui nea Marin?!

Îl luau pe sus, îl așezau la masă. Se lăsa dus. Până la urmă, că iubea oamenii și nu făcea să le strice bucuria. Începea petrecerea, cu glume și închinări. Îl sorbeau din ochi. Ziua în care mâncau și beau cu Amza alături țăranii o treceau în cel mai sfânt și cel mai adevărat calendar al inimii lor. Era un om iubit de oamenii simpli. Și un om gata să-i iubească și el. De aia îl ura Ceaușescu și ai lui, de-aia l-au și omorât.

Rămâneam singur pe mal, cu toate lansetele. Pe seară, târziu, venea alaiul. Oamenii din trei sate, cu muzici, cu jocuri, petrecându-l pe Amza al lor. Să fi avut un camion, n-ar fi ajuns la câte se bucurau să-i dăruiască. Nu lua nimic, ca să nu supere pe nimeni.

Adunam peștele, că ăsta era al nostru, tot. Ne urneam însoțiți de un cortegiu mai mare, mai vesel și mai zgomotos decât cel de la plecarea unui vas în jurul lumii Câte-un țigan mai îmbâcsit de vin pupa urma mașinii, plângând de bucurie.

Intram în București noaptea. Milițienii îl recunoșteau și salutau fericiți, cu mâna la chipie. (V-aduc aminte că poartă ghinion la pescuit dacă-ți spune vreunul

„succes”. Nouă ne spuneau toți milițienii, încă din zori de zi, „Mult, mult succes!”, convinși că-i fac un cadou marelui actor. Naivitate, ce să-i faci)

Mă lăsa în pragul porții îl sunam într-un ceas, când potriveam eu că s-a dezbrăcat și s-a spălat de mirosul de baboi „Cum îl faci, Amzo?” „Saramură, țâcă. Cu mămăligă cu un pic de alburiu de Panciu”. „Marți?” „Nu marți, nu pot. Joi? Ori vineri?” „Am filmare”. „Sâmbătă?” „Am spectacol și stau cu familia, nu știi ”. „Atunci când?” „Lasă, vedem noi să trăiești, pușiule!” „Să trăiești… Amzo!”

UN BORCĂNAȘ DE IAURT

O oră pe Mostiștea…

Dacă eu visam saci, ce saci, basculante întregi de carași și știuci (și chiar mi se și întâmpla câteodată chestia asta!) Amza era în schimb unul din acei foarte puțini numeroși oameni care merg la pescuit, nu la prins pește (sună ciudat, nu-i așa?). Nu o dată l-am văzut, încă din primele ore ale dimineții, la prima rază di Soare călâie, întinzând-u se obosit și mulțumit, pe scândura tare a bărcii, și adormind așa, legănat de valuri mici, în timp ce noi, ceilalți, scut ut am iazul de șalăi și de carași

Era pe vremea când mergeam la Mostiștea Mare, bătând trei sute de kilometri într-o zi, de se toceau pingelele mașinii și cădea-n bol. Frântă fotul mă convingea că oboseala lui era de fapt o boală. În ultimii lui ani părea din ce în ce mai golit, mai sfârșit, epuizarea era ca o povară care creștea în loc să scadă, oricât s-ar fi odihnit. Pe baltă se mai înviora, primind în dar desăvârșirea apei fără maluri, a trestiilor verzi, lungi, a cei ului necuprins și hărțuit de păsări. Dar adormea repede, sec. Unde punea capul. Semn de istovire.

Se trezea pe la amiază „Ce-ați prins, mă? Ce ai prins țâcă?” Ridicam juvelnicul îndesat. „Iete-te! Păi, voi ați muncit, nu glumă! O să vă cam pun la taxe, taică, la fumărit”. Dar nu primea pește de la noi. Nu că s-ar fi codit îi ajungeau însă un crap și vreo doi carași mai dolofani și, toamna, câte-un șalăiaș. Adică exact cât mâncau la o masă el, Domnica și Dana.

Își prindea peștii singur, de cu zori, până să-l ia somnul. Prindea într-o oră cât noi ăilalți într-o dimineață întreagă. „Lasă taică”, îl pufnea râsul când ne vedea fețele lungile, „că vă scoateți voi pârleala imediat, vi-i las pe tot vouă, că mă culc. Mă culc, taică”.

Polcești, dis-de-dimineață…

Dar ziua în care m-am convins definitiv că nu vine după pește la baltă, ci după altceva, ce s-ar putea numi pescuit, la urma urmei, a fost cea din primăvara ploioasă a lui șaptezeci și cinci, când am ajuns pe apa Polceștilor, undeva pe lângă Fundulea. Drumurile erau desfundate, încă nu dăduse căldura, ploile de dezgheț continuaseră cu alte și alte ploi. Câmpia era mare de noroi. Învelită în cețuri, mi se părea frumoasă ca un vis polar. Dar puțini, foarte puțini, din păcate, iubesc

frumusețea dură, de început de lume, a primăverii în câmpul ce abia se dezleagă din iarnă. Nu pot explica prea multe, cuvintele nu pot înlocui în totul o priveliște. Dar drumeția asta prin câmpia abia respirând, netezită de aburi groși ca un aluat, printre umbre părelnice, îmi dă o bucurie ciudată, ca o putere. Mi se pare că am fost chemat la nașterea lumii, că din aerul acela alburiu și vâscos și din clisa aspra a arăturii se încheagă, sub ochii mei și în jurul meu, viața.

Am luat echipamentul în spinare – că a merge la baltă pe astfel de vreme militărie se cheamă – și, lăsând mașina în grija neprecupețită a unui măgar priponit la iarba puțină din șanț, am coborât, în marș bine stropit de glod, dealul ce mărginea balta.

Obținusem. Nu fără oarecare trudă, de la un ministru, Angelo Miculescu[1] o autorizație dintre cele mai legale – adică un bon de mână pe care trebuia să-l înghit dacă apăreau forțele bleumarin ale legii – pe iazul sus pomenit. Balta era sălbatică, cu pește de tot soiul, cu stufuri și plauri. O frumusețe. Nu pot fi atât de ipocrit, încât să nu recunosc că râvneam și la o mână de carași și de lini, dar bucuros etani mai ales de lacul lăsat de izbelițe, așa cum îl făcuse mama natură.

Din păcate, harta de pe dosul bilețelului ce ne dădea voie să pescuim – „Nea Ilie, tov. Roman cu un însoțitor vine la baltă. Să se simtă bine. Idescifrabil" – era greșită, ne trimitea alături, la Pârlita. Crescătorie de crap pe atunci, un jgheab cu maluri înalte, un fel de lighean monoton, fără pic de vegetație. Numai câteva plescăituri mici, vătuite de ceața dimineții, o mai înviorau.

— Țâcă, asta nu e baltă, asta e cușcă de îndopat pești, dacă aș fi crap, aș emigra în porumbiște, numai să scap de aici.

— De ce în porumbiște? Rucsacul meu nu-i destul de bun?

— Numai la burtă vă e gândul taică. Ia zi, unde ne ducem?

— Unde, ne duce harta.

— Ți-aș spune cu unde ne duce harta asta a ta… Dar nu vreau să spurc dimineața Ne oprim aici?

Și-mi arată o întinsură noroioasă, la un cot al bălții, sub malul înalt de trei metri.

— Da' cum coborâm?

— Sărim. Ori nu te-ncumeți?

— Nu te uiți la mine?

— Mda, ești cam plinuț.

— Ce. Pe malul ăsta lin nu e pește".

— E, dar e mic.

— De unde știi? Nu vezi ce sare?

— Treaba ta, Țâcă. N-ai decât să rămâi unde știi, eu aici dau, dacă zici tu că aici ne arată harta ta și că aici e baltă cu stuf și nuferi și pește felurit, că parcă așa te-ai lăudat…

---

[1] Nu știu cât rău a făcut sau n-a făcut el agriculturii socialiste, dar pentru noi, pescarii, avea o slăbiciune ceea ce mă obligă la gând bun.

Astea fiind zise și eu cu gălușca înghițită, a și zburat în mica prăpastie, lăsându-mă rușinat și dând din umeri. Ce era altceva să fac? M-am instalat și eu pe o platformă mai lină, care te invita la comoditate și bunăstare. Chiar și săriturile parcă erau ceva mai dese, iar locul era bătătorii, semn că și alții fuseseră momiți. Mi se părea că Amza greșise de două ori. O dată, că se vârâse la loc strâmt și incomod – arunca lipit de perdele malului tar scăunelul pliant i se și afundase în mâl, iar a doua oară, că în cotul acela apa părea fără viață, albăstruie cum era, adâncă, abia încrețită de vânt.

Într-o oră aveam patru crăpceni sub chil și scăpasem de trei ori pe atât. Trăgea iute, în joacă. Smucea numai, batjocorind râma și zdrențuind-o. Ciupea, cum s-ar spune, într-un fel foarte diferit de trăsătura obișnuită, mult mai dură, a crapului, de stilul „ceferist”.

În care apucă el momeala. Crapul-crap, când pleacă după ce a mușcat, în larg, pare hotărât ca un tren de marfă! Ăștia patru crăpceni se agățaseră singuri, din cine știe ce porniri sinucigașe. Oricum, lansetele se scuturau tot timpul cu furie, viscolea de pește-n fața mea! Iar patru crăpceni sunt, nu-i așa, patru crăpceni!

Lor li se adăugau soarele, privind printre cețuri ca un actor debutant prin gaura din cortină, și un fel de căldură mică, lipicioasă, pe care numai când se desparte zăpada de iarbă o întâlnești. Nici locul nu mi se mai părea urât. Ba chiar i-am găsit un fel de măreție în dezolarea râpilor adânci ale malurilor în care se vedeau găuri de prigorii și lăstuni, în tristețea aspră, austeră, a pustietății din juru-mi. De mult știu că nu există loc urât Iertat să-mi fie truismul, dar natura e un miracol de frumusețe chiar și atunci când nu e deloc spectaculoasă. Dragostea, m-a învățat profesorul meu de istoria teatrului, e o chestiune de inteligență. Aș adăuga, de cunoaștere. După ani și ani, sclipirea unei frunze obișnuite de salcie.

dimineața, a ajuns să mă fascineze la fel de mult ca răsăritul incen dar al soarelui din mare. E cea mai mare victorie a mea. Datorită ei, nu mă mai simt niciodată singur. Și nici frustrat. Și nici…

— Mișcă-ți curul, țâcă, din noroi, dacă vrei să vezi cum arată peștele! mă trezește Amza din reverie. Hai, că am nevoie de ajutor!

Către prânzișor

Plec la chemare, dintr-o ciudată pornire generoasă, de care, în general, pescarii suni rar cuprinși – mila și bunătatea creștinească fiind, pe malul bălții, mai degrabă anomalii iute regretate.

Când mă aplec peste răgălii, prudent, să nu se rupă malul, că nu părea să țină mai mult de una-două tonișoare, îmi văd omul în apă până-n brâu – și afară era ca iarna-n casă, plus lapovița veselă a primăverii, că se-ntunecase nițel, cât să înceapă viscolul – cum întinde de dârlogii lansetei, doar doar o struni ceva ce trăgea la larg, da’ trăgea tare!

— Ce fac Amzo, chem pompierii?

Se uită la mine, râde. Parcă nu-i pasă de frig, nici de umezeală. E ca o stâncă,

ieșită din apă.

— Mă, Salvalac, veniși și tu? Te strig de-o oră! Adă iute un minciog, minciogul *ăla,* să scoatem dihania, că mă îneacă și nu mai ai în despre cine scrie cronica dramatică!

Zbor. Minciogul meu nu e chiar unul obișnuit. L-am făcut cu mâna mea, ceva mai mărișor. Dorel Vișan a făcut pariu că dacă-l las nițel mai jos, în Atlantic, scot „Titanicul"! E o chestie de două secunde că ajung la scule, să mă întorc fluturând minciogul ca pe un steag. Să sar de pe mal, să cad în noroi. Să mă ridic cum pot, năclăindu-mă ca un porc. Să mă reped în apa înghețată. Să îngrop namila obosită în plasa largă și adâncă. Crapul simte pereții cap canei. Ultimele zvârcoliri, extrem de violente. Mă zgâlțâie zdravăn, cu forță de fiară, mai mai să scap scula din mâini.

— Cât are?

— Vreo cinșpe, douăzeci. Nu-mi dau seama. Nu ridica minciogul din apă că-i rupe plasa și coada.

— Hai să-l tragem spre mal. La ce-a mușcat?

— La râmă, la ce vrei să muște! Ți-am spus, țâcă, pește mare înseamnă cârlig mare, râmă mare, apă mare. Și un pic de curent, să-l mai împrospăteze.

— Mi-ai spus.

Ieșim încet, târând peștele prin apă. S-a liniștit. Învelit în plasa groasă, dă încet din aripioare, abia respirând. E lat, e cât o roată de tractor, poate chiar ceva mai lat. N-am văzut în viața mea un crap atât de mare. (Peste numai un an, nea Afanase Condrat avea să-mi arate, la Jurilovca, o crăpoaică cântărind patruzeci și unu de kilograme! Prinsă la năvod, ce-i drept!)

— În ce-l pui?

— În juvelnicul tău, țâcă.

— Vezi că-i bun? Și cât mișto ați făcut voi de mine, că-i de neam prost, că s-a furat o plasă de la liota oceanică și știți voi unde-o găsește miliția…

— Hai, pușt'u', ține-l bine să-i scot cârligul!

Tremur, un fel de exaltare tulbure mă cuprinde, ca o băutură ce mi se urcă repede la cap. Îmi vine să țip, să mă rostogolesc, să-mi vântur brațele, bântuit de o energie dezordonată, ce urcă parcă din trupul uriaș al peștelui și trece misterios în mine. Îi rămâne un solz, pe plasă, e cât palma, minciogul pare în sfârșit normal.

— Bun așa! Ăsta da juvelnic. Dă-l la apă și vezi cum îl fixezi!

Înfig în mâlul rece un suport de lansetă, adânc, bag și mâna, până nu mi se mai vede cotul. Nu-mi pasă de nimic, nici de frigul ud și țepos, nici de leorpăiala cizmelor și lucrurilor prin nămol, prin apa înghețată. Leg juvelnicul de suport. Nu știu când îmi mut lucrurile, în câte secunde trântesc în noroi tot calabalâcul de pescar, sportiv zis. Mă pregătesc deja să lansez. Și deodată îmi dau seama că dau cu fir de „cinșpe", cum scrie cartea și capitolul precedent să dai primăvara. Mult prea subțire pentru namilele astea pe care mi se pare că le zăresc în apa adâncă din fața mea!

— Cu ce cârlig dai, Amzo?

— Cu „unu".

— Nu-i prea mare?

— Ți s-a părut mare în gura ə-łuia?

Mă hotărăsc să lansez. Ce-o fi o fi! Firul subțire zboară sclipitor prin aer. Se întinde, semn de apă adâncă tare. Dau să așez bățul în suport, dar n-apuc. Amza sare de pe scăuneci, cu lanseta în mâini, trasă ca de o locomotivă. Sare direct în apă. Și se aude zbârnâitul triumfător al frânei. Dihania trage ca o avalanșă, ridicând valuri.

— Vezi, țâcă?

— Văd.

— Lasă, nu fi necăjit, că pe ăsta ți-l dau ție.

— Merci.

— Scoate lansetele că ți le-mpletește fiara. Și vino cu minciogul!

Vino aici, lângă mine, că doar n-o să răcești dintr-o băiță.

Mă pufnește râsul. Am căzut deja-n noroi de vreo două ori, ce e mai bine venit ca o baie? După vreun sfert de oră ieșim cu peștele la mal, e mai mic, mult mai mic decât celălalt, n-are decât vreo zece chile. Gata, mai că s-a umplut juvelnicul. *Juvelnicul meu.* Pe al treilea îl punem direct în rucsac. Îl înnod strâns la gură, îl leg de juvcinic și las la apă, s-ajungă viu acasă. Pe al patrulea îl agăț cu Nici n-apuc să-i văd măcar. Rupe în larg. Mi se împăienjenesc ochii. Pescarii știu ce simțeam, ce tristețe și ce sfârșeală.

— Ce faci, țâcă?

— Mă duc să mă culc. Azi sunt complet dezinteresat.

— Cum pușiule, când ai în față crapul vieții tale?

— N-am scule. Eu am venit la pescuit, nu la harponat balene.

— Eu ți-am spus că harta-i greșită. Ce bine era dacă mergeam dincolo, la roșioare! Mă, și eu tocmai voiam să-ți spun că mi-o cam somn. Ia vezi tu acolo, sub mal, lanseta mea aia lungă! Nu aia, ailaltă, cea verde. Dă tu cu ea, că-i cu fir bun de „treiș'cinci". Ieri l-am pus. Când te saturi de pescuit mă scoli, sunt colea, pe iarbă, sub cocenii ceia.

Îl privesc uluit

— Cu carbonul?… îmi dai voie să dau cu *carbonul?*

Tace. Privește încruntat înainte. Parc absent.

— Amza!

— Dă, mă, dă! Că în apucă plânsul și pe mine când te văd cum arăți!

Și zâmbește, cum să spun, înfundat, numai o fulgerare. Nici n-o văd, o simt doar. Dar nu e nevoie de mai mult ca să-i simți inima uriașă și bună. Mă trece un val de căldură. Iau undița, cu grijă nespusă, cum ar purta Lancelot (al Lacului, bineînțeles) potirul sfântului Graal. E cel mai celebru băț din țară. I l-a dăruit un producător extern. Costă cam cât o mașină plus salariul meu pe un an.

Cum o să dau eu cu el? Oul are coaja groasă, e un bolovan în ochii mei, pe lângă bățul ăsta!

A și urcat malul, s-a învelit în pelerina verde, s-a tolănit sub cocenii colibei, doarme. Arunc, stângaci, cu frică. Aștept o urmă de soare trece peste apă, ca o pală de vânt, și se duce. I-a luminat o clipă chipul asprit de oboseală. Să-ți fie

somnul ușor, Amzo, prietene.

Mi-a tras. Mă chinui puțin, peștele e foarte mare, dar firul și mai ales forța lansetei, uluitoare, aduc peștele în minciog fără niciun ajutor din afară. Noroc că mai am și eu un rucsac.

Amiaza…

Da, e prânz. E duminică. E primăvară, dacă s-a ridicat ceața, s-au vânturat și norii, iar aerul e luminat de un fel de soare moale, o pânză subțire de căldură căzând din nou peste toate. Fâșii scămoșate de abur pătează balta. Dinspre sat, vântul mic, o suflare de copil, aduce gălăgia unei nunți. Amza se întinde, cască țărănește.

Pantalonii aburesc, uscându-se încet la căldura trupului.

— Câți ai, Radu tatii?

— Cinci. Cu ai tăi sunt opt. Patru și patru. O să mulgem cel puțin cinci chile de icre de fiecare.

— Cât are cel mai mare?

— Vreo douăzeci. Ăla care l-ai scos tu primul.

— Mă, da' ce harnic ești la socoteli! Gata?

— Chiar voiam să te scol, să nu vină paznicul, să ne lase fără pește.

— Las să vină. Îți dai seama ce glumă bună ar fi să am eu un proces de braconaj? Da' hai acasă, că ne-așteaptă ai noștri.

Începem să dereticăm. Îi înmânez solemn lanseta de carbon, puțin lipsește să nu plec genunchiul, primind ca un cavaler tânăr învestitura paloșului sub patrafirul de aur. Iar îi mijește un zâmbet.

— Ce facem cu peștele?

— Cum adică?

— În ce-l punem? N-ajung rucsacurile. Eu zic să aducem husa mașinii. Nici nu se udă portbagajul și nici nu vede nimeni ce-avem noi acolo.

— Bine gândit, țâcă. Perfect. Adu tu peștii ăia pe mal, da-ncet, să nu se vatăme, s-ajungă vii acasă, că icrele-s bune proaspete. Gata?

Juvelnicul și rucsacurile sunt ascunși la adânc, legați cu o funioară lungă. Nu se vede nimic de pe mal iar sfoara e îngropată în mâl.

La bună vedere se lăfăie doar juvelnicul cel mic, cu cei câțiva crăpceni prinși de mine de dimineață.

Aduc întâi rucsacul meu cel mare, cusut în casă (nevasta, o tanti și două mătuși au trudit la el cinci ani și tot îi lipsește un buzunar). De șaizeci de litri capacitate. Trei crapi au încăpui acolo și tot a mai rămas loc. Nu-l pot ridica, îl trag ușor pe nămol. Se zbat violent.

O lovitură dură în picior mă-ngenunche iar în mâlul malului.

— Ușor, băiete, ușor, că vietățile astea nu-s chiar niște roșioare. Du-te după celălalt.

E chiar plăcut, în pospaiul de căldură ce s-a risipit *peste lumea asta,* a mea, să

intri în apa rece. Să ieși încet, cu vietățile enorme târâte de zgardă ca niște câini tineri și sălbatici, să le pătrundă prin hainele ude un fel de fierbințeală, pe măsură ce lumina le îmbracă.

— Ce faci, Amzo?!!

A desfăcut sfoara rucsacului, l-a culcat spre apă și crapii stau la gura cuștii, clefăind nemișcați. Cu botul pe labe, câini cumințiți acum, ai vechilor vânători. E duminică. Pricepând în sfârșit că sunt liberi ies, fără grabă. Oare nemăsurata lor putere le-a dat voie să-nțeleagă un alt lucru, că pot și ei pieri? Alunecă spre adânc, ca niște umbre roșiatice. Unul plesnește, cu coada-i cât o plută de pe Ienisei, apa la mal, poate în semn de rămas bun. Pentru că este, trebuie să fie o legătură între crapii aceștia bătrâni și omul liniștit, cu părul deja cărunt, cu care au venit să se-ntâlnească și să se în frunte și pe care acuma îl părăsesc…

— Hai, scoate și juvelnicul ăla, că doar nu vrei să intru cu după el, că-s om bătrân și abia mă uscai. Ce te holbezi așa? Doar am venit la pescuit, puștiu', nu la râcâit cala lui Polar patru! Câți sunt în rucsacul astălalt?

— Doi. Și în juvelnic trei, răspund eu obidit.

Mă duc iar în apă. Să nu-ți zgârii ochii de ciudă?

— La ăia dă-le drumul tu, cu mâna ta, să-ți călești voința! Și ai grijă să nu-i rănești! Ce, mă, doi pești te făcură pe tine?

Deschis larg porțile marelui meu sajoc, primit cadou de la Marcu Terente, bun prieten de departe, din Caraorman, și „vărs" crapii în apă. Peștii zac o clipă nemișcați. Dau încet din aripioare, plutind cu spinările afară. Îl mângâi pe cel mai mare pe spate, culcându-i spinul zburlit al unei aripi. Se lasă leneș pe-o parte privindu-mă cu ochiul roșu, bulbucat. Apoi, dintr-o mișcare pe care nu am văzut-o și nici măcar nu am simțit-o, se scufundă. Face un vârtej, mă stropește, poate bătându-și joc de mine, poate sfințindu-mă.

Ies, cu sacul strâns ca o cârpă nefolositoare atârnând pe mână.

Nu-mi ridic ochii de pe mâlul negru al malului. Mi-e frică să mă uit la Amza, să nu vadă în ochii mei disperarea și ura. El râde încetișor.

— Hai nenică, că se porniră ăia cu nunta încoace și mă fac naș, de ne prinde paștile pescuind și jucând! Uite, ți-am oprit namila asta de zece chile, e ăla! Da'mi dai mie crăpcenii ăia. Să nu zică Oana că nu-s pescar bun. Și dacă are icre dihania, pune-ntr-un borcănaș de iaurt vreo două și pentru Domnica, că-i topită după icre. Să nu le pui sare, că n-are voie sărat.

M-am repezit luminat să leg rucsacul, bâiguind ceva ce nu-mi mai amintesc. N-aveam în cap altceva decât cum am să întind cu peștele pe masa din bucătărie, cum o să vină soacră-mea și-o să-l vadă! N-o să spună nimic, dar va da iute o masă, la care tovarășa ministru va aprecia că viitoarea mea fostă soție are repartiție proastă, va aprecia și doamna profesor doctor docent că fata trebuie să-și dea doctoratul, va aprecia și președintele tribunalului că fiică-sa trebuie să scape cu fața curată de monstrul cu care s-a măritat, o să-mi pun și eu costumul și cravata, fir-ar să fie, totul va ieși cum nu se poate mai bine, așa că voi avea voie și data viitoare la pescuit!

— Ce zici, mă țâcă! Ce zi, măi băiete măi! Ziua asta are chipul lui Dumnezeu. Zău, era păcat să o murdărim. Crapii ăștia sunt talpa peștilor, mă!

N-am timp să răspund. Mă târăsc prin mâlul gros după ultimele lucruri. Totdeauna uit câte ceva, ba un suport, și costă doișpe lei, ba o cutie cu momeli, și e și aia șase lei, plus râmele un pol, pescuitul e lucru scump, iar mie mi se numără fiecare bănuț.

— Hai acasă, că mi-e somn! Mă cocoșează filmările astea de noapte…

În mașină spre casă.

— Ar fi fost buni peștii, Amzo! Orice ai zice tu, în vremurile astea să ai așa pește în congelator, i-o treabă! Și icre! Aveai asigurată mâncarea pe două luni.

— Cel puțin!

— Râzi tu râzi, dar să ai o lună rezolvată problema cărnii, zău, nu-i de colo!

Depășește o căruță, țăranul îl recunoaște, flutură căciula, strigă de acoperă motorul. Scoate și Amza mâna pe fereastră.

— Măi băiete, când ajungi să gândești așa, ești deja-n genunchi.

Dar nu oricum, pentru că felul ăsta de înfrângere” e una din care nu te mai poți ridica.

— Și?

— Și nimic. Sunteți ușori și prea slabi, taică Pe asta contează ăștia și fac ce vor din voi. Deschide geamul și la tine, să se facă răcoare, că mă ia somnul. Ce zici tu, țâcă, primăvara e ceva foarte obositor, nu-i așa? Obosești dormind Hai, c-am ajuns. Poftă bună, Radu tatii și învață de la moșu’: ajunge un borcan de iaurt. Se poate chiar și fără.

Și vine seara

Orașul vuiește de lume duminicală. Cobor cu rucsacul îngreuiat agățat de umăr. Amza pleacă, va spune poetul, să doarmă puțin.

APĂ DE STICLĂ

Recitindu-i pe cronicari

„Au existat și clipe frumoase” (citat dintr-o convorbire telefonică cu Ion Cojar).

După ce mă specializasem temeinic în pescuitul „de câmpie”, cel al crapului și carasului cu lanseta și mă consideram de acum o mână sigură și promptă ce înțepa exact în urcarea „bambinei”, a trebuit, prin ’76, să mă întorc la vechile unelte, bățul și pluta, dat la o altă scară, fabuloasă. Regizorul Ion Cojar descoperise lezerul Mostiștea! Care lezer, lung de vreo douăzeci de kilometri și lat de cel puțin trei, nu putea fi „abordat” cu lanseta, oricâte temenele făceai pazniculuișiligheane cu nadă ofereai bălții și peștilor din ea Tot fundul era milos. Un mâl moale, apos, în care

dispăreau plumbi, cârlige, momeală, ca și cum n-ar fi fost! Doar departe, în larg, câteva foste insule scufundate erau îmbrăcate în perie de tulpini de stuf. Aici era adunat tot peștele (așa cum se întâmplă în mai toate bălțile nămoloase).

În altă parte puteai lăsa și două luni lansetele priponite pe mal.

Parcă pescuiai în cana cu cafea cu lapte! Dacă nu ți le furau copiii și nu ți le păștea vacile (cum mi s-a întâmplat mic cu un „refendu", un bambus elegant lustruit de firma „Pezon Michel") le găseai neatinse, cu râmele vii în cârlige și mămăliga întreagă, așa cum ieșiseră din nămol! Așa că singura soluție era să undești în locurile acelea ascunse, depărtate, cu fundul tare și „stufit", unde numai cu barca puici ajunge.

Nu prea te lăsa inima să riști expediția în barcă pneumatică.

Vânturile violente ale câmpiei și Dunării le-ar fi târât unde ar fi vrut ele și n-ai fi vrut tu (Mircea Albulescu a aflat-o pe pielea lui, bătând pe jos șaisprezece kilometri cu tărhat greu în spate, ocolind tot lacul, ca să ajungă la mașină. O furtună dură l-a aruncat fără nicio șansă, de lângă un mai pe celălalt). Unde mi pui că lezerul era și foarte departe de București, o sută douăzeci de kilometri.

După ce băteai atâta drum, nu-ți convenea să stai și să te uiți, bătând din buze, la valurile prea mari pentru bărcuța ta de cauciuc.

Așa că, mai cu plocoane, mai cu prietenie, mai cu câte-un bilețel semnat de cine trebuia și pe care scria ce trebuia, ajungeam în lotci.

Erau bărci mari, de douăzeci și patru de crivace (coaste de ar mare). Începea într-una cel puțin o nuntă, cu taraf cu tot! Noi ne urcam doi, unul la pupa, altul la prora, unde ne instalam undițele, câte trei-patru de persoană. Telescopicele de fibră de sticlă, lungi de cinci-șase metri au fost pe atunci la mare căutare în grupul nostru nu prea numeros. Ne adunaserăm câțiva actori, figuranți, ingineri și mașiniști ai Teatrului Național („ne"-ul ăsta mă cuprinde și pe mine, criticul de teatru).

Nucleul de bază eram noi trei, Iani Cojar, Ilie Georgiu și cu mine, o echipă mostișteană, care-și trăia săptămâna cu gândul la ziua de sâmbătă! Vineri nu mai dormeam. Sâmbătă, la „unu trecute fix" ieșeam din oraș în goana mare, să prindem pescuitul de după masă. Nu puteam merge doar pentru o zi, era prea obositor pentru „Șofer": 250 km plus o zi de pescuit! Așa că, spre disperarea familiilor noastre (adesea reală și agresivă), din primăvară până-n toamnă ne petreceam toate sfârșiturile de săptămână pe baltă, dormind în cherhanaua de la Ulmu.

Numai noi știam câte amenințări furișe sau directe ne-au însoțit atât plecările cât și întoarcerile! Câte lacrimi deznădăjduite de ne veste nu ne-au sfâșiat pieptul și câți pumni de sare nu ne-au turnat în termosul cu ceai soacrele! Dar era ceva mai puternic decât noi în ritualul acela care începea în martie și se termina în decembrie!

De luni până miercuri vorbeam despre ce și cum a fost, dacă și cât a greșit Iani înțepând șalăul „ăla mare" prea devreme și cum trebuia Ilie să bage minciogul ca să-i încapă crapul de zece chile.

De joi, începea neliniștea așteptării, a pregătirilor. Juram toți acasă că, gata, sâmbăta asta mergem la tanti Didina să jucăm remi iar duminică ieșim în Herăstrău

să vedem Expoflora. Dar, ca o febră aspră, delirantă, joi scara alergam neputincioși prin oraș după râme groase (cele subțiri nu mergeau nicicum! Parcă nici nu se vedeau în balta aceea imensă!) Vineri la prânz fierbeam mămăligi în sos de halva cu miere, să avem de nadă. În noaptea de vineri spre sâmbătă legam cârlige. Ne așezam pe marginea patului, tremurând halucinați, de parcă ne-ar fi străbătut, telepatic, pe toți trei, același curent violent, răvășitor.

Nu știu cum reușeam să ne strecurăm printre toate opreliștile din ce în ce mai numeroase, mai dure. Dar, dacă aveam întâlnire la prânz, ieșeam pe poarta casei de la zece, uitându-mă neliniștit după mașina albă a lui Ilie sau cea roșie, a lui Iani. Amândoi veneau totdeauna cu o oră mai devreme! Dacă aveam „serele" și puteam pleca de sâmbătă dimineață, fixam întâlnirea noaptea, la două. Dar, încă de la miezul nopții, eram în stradă, unde-l găseam sigur pe Iani, care se pregătea, învins de nerăbdare, să sune (cum a și făcut-o de câteva ori, sculându-i înainte de zori pe toți cei patru „S" ce-mi încolăciseră drăgăstos și complicat viața: soața, soacra, socrul și setlărița!) Treabă foarte bună, într-un fel, întrucât plecarea mi-era astfel însoțită de un fond sonor spectaculos, de lătrături și ocări, ce mă trezeau mai abitir și mai sănătos decât cafeaua.

Vâsle ușoare

Indiferent cu ce mașină plecam, Iani, croat la rădăcina lui, căuta posturi cu folclor „fost iugoslav" (mi-o și frică să-i amintesc acum că-l plăcea pe Tito!). Când găsea câte un firicel gâjâit, făcea ce făcea și-l amplifica de zbârnâiau difuzoarele și geamurile. Asta nu-l împiedica să „converseze" cu noi aprins, tot drumul, despre orice în afară de pescuit. Despre teatru mai ales, pentru că eram toți trei, într-un fel sau altul, oameni de teatru. Încordați, trăiam o emoție și o tulburare epuizante, și ni le ascundeam bucuroși sub sunetele acelea de instrumente muntenegrene. Ne mai ascundeam noi și sub certurile culte, sub frazele interminabile despre arta ac torului, teatrul ca literatură, primatul regizorului, etc, ca sub o mască. Dar, cu vreo zece kilometri înainte de lac, se așternea tăcerea. Amuțeam, cuprinși de o neliniște apăsătoare, paralizantă.

Mâinile ne tremurau, morfoleam în buze rugăciuni ciudate. Ochii așteptau lacomi apa, lacul fără maluri agățat de cer.

Odată ajunși ne precipitam spre bărci, lăsând „darul" de țuici, pâini, untdelemn la cherhana. Pregătirile, adică instalarea lopeților, a ghionderelor, a ancorelor, le făceam nervoși, grăbiți, neîndemânatici. Iani lua singur o barcă, preferând să muncească mai mult, dar să nu fie jenat de mișcările altuia. (Vai de cel ce urcă în barcă cu un nestăpânit care-l clatină și-l leagănă tot timpul!)

Odată porniți spre larg, ne liniștem ca prin farmec. Toată lumea era a noastră! O lume minunată, o baltă uriașă cu maluri înalte și râpoase ca la facerea lumii, cu păsări zburând pe cerul numai al nostru și pești plesnind în apă ca tunetul! Eram dintr-odată acasă, ceva din măreția și forța iezerului trecea și în noi. Că pătăm putere, vâslele ne erau ușoare în mâini. Valuri limpezi, cu irizări verzi, ne legănau

încet, pe la urechi șiroia ca un izvor vântul subțire al Dunării apropiate. Nu vorbeam aproape deloc, ziua întreagă. Liniștea lacului cobora în noi ca o voce, o poruncă stăpânitoare. Și asta voi ține minte cel mai bine de pe Mostiștea, liniștea fără orizont, ca o formă de relief, întreruptă rar de câte un țipăt de pescăruș ori un plescăit de crap.

Când ajungem aproape de „locul cu ștepi", după o oră de vâslit greu, abia târând lotca cât un remorcher, ne opream o clipă pentru recunoaștere. Nici azi nu știu cum reperam atât de exact platforma scufundată cu stuf uscat pe fund. Cert e că ancora cădea exact la marginea brâului de trestii, iar ghionderul se înfigea direct în…ștepi!

Era un spațiu mic față de zecile de kilometri pătrați ai apei, un fel de plaur submers, de niciun hectar. Părea imposibil de găsit.

Aveam noi, ce-i drept, două trei semne pe mal, aproximative, dar malul era departe, iar apa adâncă nu arăta prin nimic cum e fundul.

Însă ceva necunoscut, un fel de instinct sălbatic ne ducea exact acolo, deasupra bancului cu pești.

Sau mai cred, cel puțin în ce mă privește pe mine, că, în clipa dintâi, când am purtat în undiță primul crap mare, toate simțurile mi s-au ascuțit în așa măsură, încât undeva, adânc, s-a fixat definitiv fotografia locului, cu distanța exactă față de fiecare reper. Cât ne-am muncit până am găsit locul, prima, dală, nici nu vă mai spun! Vreo opt-zece ore am tot „pipăit" fundul, cu ghiondere și ancore, atenți la cea mai mică asperitate. Când în sfârșit l-am aflat, l-am însemnat cu o mică geamandură improvizată. A dispărut, în aceeași noapte, când ne-am găsit și bărcile trase pe mal și răsturnate. Am înțeles imediat avertismentul pescarilor ce năvodeau în zonă: „locul cu ștepi" nu trebuia să devină reperabil pentru neinițiați! Noi eram privilegiați; indicația, deși vagă – „cam pe acolo unde-i malul ros" — fusese o dovadă enormă de prietenie și încredere de care nu trebuia să abuzăm.

De-a lungul a trei ani de pescuit pe Mostiștea, pescarii ne au arătat patru „insule", patru plauri scufundați cu fundul tare și stuf.

Se spunea, ca o poveste despre zâne și zmei, că ar fi șapte în total, iar undeva, foarte în larg, e o groapă cu șalăi bătrâni de o sută de ani și crapi pe care s-au depus licheni. Pentru că asta făcea Mostiștea senzațională: peștele foarte mare cu care trebuia să te înfrunți!

Balada unui fel de întinsură

Primăvara, devreme, dădeam cu râme șerpești, cu fir nici prea subțire, nici prea gros (zero douăzeci și cinci milimetri) și cu cârlig așa și așa, de patru sau de șase, la caras și la crap. Potriveam pluta să țină momeala la o palmă de fund. Căutam locurile cu apă mai mică de la „coada lacului". Acolo, valea Mostiștei ieșea ca o gârlă din lacul Argovei și forma marele iezer. Era un fel de întinsură potopită de papură verde încă din martie, cânii dădea un pic căldură Printre săbiile acestea nevinovate, drepte și lucioase, abia îndoite de vânt se adunau, toată primăvara, mai întâi carașii, iar mai apoi crapii. Era ca o invazie. În zilele însorite auzeai într-o

singură clipă, sute de trupuri albe, groase, țâșnind în aer și izbind apa dur, ca niște grinzi. Păreau insecte în roi Stoluri, nori de pești mari, cu burțile umflate, intrau în apa mică, abia încălzită, tăvălind papura ca o turmă nenumărată de vite tăvălugind iarba unei câmpii. Cum să nu intri în delir?!

Strecuram câte două undițe printre firele de papură crudă. Soarele mușca deja fierbinte, răscolind apa încă înghețată de pe fund (în câmpie vara vine dintr-o dată, parcă prăbușindu-se peste iarnă, ca un topor pe trunchiul uscat al unui plop). Se auzeau ierburile trezindu-se, scâncind, din somn. Venea un miros neclar, de muguri cleioși, abia ieșiți din găoace, de semănătură aburind, de salcie abia înflorită.

Când și când, bețele ni se îndoiau, gemând și trosnind sub greutatea unui caras rotund și musculos cât o farfurie ce se repezea violent dinspre algele tinere. Nu puteai să-l joci, să-i dai fir, să-l obosești. Fundul era plin de trestii, de crengi, trebuia să-l iei pe sus, cum se zice, altfel intra între papuri și stuf și rupea. Te bazai numai pe rezistența firului. Lupta era dură. Doi din trei pești rupeau și scăpau. Dacă puneai nailon mai gros nu mai trăgea. Simțea că e ceva – n neregulă. Așa că soluția era să-l lași să zburde undeva la suprafață, fără să-i dai timp să se mai afunde! Din doi carași se făceau trei chile.

Apoi venea prohibiția și întoarcerea acasă, la sâmbetele cu bridge și ceai dansant și duminicile acoperite încet de lene, ca de o ninsoare subțire de albuș închegându-se treptat. Eram în sfârșit oameni de casă, bucuroși de plimbări oneste pe bulevard! Toți cei din jur ajungeau să ne creadă cumințiți. În două luni păreau uitate, înmormântate amintirile vieții de pierzanie pe malul apei! „Gata, s-au dat pe brazdă”, auzeam voci încântate de) a bucătărie. Vai, câtă naivitate! Dar telefoanele subversive, prin care Iani îmi transmitea că a aranjat un loc cu râme cât stâlpul de telegraf la el în balcon? Și că le hrănește cu găleata de lături de la masă, ca pe purcei? Dar misterioasa pasiune a lui Ilie de a face, în mai și iunie, neîntrerupt, de serviciu, sâmbătă și duminică, sub pretext că așa cere arta teatrului (acumulând astfel „recuperări” cu duiumul, cât un concediu și mai mult)? Dar strigătele mele bizare în toiul nopții, când urlam ca din gură de șarpe „Minciogul, Ilie!”, de m-a dus nevastă-mea la psihiatru, la Sergiu Diacicov, să mă scape de coșmaruri? (Și a dus oaia la lup, că Sergiu e și el om, și încă om de Deltă! În timpul consultațiilor mă-nvăța noduri de cârlige și-mi povestea ce știucă a prins el la Șic, lângă Cluj, în adolescență. După „Vindecare”, țipam prin somn „Bagă gafa, Sergiu! E cât Feleacul!”).

Livada cu trestii

Venea și binecuvântatul iulie. Cei dragi, ce ne ocrotiseră și bine cuvântaseră lecuirea de turbare și ne văzuseră fericiți întorcându-ne la matca cumințeniei casnice, plângeau, privind înmărmuriți cum reapar, unul după altul, semnele bolii. Mai întâi găseau mirați, în oala cu supă – în loc de oase și tăiței – cârlige și bucăți de nailon, semn că oarecine leagă pe furiș unelte, la adăpostul bucătăriei înnoptate. Apoi, „acelea” apăreau prin holuri, dulapuri, biblioteci, rufării, paturi, ca și cum ar fi

fost vii și s-ar fi-nmulțit și risipit prin toată casă, ca niște insecte supărătoare.

Nebunia însă căpăta conturu-i necontrolabil când Pia, cățelușa, setterița, apărea, dând veselă din coadă, cu o râmă cât o cobră regală în gură. Lada mea de lemn îmbrăcată în zinc era lesne descoperită, oricât de bine dosită ar fi fost: doar țineam un câine de vânătoare în casă! (Atunci a fost o perioadă când n-am mai crezut întru totul povestea vânătorească despre câinele care e cel mai credincios prieten al omului). Dar dacă Pia îmi găsea râmele, asta însemna că e joi și că mâine, vineri, la unu, se redezlănțuia criza, cu forțe înzecite. Toți cei patru „S" ai mei se-ncolăceau de furie și dezamăgire, mai ceva ca râmele și șerpii.

Nimic nu mai conta! Ce „sâmbătă ne-așteaptă Răzvan, a făcut Monica baclavale", ce „duminică suntem nași la Gelu, trebuie botezați gemenii"! Vorbe! Vorbe! Vorbe! Zburam la Ulmu. Nailonul se-ngroșase simțitor, dădeam cu otgoane de „patruzeci" și „șaizeci", iar cârligul era invariabil de „unu": sosise vremea crapului. Iar crapul de Mostiștea nu stă la loc întins, să-l poți manevra măcar cât o tricicletă Nu! El stă între păduri dese și lari de stuf scufundat. Dacă s-ar mișca un sfert de metru de unde l-ai înțepat, gata, s-a încolăcit, cu fir cu tot, pe după o trestie sau un mănunchi de trestii! Și atunci nu-ți rămâne de făcut decât să tai nailonul cât mai aproape de cârlig, să tic pierderea cât mai mică.

Așa că trebuie să ridici crapul, nu să-l prinzi, să-l ridici, ca din fântână, să-l iei pe sus! Iar crapul de Mostiștea nu are un chil-două, are șase, și chiar nouă uneori! Și așa mai departe! Iar funia de „șaizeci" e subțire uneori, la o namilă care trage ca un tren de marfă! Am văzut un tip în barcă pneumatică pe care l-a răsturnat crapul, așa cum se răstoarnă o goeletă dacă o trage balena de vârful catargului!

Vești din Rapa-nui

Iani se așeza, singuratic, într-un fel de „ochi" dintre fundul mâlos și insula scufundată. Avea ceva de pasăre de pradă: încremenea! O oră, două, trei, nu mișca, până când pluta se apleca ușor într-o parte, apoi „se punea pe lat" (dacă ar ști actorii că acest regizor nervos și vorbăreț poate să tacă și să aștepte, complet nemișcat, pe o banchetă de lemn, douăzeci de ore în șir!)

Într-o „toamnă" foarte târzie, către decembrie, chiar ne-am speriat, Ilie și cu mine, când, retrăgându-ne covârșiți de frig, spre mal, l-am găsit pe Iani Cojar deghizat în momâie de promoroacă și cu undița acoperită de polei!

— Iani! am strigat eu. Iani!

Nu ne-a răspuns. Părea înghețat, nu se zărea nimic viu în înțepenirea lui. Încremenise, cu privirea sticloasă îndreptată spre pluta acoperită și ca eu o crustă de gheață.

— Săracul, a oftat sincer compătimitor și descurajat Ilie, a uitat să ne spună cui lasă bățul cel lung din Cehoslovacia.

— Mie mi l-a lăsat, am sărit și eu, milos. Ție ți-a lăsat mașina. Iani! am mai strigat, plin de speranță, încă o dată. Cui ai lăsat „telescopica"?

— Prea târziu, a oftat Ilie. Ce păcat! Era un pescar mare! Și un suflet mare! Ții

minte cum se băga peste mine atunci când prindeam eu primul pește? Of, dar și cum mă înjura dacă mă vedea mai aproape de o sută de metri când prindea el, ți-amintești? Nu-i nimic, îl iert. Pescar ca el mai rar.

— Și eu îl iert că-și alegea totdeauna barca cea mai bună și lopețile mai ușoare. Era un prieten minunat, n-am să uit niciodată cum lua mai mult de două treimi din râme și ne lăsa nouă restul.

— Un om adevărat, a clipit înlăcrimat Ilie. Când aveam noi doi peștișori, să dăm la șalău, ne cerea să-i împărțim la trei.

— Da, m-am smiorcăit și eu, iar când avea el o sută, ne apunea că nu-i ajung nici lui. Tu crezi în criogenie? am ridicat ochii deodată spre Ilie, luminat de o nădejde.

— Nu. Nu s-a pus la punct tehnologia.

— Ce tehnologie?

— De vârf! Lasă, nu-ți bate capul, tu ești scriitor.

— Asta însemnă că la primăvară nu învie să-mi ceară „telescopica” de șapte metri înapoi?

— Dar cum i-o iei? Că și degerat nu cred c-o dă din mână.

— A fost un om generos, am rostit eu cu lacrimi în ochi, i-o smulg eu cumva.

Spunând acestea, ca o orație funebră plină de regrete eterne, ne apropiasem încet încet de statuia de gheață pe care vântul aspru, un crivăț timpuriu, o făcea să zăngăne ușor. Sunetul ciudat se risipea în aer neliniștitor, singuratic în vuietul rafalelor împânzite de măzăriche.

— Ții minte că nu s-a supărat nici măcar în ziua aceea când am prins de trei ori cât el?

— Da, da, răspund eu îngândurat, faptul că a trântit bețele de pământ, și-a rupt lanseta pe genunchi și n-a vorbit cu tine doi ani, nu se poate numi supărare.

— Suflet de aur! Nu punea nimic la inimă. Are și acum să-mi dea zece cârlige de „unu”. VMC-uri, nu Mustaduri!

— Ba Mustaduri, domnu’ Ilie, Mustaduri, și nu zece, opt, domnule, că două mi le-ai rupt dumneata când ai trecut cu barca peste sculele mele spunând că te duce vântul, se aude vocea aspră, ușor lemnoasă, a prietenului nostru regizorul și, cu pârâit subțire, momâia de gheață se mișcă ușor, abia simții. Încercați să nu vă tăvăliți barca prin tot lacul să-mi speriați peștele! își trece lani palma peste față, desprinzând țurțurii groși ce i s-au aninat de pleoape și de nas.

— Iani! strig eu bucuros. Ești furios! Deci ți-e bine!

— Maestre Cojar, sare Ilie, ce pește!? Că pe vântul ăsta subțirel, focă să fiu și nu m-aș atinge de vreun baboi!

— Și ăsta ce e? Decor de-al dumitale? ne arată lani un șălăiaș de vreo cinci sute de grame. Mi-a mai tras o dată acum trei ore, dar n-a înghițit.

— O fi fost vreo scoică! îl încurajez eu, amical.

Nu mi-a răspuns nimeni. Înghețase din nou.

Efectul de seră

Tenacitatea uluitoare, inumană a lui Iani Cojar m-a tulburat adesea, dacă nu chiar m-a șocat. Pasiunea sa pentru pescuit îl făcea să înfrunte cele mai amare și brutale vitregii cu o vigoare și o rezistență supraomenești. Dacă era de dat trei ore la rame, contra vântului, pe valuri cât un stal de om, o făcea, deși știa că, odată ajuns sub malul ferit de vijelie, singura pradă va fi vreun biban rătăcit și bezmetic. Nu atât peștele îl interesa, acum știu bine cât un fel de așteptare a necunoscutului. Întâlnirea cu această așteptare.

Iar necunoscutul nu lipsea de pe Mostiștea! Era vară, august, soarele scăpăta, apa gâlgâia de căldură cu bășicuțe mici, clocotite.

Aerul se îndesise, devenind încins, irespirabil. Nu prinsesem nimic de trei săptămâni. Pleoapele nu mi se mai închideau de oboseală, ci de teroarea unei lumini arzând ca o flamă. Mai aveam de stat vreo patru ore până la apus, dar părea că mai sunt secole! Eu, unul, nu mai puteam! Însă degeaba ne rugam de Iani. Degeaba îi amintea Ilie că e duminică și condusul noaptea, prin satele câmpiei, e un coșmar: toată lumea iese pe șosea și, nepăsătoare la orice claxon, joacă geamparaua (dacă nu se întâmplă ca vreun june arțăgos să-ți repeadă jovial o sticlă în parbriz). Degeaba îi explicam și iar și explicam că de o lună nu mai trage și că în apa asta fiartă nimic nu mai poate avea destulă vlagă ca să apuce mămăliga noastră mucezită de căldură! Iani era surd. Înainte de nouă nicio șansă să apucăm către mal.

Era o vară ciudată. Soarele frigea atât de tare, încât vinetele și roșiile, oricât de sărate, fermentau în borcan la o oră după ce le scosesem din frigider. Căldura era ca o apă, te îneca. Râmele mureau, oricât de umbrite ar fi fost și cât pământ ar fi avut în cutie.

Apa lacului înverzise, o pojghiță groasă de alge microscopice plutea, ca o piele a lacului, urât mirositoare. După zece, viața amorțea pe tot cuprinsul iezerului. Păsările, ce, dimineața, risipite în stoluri uriașe pe toată zarea, iscau un zgomot enorm, se ascundeau către prânz prin stufurile malului, amuțind complet. Gâzele dispăreau, broaștele intrau undeva în mâlul izvoarelor, peștii nu mai plescăiau. Părea că totul moare, pentru o vreme, în aerul încins, fără oxigen. Și renaște, trezit numai de răcoarea înșelătoare a nopții.

Dar dogoarea asta, lumina asta brutală, ce se încleștа cu dinții de ochi, ca o nevăstuică turbată, avea în ea un fel de măreție. Nu puteai să nu-i simți forța uriașă, copleșitoare. Să n-o admiri.

— Rabdă, șoptea Iani încordat, printre dinți, iar aerul gros, încleiat de vipie ca o miere, prelua șoapta și o purta lent peste tot lacul, puteai vedea cum un fuior s-a învârtejit încet de pe buzele regizorului și alunecă spre maluri, leneș, misterios.

Ilie își croise din trestii și papuri un soi de umbreluță peste pălăria de paie, sub care adormise, frunzos și negru, ca o zeitate africană pe Tanganica. Bețele-i zăceau rezemate de barcă și plutele încremeniseră în mâzga verde ce învelea

lacul. Nu era nici cea mai mică urmă de vânt, totul murea într-o imobilitate ciudată, eternă.

— Iani, te rog frumos, murmuram eu din când în când, copilărește, înnebunit de arșiță, facem insolație, Iani… Ne ies bășici pe creier, mi se cojește și ficatul… îmi ia pielea foc…

— Rabdă, răspundea întunecat, nepăsător. Ce, eu te-am pus să te îngrași?

— Da' nu mai pot.

— V-am spus eu că numai gura-i de voi! Toată săptămâna mă-nnebuniți! Hai la pescuit, hai la pescuit, de zice omul că e boală! Dar când e să vă distrați și voi puțin, gata, vreau acasă, c-a răsărit soarele. M-am săturat de domnișorismele astea, înțelegi?! M-am săturat!

Tac mâlc. Are dreptate.

— Așteptăm o săptămână-ntreagă să ajungem pe lac și când e vorba să ne bucurăm ca lumea, gata, vă sperie un pic de căldură, continuă Iani să ne-mbărbăteze. Iar la iarnă, la copcă, cine-s primii care o să plângă după soarele ăsta vitalizant? Tot voi! N-aveți pic de vlagă!

Soarele ăsta vitalizant a blocat termometrul la patruzeci și trei de grade, întrucât mai sus nu există gradație și toate viețuitoarele, cu sânge cald sau rece, au făcut șoc termic. (În afară de Iani, care nu e viețuitoare, ci întruchipare abstractă a patimii).

— Dar nu trage de o lună, Iani, risc eu, în șoaptă, o observație lucidă. N-am prins o fâță din iulie încoace. Pescarii vin cu năvoadele goale la mal. Tu n-ai auzit de efectul de seră? De subțierea stratului de ozon? Nu înțelegi că au apărut anomalii și teorii cataclismice, că suntem o planetă pe care viața se va stinge? Uite, soarele se va stinge și el cândva… E legic… E logic… E…

— Dar deocamdată nu se stinge, murmură amețit de căldură și Ilie.

— Sunt sătul de voi! urlă Iani, nervos, arătând astfel că viața încă nu se stinge. Seara asta plecăm la zece! auziți?! La zece!

Hotărâsem întotdeauna în trei, cu următoarea înțelegere, oare cum ciudată: ora de plecare o stabilește cel care vrea să stea cel mai mult. Cel ce se simte pescar va admite, poate, citind aceste rânduri, că așa e normal, să nu strici cheful unuia care se simte bine. Mai ales dacă a bătut o sută și mai bine de kilometri pentru asta!

— Bine, Iani, cum vrei tu… Din partea mea, putem pleca și mâine. Am zi liberă, Ilie la fel că e luni și e „relache"! Tu parcă aveai repetiție? întreb eu veninos.

Nu-mi răspunde. Dar în clipa aceea plutele încep să dispară, întâi una, apoi alta, apoi toate deodată! Bețele se izbesc de scândura bărcii, trase spre adâncuri. Sărim ca apucați, înțepând aiurea, strângând telescopicele snop la piept, să nu dispară. Vârfurile se îndoaie, gemând. Cu pocnete mici, firele se rup unul câte unul, atârnând moale de-a lungul undițelor. Gata! Suntem dezarmați!

Iani izbutește să rămână destul de stăpân pe situație (dă numai cu două bețe, nu cu patru ca noi!). Luând câte o undiță în fiecare mână, urmărește drumul peștilor (ce altceva ar putea fi?!) așteptând să obosească, aplecând vârfurile îndoite la

maximum când simte că vor ceda. O umbră albă, imensă, apare la suprafață. Apoi, văzându-ne, o zbughește fără niciun efort pe sub barcă și telescopica se rupe cu un trosnet sec (noroc cu prietenul Crângu Popa, că altfel multe scule ar lua drumul pensiei în mod trist, ca araci de fasole!). Se rupe și firul celeilalte. Ne privim uluiți. Totul n-a durat decât zece secunde. Sculele sunt praf. Noi, pulbere (udă). Ilie își stoarce batista leoarcă de sudoare.

— Fraților, eu la aia groasă aveam fir de „optzeci", Damyl imperial, care ține patruzeci de kilograme, șoptește inginerul.

Iani își aprinde calm o țigară. Eu mă apuc să cotrobăi prin scule, dar cel mai gros fir e tot cel de „optzeci", care i se rupsese lui Ilie ca ața de cusut!

— Am citit în almanahul „Istorii neelucidate" al lui Mircea Croitoru, că, o dată, o balenă a apărut în Marea de Azov, încep eu doct…

— Hai acasă, mă-ntrerupe Iani scârbit. N-avem scule pentru animalul ăsta.

— Care animal? Că n-avea niciunul mai mult de cincizeci de chile.

— Zece deodată, dornic?! se miră Ilie, în mașină, înainte de a intra în București, spărgând tăcerea. Zece? Și de ce? Ce l-a apucat?

Cine știe, prietene? Cine să știe? Mostiștea!? Da, Mostiștea! Mostiștea!

Între cer și iarnă

Marile pescuituri se terminau toamna târziu. Trebuia să plecăm de pe mal la unu noaptea, să fim gala instalați la trei. La trei și un sfert venea neabătut ceața. Totul se învesmânta în tăcere și vată. Zgomotele cădeau parcă pe lângă barcă, oprite de zidul de negură. Ne-nfășuram în sacii de dormit și așteptam să vină zorii, ascultând înfiorați clipocitul mic al valurilor. Când se bătea ziua de noapte, trăgeau șalăii, la cărășel. Nu vedeam nimic. Auzeam doar plescăitul violent al plutei dispărând în adânc. Număra, apoi până la zece, rar, cu glas tare, să se bucure și vecinul de ce noroc a dat peste mine. Când terminam de numărat termina și șalăul de înghițit, așa că începam! Făcea o tură-două de barcă și venea cuminte la minciog. Cel de șapte chile, prins de Iani, a făcut trei ture, iar cel de peste zece, se presupune, scăpat de Ilie, patru și jumătate.

Când răsărea soarele, treceam la caras și la crap. Începeam pe la șapte să ne vedem, cât de cât. Ceața se rărea puțin câte puțin, făcând un fel de cerc în jurul nostru, ca un ecran. O lumină misterioasă, multicoloră îmbiba aerul, apa, ne curgea pe fețe pe haine. Orizontul era întâi violet, apoi roșu, apoi iar violet. Totul părea îndepărtat, inaccesibil. Stăteam la pupa, iar prova și chipul lui Ilie prindeau contur viu, roșu, verde, galben, albastru, la distanță enormă. Soarele nu se vedea, se simțea doar, ca un proiector care caută. Nu se vedea nici cerul, ci o boltă joasă de lumină. O oră, un miracol ne închidea într-o jumătate de sferă. Vântul nu bătea deloc dimineața și toate, apa, bolta coborâtă ce ne-nvelea, pielea noastră rece, peștii erau din sticlă netedă.

Nu prindeam, ce-i drept, mare lucru, dar cine se aștepta să prindem? Noi, cel mai puțin, nu. Ne ajungeau ora aceea de fosforescențe magice, noaptea

tulburătoare, învelită în cețuri ca în gogoașa unui fluture iernat pe oglinda fără sfârșit a lacului, primele raze ale soarelui, smulgându-ne lacrimi, cine știe de ce, cine știe. Se adunau în noi ca o poveste despre sufletul nostru de la început și sfârșit.

Nu era tihnă, dar nici oboseală nu era. Era o întâlnire cu noi înșine, grea, neliniștitoare și minunată. Până venea decembrie. Iar decembrie vine totdeauna.

DIALOG ÎNTR-UN BIROU DIRECTORIAL

„Că nu-i pește ca porcu', nici floare ca curechiu', și nici sifon ca vinu'". Proverb transilvan citat de *Horea Popescu* întru însoțirea acestor rânduri.

— Auzi… mă Radule… *no,* îi chiar adevărat că tu… ești pescar?

— Da, Horică.

— Și *merji* la pescuit?

— Cum mergi tu la teatru.

— Nici chiar *așe,* drag-drăguță! Io-s *rejizor,* io-s și *oarece* director, *musai* să vin, că-i *doară* Teatrul Național. Și la pescuit ce faci?

— Pescuiesc.

— Pește?

— Pește.

— *No,* bată-te. Faci tu asta? Că după cum te arăți… Și cât pește pescuiești?

— Horea Popescu, așa ceva nu se-ntreabă!

— Nu? Bine, dragă, nu-ntreb. Da' mult prinzi tu?

— Destul. Și mai puțin de atât.

— Și ai voie?

— Dacă ai permis și ausvais și Kent, și cafea, și ness, și Rexona și „vischi" și benzină pentru toată lumea, atunci ai voie.

— Nu-i scump. Mie unul îmi dă mai scump.

— Cine, Horică?

— Îl știi tu, Albulescu! Actor mare. Și cu peștele ce faci?

— Îl iau acasă.

— Acasă-l iei? Tu cu cât îl dai?

— Nu-l vând. Îl mănânc.

— He he he! Se vede, că ești tare gras. Mai gras ca mine. Și ăilalți?

— Care ăilalți?

— Ăilalți, dragă. Cojar, Nicolau, Amza, Georgiu. Și parcă și Costel Constantin „mărje" la pește… Ori și Marinuș Moraru?

— Așa-i boala grea, se ia.

— Apăi, dragă, să mă luați și pe mine!

— Te luăm, Horică, da' să dai taxa.

— Plătesc tot. Și permis și ausvais.

— Nu permisul! Taxa de intrare între noi. Două vedre de vin. De vin de Alba.
— D'apăi casa nu mi-o iei?
— Nu.
— Un sfertuc de vinars *n'ajunje?*
— Ce, suntem la Zlatna?
— Dragă, și cum mănânci tu peștele?
— Prăjit.
— Cum prăjii?
— Îl dau prin făină și-l pun în tigaie, în ulei încins.
— Și nu-l mai dai prin nimic?
— Îl sperii numai cu o lingură de mujdei.
— Ce mujdei?
— Mujdei. Usturoi pisat cu apă și sare.
— *Așe?*
— Da păi cum?
— Păi nu ții rușine, dragă? Păi așe?!! Tulai doamne!!! Bată-vă…
— Ce-i, Horică? Ai înnebunit?
— Așe vă hateți voi joc de pește? Nemioricilor și puținilor! Păi nu ți-oi zice eu oarece!?! în loc să-l dați o țâră prin „vegeta" și numai un picuț prin parmezan ras, să se zvânte, ș-apăi să i osândiți la fărină, da' numa de-a bună, de cucuruz, că fără mălai peștele-i ca piesa fără *rejizor,* și în loc să-l așezați linișor în untură de gâscă și să-l ungeți așa, în mila lumii, cu o zamă de usturoi basarabesc cu bulion, cu ardei iute pisat și o cinzeacă de oțel de mere și o lingură de oloi de la prăjeală, voi îl bălegați în primitive păpări! Grea osândă vă atrageți!! Gala, dragă, să mă luați la pescuit! Doamne, pe toate trebuie să le am cu în grijă! Că și teatrul ăsta, câtu-i de național…
— Când să te sun, Horică? Să fii gata cu vinul, să ai benzină-n rezervor și să fii pregătit să te scoli la două…
— Două?
— Hai, două jumate.
— Zâua?
— Noaptea.
— Stai să mă uit în agendă. În ce an suntem dragă?
* – în șaptezeci și șase. În mai.
— Da, da, da… Mai… Mai… Mai… mai e ocupat și august…
Uite, în optzeci și opt, dragă, pe șaișpe noiembrie, la opt și tri sferturi, musai te aștept! Să-mi iei și mic ce trăbe. Pâine, șărpi, gângănii. Și să vii să te fac maislor la pogăci. Că-i păcat, mare păcat să nu știți nimic.

CU MÂINILE GOALE ȘI CURATE

„Cine e?” întrebam somnoros, la cinci dimineața, când bătea la ușă.
„Delta!” răspundea *Senca Stafei*

De o lună și mai bine nu mai fusese nicio zi bună pentru pescari. Cum plecau, așa veneau, fără solz de pește în barcă. Sulina umflată devenise, în locul canalului cuminte, drept și dichisit de parcă ar fi fost artificial, o mare argiloasă, încălecând digurile, grindurile, inundând întinsura despădurită din spatele Maliucului. Peștele se risipise, năucit de lovitura viiturii și mai ales sufocat de zemurile mâloase cărate de Dunăre. Se ascunsese adânc în baltă, acolo unde apa se mai limpezea, trecută prin papură și pipirig.

Maliucul era, în vara lui 75, tot ce e și acum: un grup de clădiri scorojite ridicat singuratic dintre ape. Pe un colț de ostrov destul de înalt ca să nu se teamă de nicio viitură. Dar vitele nu mai aveau unde și ce paște, iar peștele era de negăsit Pământul unde maliucenii puseseră, an de an ceva roșii, un pic de porumb, vreo doi cartofi, era acum o mlaștină. Îmi făceam, cum mă obișnuisem de acum. Încă o „vacanță” la prietenul Senca Stafei. Adică munceam de-mi ieșeau ochii Umblam toată ziua să mai tăiem o mână de rogoz verde pentru vitele înfometate. Și găsisem și-o japșă (lac mic) limpede, hăt, taman pe lângă Șonțea, unde se adunau bibani de zece grame să-și curețe branhiile într-un firicel de apă curată.

Ne duceam până acolo, la rame, trei ore, că ne săturasem de conserve, de tocană de legume și ghiveci în ulei. Ne săturasem chiar și de fasolea cu costiță! Dimineața mai întâream digurile de nord, dinspre Crânjală și Dunărea Veche, apoi fugeam să adunăm câțiva bibănași, nu mai mult de zece pe seară, s-avem prospătură la cină.

Tot ostrovul era un izvor. Unde călcai mustea apă. Așteptam, așteptam să scadă, să se ducă odată în marea ei cea neagră. Dar ploaia măruntă, îndărătnică, prea rece pentru iulie, se-ndesea parcă tot mai tare.

Totul se jilăvea. Pâinea, sarea, hainele și păturile. Fierbeam apa ca s-o putem bea. Navele veneau când puteau și cu ce puteau. Inundație!

Ploua și în ziua când am plecat în întinsură, să căutăm un am arat de cal pierdut printre stufuri înfometat de „masa verde”. Împingeam lotca din greu, prin apa de două palme Chila se târa prin nămol. Țârâia încetișor, insistent, împuțit, de-ți venea să sari într-un butoi de vodcă și să ieși de-acolo când o da soarele. Botul lotcii desfăcea greu apa, parcă șerpuia prin cauciuc lichid. Eram înveliți de-a binelea în norii joși, în dimineața încă murdară, șiroind de ape reci.

Am zărit calul târziu, pe când ziua se-nchidea. Senca înțepenise. Dormita, dând mecanic din vâsle.

Mă durea stomacul de foame și nu luasem nici măcar o coajă de pâine la noi. De cincisprezece ore rătăceam printre stufuri, pe întinderea plată. Încețoșată de ploaie, parcă fără țărm. Bietul animal se urcase pe un plaur eșuat lângă Cruhlic, târât de curenți până pe întinsură. Încremenise acolo, o statuie cu un contur neclar,

sân gură pe zeci de kilometri de apă frământată de ploaie. O nălucă.

— Cum zici că-l cheamă?

— Bazil. Bazil îl cheamă pe el.

— Cum o fi ajuns până aici?

— Mama bătrână l-a uitat pe el dezlegat. Bătrână este ea. Și el pensionar este. Hai să-l ducem acasă, la pensioara lui.

Calul ne-a văzut și el. Nechează ușurel, clătinându și barba subțire. Dă să păşească în apă, să se apropie de noi.

— Hai. Bazilică tată, hai acasă, c-om găsi noi un acoperiș uscat să-ți dăm să rontăi!

— Da' ce. Stuf mănâncă el? mormăie Senca înveselit.

Nu a păşit în mâl. Își apropie botul de apă, sforăie zgomotos. Apoi nechează, strident, ridicându-se în două picioare. Tropăie și azvârle, tinerește. Pământul moale al plaurului se macină încet sub copite.

— Și ăsta s-a săturat de apă.

— Cal de Dunăre? Avea apa sub burtă când s-a născut.

— Atunci ce-i cu el?

— Nu știu Poate bucuros este, ori flămând.

— O fi „i-am răspuns, și m-am rugat s-ajung acasă, la borcanul meu de ghiveci, altfel mănânc calul.

Barca s-a înfipt cu boiul în pâslă micului plaur. Senca coboară cu frâul în mână. Îngânând încetișor, ca la prunci, se apropie de animal Calul începe să fornăie, dându-se încet înapoi și abătându-și capul violent ori de câte ori frâul îl atinge.

— Să te ajut?

— Nu. Și așa speriat este.

În clipa în care picioarele subțiri dinapoi au intrai în apa nămoloasă, încreștită de ploaie, am văzut lucrul acela pe care și azi, în mod reflex, când rostesc cuvântul coșmar, îl aduc în fața ochilor.

Gura neagră, ca o peșteră cu dinți, care s-a deschis în spatele lui Bazil. Vârtejul întunecat de stropi izbind apa cu pocnet uriaș.

Trunchiul gros și lucios care s-a răsucit îngenunchindu-l pe săracul cal într-o lovitură năprasnică.

— Cange! a urlat Senca, lovind cu piciorul în făptura aceea ce se zvârcolea pe crupa calului.

Nu știu când am sărit din barcă, cu cangea în mână, alergând sufocat de spaimă spre Senca.

A ridicat cangea. Un cerc negru se frământă în jurul animalului, ca o lipitoare monstruoasă. A lovit. Ascuțișul a pătruns în carne cu zgomot înfundat. Coada i-a zburat din mână. Se legăna și plesnea apa ca un băț de chibrit.

— Ce-i Senca?

— Somn. Somn mașcat.

A pornit spre Dunăre, cu cangea înfiptă ca un corn în creștet. Lăsa dâră de sânge pe apa murdară.

— Barca aduci! Ce de borș! Radu, ce de borș! țipă ascuțit lipoveanul, cu glas schimbat, ca un ogar mirosind înnebunit vânatul.

A priponit calul. Văzând cum mă căznesc cu lotca înnămolită, a luat-o la fugă prin mâl, greoi, stârnind stropi negri. A ajuns peștele. L-a călărit o clipă. A zburat prin aer. S-a ridicat, mâlos, cu fruntea șiroind însângerată, nu era înalt prietenul meu, era vânjos. Iar l-a prins. A apucat cangea. Se tăvălesc câteva secunde într-un nor de noroi și sânge. Uriașul pește fuge iar. Dacă ajunge la apă adâncă, îl pierde. I-a sărit în spate, încolăcindu-l cu mâinile și cu picioarele, vârându-i degetele în ochi și în branhii, nepăsându-i nici de loviturile cumplite, nici de apa ce-i intra în plămâni. L-a biruit.

Îi agățăm de barcă, cal și pește. Bazil își pleacă nările, miroase pielea neagră, sforăie. Începe să bea încet, sorbind cu buzele groase apa îngroșată de sânge.

— Paște tu, paște, gâfâie Senca obosit, ștergându-și nămolul și sângele de pe ochi și de pe frunte.

— Hai că ești curat!

Își ridică fața în ploaie.

— Flămând a fost el.

Tace o clipă. Se uită iar vesel în spate.

— O sulă cincizeci de chile arc. Poate mai mult. Cât o vacă. Ce de borș!

Se apleacă, scormone prin haină, scoate o napolitană. O rupe în jumătate.

— Halește tu! auzi, Radu, să mănânce el cal!

Nu pot dovedi cu nimic că întâmplarea a avut loc cu adevărat.

Senca s-a dus, peștele s-a mâncat. Trei zile, tot satul a tot sorbit din ciorba de somn. Avusese o sută optzeci de kilograme! Eram student, n-aveam ce mânca, darmite cu ce face poze! Așa că n-am nicio dovadă. Dar nu-i așa, lașa, că borșul ăla, dintr-un cap de somn mașcat, prins de Senca, un cap cântărind treizeci de chile de mușchi, zgârciuri și grăsimi, a fost, este un borș de neuitat? Ce de borș era atunci! Nu-i așa, lașa?!

“S” DE LA… PESCUIT!

„Foarte adevărat!” a declarat sincer
Aurel Cioranu necitind aceste rânduri.

Pe Aurel Cioranu merită mai ales să-l vezi pregătindu-se pentru pescuit. Dacă dă din barca pneumatică și dacă undițele vor fi aruncate în celebra baltă Strachina, atunci spectacolul e gata! Și de neuitat.

Strachina „S” cum îi spunem noi codificat, e locul unde, prin bunăvoința și generozitatea prietenului nostru Alexandru Culina, apucăm, câțiva oameni ai scenei și condeiului, să ne relaxăm și să respirăm aer uscat și curat de câmpie. Dar nu oricum, ci cu un dichis anume. Dacă ziua suntem încordați pe malul apei, așteptând un pește care refuză să ne întâlnească, și mai suntem și certăreți,

crispați ori veninoși, seara. În schimb, doamne, ce vis, seara e clipa când devenim blânzi și duioși, prieteni pe vecie. Gazda noastră are darul rar de a fi pe gândul tuturor, de a avea un cuvânt bun pentru oricine, de a ști. Cu o plăcere și o intuiție de mult nemaiîntâlnite, să fie, prieten.

George Bălăiță, Paul Everac, Mircea Sântimbreanu, Virgil Ogășanu, Aurel Cioranu, ca să numesc – numai pe câțiva din cei pe care i-am însoțit deja la „S", pot mărturisi, toți, despre ospitalitatea acestui om.

Dar să ne întoarcem la ale noastre. Deci, e ora două noaptea, suntem pe bulevardul Turda. Aurel Cioranu, ca de obicei, în haine de camuflaj – fără de care nu pleacă la pescuit, chit că apa e tulbure și peștele chior! Dar de uniforma-i uniformă! Conduce mașina ca la curse. Mă umflă din mers și pleacă în trombă, cu ușile deschise și cu mine înfricoșat, trântit pe podelele mașinii, murmurând rugi.

N-apuc însă să mă sperii bine c-am și ajuns, cei aproape două sute de kilometri fiind pentru A.C. o scurtă accelerare de sănătate.

Mijesc vag zorii. Virgil Ogășanu își aprinde o țigară. Balta e un miracol abia întrevăzut. „Îl topim" exclamă A.C. cu accentu-i binecunoscut și încep cele mai ciudate și îndelungate pregătiri ce au drept scop lansarea unei bărcuțe de cauciuc, cât o copaie, la apă. Mai întâi mașina E o, 1300 vișinie ce trebuie parcată aproape de mal, pe un teren drept, ușor ridicat, neapărat ascuns mir o viroagă înverzită în care planta dominantă e obligatoriu să fie pirul, că are rădăcina firoasă și previne alunecările du teren. Ne-a luat vreo lună să găsim, cu ajutorul sătenilor și al formațiilor de voluntari din Țăndărei, un asemenea loc!

Urmează balta, care ar fi bine să nu uite că trebuie că fie calmă, foarte, dar foarte ușor răsfirată de un vânticel de opt kilometri pe oră, ce e absolut necesar să bată dinspre est.

Dacă balta și vântul au fost cuminți și s-au pregătit cum trebuie pentru marea întâlnire, atunci începe descărcatul mașinii.

Mai întâi se desfac sforile de pe portbagajul de deasupra și se cară barca. Accesoriile se transportă imediat după aceea, în timp ce un prieten și A.C. are destui – umilă barca. Se montează podelele, deci cineva a adus și săculețul cu șuruburi un prieten, bineînțeles! Urmează scaunul Nu e un scaun oarecare, e o berjeră solidă ce se nituiește în scânduri.

În timp cu prietenii fixează scaunul, alți prieteni cară lighenele și gălețile cu momeală. E interesant că A.C. nu ia în mașină mai mult de un amic, întrucât nu mai e loc și de un altul! Ceilalți auxiliari, spatele, cum ar zice militarii, vin cu alte mașini.

După ce s-au aranjat și lighenele de spălat pe mâini, stativele de undițe, colacii de salvare și pistolul cu rachete, A.C. se urcă în barcă și se îndepărtează de mai. Ajutat de prieteni l. A cei treizeci și opt de metri cuveniți, unii, lot prieteni, desigur, care lau însoțit înot, îi aruncă ancorele laterale și pe cea din spate, îngropându-le în nămol, la doi metri adâncime. Pentru problemele de sudură subacvatică se apelează la forțele locale și la prietenii de la Agigea.

Un prieten mai tânăr se scufundă cu o lanternă să vadă dacă locul are suficienți

carași, iar alți câțiva împrăștie momeala în mod echilibrat, trasând cărări ademenitoare pentru pești, pe baza unui program trasat de calculator și urmărit prin sonar.

Toți se retrag apoi A.C. aruncă prima undiță. „Măcelul" începe.

Și de aici încolo nu mai e nimic interesant! Virgil Ogășanu își aprinde o țigară. Nu tolănim pe iarbă, lângă lansete. Prietenii sau întors în mașini, să se culce, frânți de efort și rebegiți de frig.

Pe înnoptate, ritualul se repeta. Strânsul începu de la șase și nu-i nici miezul nopții când totul e gata legat. Întărit, adunat chiar dacă n-am prins nimic – ceea ce se-ntâmplă cel mai des ne așteaptă bucuria întâlnirii.

Seara abia începe! Pe la trei. Aurel Cioranu se ridică de la masa cu discuții prietenești cu Feteasca du Sudiți și merge, leganându-se, ca un adevărat marinar ce este, să-și caute un cârlig despre care și-a adus aminte că l-a uitat în iarba înaltă și deasă. Nu-l găsește, în schimb își descoperă, fericit și liniștit în sfârșit, mașina! Virgil Ogășanu își mai aprinde o țigară. Ce bine e la „S"!

SFÂRȘITUL VERII

Spre o știucă foarte mare

„Domnule, s-o văd publicată și vorbim dup' aia!" – *D.R. Popescu*

„N-am timp, n-am timp, m-așteaptă cultura!" – *P. Sălcudeanu*

Se aude un zgomot înăbușit de motor dinspre Vulturu, un vas coboară la vale. Și nu e vapor. Păcăne des, mărunțit, e sigur un cuter. Când apare la cotitură sunt deja în picioare, pregătit să-mi flutur mâinile ca niște fanioane. Mica navă vine însă direct la ponton, acostând chiar lângă barca mea. Iar de pe punte sare… prozatorul Dumitru Radu Popescu.

— Încotro? îndrăznesc să întreb după saluturile de rigoare asociate uimirii, tot de rigoare (nu mi s-a-ntâmplat prea des să întâlnesc cunoscuți în inima Deltei… Și încă ce cunoscut!)

— Spre Crișan, la știuci. Dar n-avem bărci.

— Fac eu rost de bărci. Dar n-aș putea veni cu voi?

Ce s-o mai lungesc? Navigam întins pe Sulina spre Crișan, la pupă se leagănă, urmându-ne cumințI, două bărci mari, albastre, zălogile de la nea Tudor din Maliuc pe o promisiune de poze de la „nea Mărin cu autograf". Schimb cu prozatorul Petre Sălcudeanu și cu Doru Beuran, profesor bucureștean (de orice, dar mai ales de pescuit, ar trebui să adaug, din respect și invidie pentru arsenalul senzațional de scule al amicului meu) experiențe tehnice despre scosul știucii din apă. Prozatorul este ferm de partea minciogului, apreciind, după ce plescăie tare o înghițitură mică de vin, că „așa nu scapă una, dom-le!" Doru este de partea bunului stil clasic, considerând, după ce-și mai toarnă un păhărel, că „dacă o apuci bine de sub urechi,

a ta e!" „încremenește, simte mâna stăpânului!" adaug eu, ca să mă pun bine cu colegii, căutând o sticlă plină, că asta s-a terminat.

La prova stau nepescarii, iubitorii puri de natură, adică D.R.P.-ul, doctorul Toma Beuran și soața lui, Maria, admirând peisajul Deltei Dunării și saramura care sfârâie pe grătarul improvizat sub copastie, lângă bompres, la adăpost de vânt.

Și astfel se sfârșește ziua, în dulce tihnă și împăcare, cu cântece triste, vechi ca fluviul, cu mujdei de usturoi și sifon cald, să stingă arsura.

Ca-n prima zi

Ne sculăm în zori. Plecăm în grabă, pe nemâncate, lacul Bogdaproste sclipește nesfârșit în fața noastră. Ascund prudent în fundul rucsacului rezerva specială, pluta mea de supraviețuire când naufragiul e total: o conservă de fasole cu costiță (neprețuită salvatoare de vieți omenești! De câte ori nu mi-a redai ea penultima suflare când totul părea pierdut și speranța stinsă!)

Suntem trei în barcă: D.R.P.-ul, Doru și cu mine. Vâslesc de zor. Profesorul „pipăie" ghiolul cu lanseta, încercând de nu-i vreo știucă printre tufele de brădiș plutitor. Îi oferim și lui D.R.P. o lansetă, să nu se plictisească. Ne refuză, asigurându-ne părintește că nu e cazul să-i purtăm de grijă, nu se plictisește. În schimb noi, da! Apa e, cum se zice „stricată" adică verde Din cauza căldurii de peste vară și a îngrășămintelor chimice s-au înmulțit, copleșitor, algele minuscule. Întreg fluviul pare o ciorbă deasă, verzulie. Dar știucii îi place apa „neagră" (zisă chiar „de știucă"), adică atât de limpede, încât i se vede fundul cu sclipiri negricioase.

Batem, din ce în ce mai descurajați, întreg ghiolul. Soarele mușcă deja cu sete din pielea spinărilor noastre, când ne apropiem de Semiova, japșa de nord. Suntem turtiți. Luăm din când în când apă în ispol și ne-o turnăm în cap, să nu facem insolație. D.R.P. a văzut că noi bem apă direct din lac și, uitând de învățăturile-i medicale de-nceput, s-a conformat: bea în rând cu noi din ispolul mirosind a benzină și catran. Ce-ar putea să facă altceva în vipia asta?!

Se făcuse unu când Doru a prins „sinucigașa" Așa se cheamă singura știucă dintr-un ghiol de zece kilometri pătrați. Are de obicei peste două chile, trage obligatoriu când te aștepți mai puțin și provoacă automat în toți combatanții o erupție de energie uriașă, o rafală de lanseuri ce nu se curmă ore întregi, până când înțelegerea matură a legilor hazardului ocupă locul speranței neroade.

Asta are peste trei kilograme. Au urmat pozele rituale și cântărirea din ochi „Cinci" spune Doru zguduit de entuziasm. „Unu jumate", îl corectez eu prietenește. Întindem din nou câte o lansetă spre D.R.P. Nu, nu pescuiește. Nici acum? Doru ridică din umeri mirat.

Salvele de lanseuri ce însoțesc, spuneam, o captură neașteptată, se aud ca un uruit continuu. Răpăitul lingurilor noastre pe apă e năucitor, ritmul sufocant. Aruncăm din picioare, legănând barca periculos. Dar cui îi mai pasă de așa ceva, când în lada de la pupă se aud izbiturile violente ale „animalului"? După o jumătate

de oră schimb priviri piezișe cu Doru, după o oră vârful lansetelor se apleacă, parcă obosit. „Era o sinucigașă, bătrâne”, șoptesc eu întristat. „Ai dreptate” suspină și Doru, ascunzându-și o lacrimă „asta era”.

Ne uităm plini de îndoială spre DRP. A obosit? Nu, n-a obosit. S-a plictisit? Nu, nu s-a plictisit. Stă bine? Stă foarte bine. Acceptă să mergem la Semiova? Abia așteaptă să mergem la Semiova. Sar la vâsle, în urale tinerești, și-n mai puțin de douăzeci de minute intru pe canalul îngustat de plauri al japșei.

Arșița face să fiarbă stuful. Se aude un țârâit uriaș ca și cum frunzele galbene ar gâfâi ascuțit, înecate de sudoare. Pretutindeni se sparg bășicuțe, o fermentație parcă universală își umflă musturile și apele se-ngroașă. Vietățile au încremenit, nici broaștele nu se mai aud, nici măcar insectele sau păsările apei. Doar mustirea asta subțire, enormă, ca un țipăt. Trece o lebădă în zbor greoi, și bubui tul aripilor, ca un tun, pare că răcorește o clipă aerul vâscos, apoi căldura cade iarăși, o avalanșă lentă, înăbușitoare.

Intrăm în Semiova abia înaintând printre desișurile de ciulini de baltă. Întorc un ciorchine de frunze țepoase și culeg o mână de castane ghimpate. Sparg una între dinți și-i rod miezul moale, dul ceag. Apoi scot rezerva intangibilă. Doru aplaudă. O așez pe scândură și-i ating una cu cuțitul de-i sare zeama. „Mănânci cu noi?” îl întreb pe gravul D.R.P., ce ne privește curios. Da, mănâncă.

Ce este? Ce este! Și castane? Și castane! Și fasolică? Și. Pâinică n-avem. Așa e, n-avem pâinică. O să mâncăm fără. Nici tacâmuri n-avem. N-avem, consimte el răbdător, nici tacâmuri. O să mâncăm cu cuțitul, înmuind castanele în sos. Da, chiar așa o să mâncăm, cu cuțitul, înmuind castanele în sos. Să nu se supere, dar nu suntem pregătiți. Nu, nu se supără, ne asigură calm, prozatorul, urmărind un zbor adormit de bâtlan.

Și începem să mâncăm, dând conserva din mână-n mână, spărgând castanele în dinți și înmuindu-le miezul în fasolea aproape lichefiată. Prânzul copios se încheie cu băutură la discreție: o gură de apă fierbinte dar limpede din japșă. Semiova și-a păstrat, fiind la întâlnire de curenți, apa curată.

Înainte de a ne apuca de pescuit îi întind iar o lansetă lui D. RP Nici acum nu pescuiește? Nu, nici acum, „E un dur”, șoptesc eu spre Doru. „Stai să mai tragă surata o dală! Numai o dată și-i al nostru. Nimeni nu rezistă după a doua știucă” îmi repede Doru printre dinți.

Și a mai tras. De vreo cinci ori. Numai la mine. Mică, mârliță, aproape de chil. De fiecare dată, aruncând știuca în barcă, am privit spre D.R.P. cel tăcut, întinzându-i întrebător lanseta. Nu, nu, clătina tăcut din cap. O singură dată, observând că așez barca în așa fel încât numai eu să am apă liberă pentru lanseuri, pe Doru înecându-l cu pupa printre insule de brădiș și plauri, a rostit un „Țâțâță!” dojenitor, făcându-mă să roșesc. Ei și?! Doar profesorul își prinsese „sinucigașa” monumentală!

Plecând spre cuier, i-am șoptit lui Doru „Ți-am spus că e un dur?” „încă n-am dat de ea!” mi-a răspuns prietenul meu morocănos (avea și de ce: 5:1 pentru mine!). „Ia să dăm noi de pește ca lumea și să-l vezi tu cum face febră! Patruzeci

de grade-lanseuri pe oră!" „Mâine-i pun lanseta-n mână când am al treilea pește în ea. Să vadă cum e microbu'!", hotărăsc eu.

Doctorul Beuran și cu Petre Sălcudeanu au prins caras și crap, lângă cuter. Miroase a borș, e semn că vine seara, cu țânțarii încredințați. ci de buna, echilibrata natură. Dar cine îi bagă în scamă când sifonul rece e pe masă, îndesat lângă un vinuț de Niculițel, într-o cănuță de nici cinci litri?

Și-a doua zi…

Noaptea a fost o tortură perfect pusă la punct. În cabine era ca-n burta unei cămile adormite sub soarele crunt al Saharei. Când țâșneam afară, înnebunit de zăbușeală, în aerul încremenit al punții încă degajând căldură, mă așteptau escadrilele de țânțari. Singura soluție era apa călâie a canalului în care te puteai răcori. Asta până când am prins în lumina lanternei un nor de lipitori zburdând pe lângă vas, zbătându-se să urce bordurile umede. Ceva se-ntâmpla! Dar ce? Ce?

Dimineața ne-a găsit cu motoarele pornite spre „teritoriile" prietenei noastre Emilia Ardeleanu, piscicultoare, care ne asigurase telegrafic că are un canal unde știuca i-a prăpădit tot peștele pașnic. Generoși, i-am sărit în ajutor! Arșița se pornise de cu zori, chiar înainte de răsăritul soarelui, mai întâi ca o vată încinsă învelindu-te în straturi groase, iar mai apoi ca un roi de insecte gălbui, înțepându-ți pielea cu mii de piciorușe veninoase. Era cumplit.

Canalul e splendid. Îngust, mărginit cu nuferi și stuf, cu apa încreștită de vietăți mari. Înaintăm încet, cu o singură barcă. Sălcudeanu și cu Doru se opresc la o intersecție, coborând pe mal. Știu ei locul, e o groapă unde, „se prind", spun ei, „bibănoi cât roata morii". D.R.P.¯ul și cu mine ne lansăm mai adânc, în inima ostrovului, unde lucește ademenitor oglinda unei japșe, (ca ochiul fascinant al meduzei, ar trebui să adaug, sau glasul irezistibil al unei sirene, sau ca unduitul drăcesc al unei cobre, alegeți dumneavoastră comparația care vă convine!) în fața bărcii, crapi uriași stârnesc valuri, stropindu-ne, țâșnind din apa mică de sub umbra stufului, unde au ieșit să respire.

Dar nu cu crapii avem noi treabă! Noi vrem să prindem știuca, ticăloasa de răpitoare care mănâncă copiii crapului și n-o lasă pe Mili să-și facă planul! Și ca să vă arăt că noi, știucarii, facem o treabă general folositoare, am să vă explic că o știucă de cinci kilograme mănâncă pe un an tot atât pește cât o familie de cormorani, un crocodil și o jumătate de pelican! Adică ceva ce se apropie de o sută de chile, cu bătaie (lungă, scurtă?)! Deci zece chile de știucă, transformate de mine într-o singură zi în saramură, echivalează cu două zecimi de tonă în plus la crap, plătică, cărășei, tot sub formă de saramură, pe masa dumneavoastră! Gândiți-vă ce-ar însemna pe harta acestei statistici să prind o zi teribilă, cum mi s-a întâmplat în doi octombrie una mie nouă sule șaptezeci și șapte, și să predau la cherhanaua din…

Aceasta este însă obiectul altei povestiri, deocamdată sunt undeva la nord de Crișan și încerc să pătrund în promițătoarea japșă, printr-o mare de papură. Dar

apa e foarte scăzută, barca nu poate trece peste dopul de mâl. „Ar trebui să ne descălțăm” șoptesc sfios, coborând privirea ca o fecioară rușinată. D.R.P.-ul se descalță fără un cuvânt, pregătindu-se să pășească peste copastie. „Și pantalonii…” adaug eu pierit. „Ne descălțăm și pantalonii?” mă întreabă senin își scoate și tricoul, rămânând până la urmă în costumul de baie. Soarele îi încinge instantaneu pielea cu curele fierbinți, înveninate. „Și acum?” „Acum trebuie să sărim în apă și să împingem” suspin eu cutremurat și trec la proră, să dirijez barca.

Sare tăcut în apă, intrând în mâl până la brâu. Strâmbă din nas, probabil pe fund sunt cioturi țepoase de stuf, și începe să împingă.

„Mai tare! mai la stânga! Acum! încă o dată!” îl dirijez cu, fericit că barca înaintează, centimetru cu centimetru, peste pragul gros de plauri scufundați. „Încă puțin! Așa!” Am scăpat la apă liberă, la adânc! Chiui de bucurie lăsând vâsla deoparte și-mi caut lanseta, gala de prima aruncare.

„Și acum ce facem, mai împingem?” răsună pe neașteptate un glas din spatele meu. Mă întorc mirat, un om de vârstă medic mă privește pătrunzător, ținându-se de barcă, bătând ușor din picioare și împrăștiind un nor de mâl. Doamne, domnul Dumitru Radu Popescu! Sar să-l ajut. Parcă fără să-mi vadă mâna întinsă, urcă singur în barcă, își spală tălpile, tacticos, de ultimele resturi de nămol, și se întinde pe sidelcă (scândură), privind bijuteria de baltă din jur.

„Trebuie să împingem și la înapoiere, nu-i așa?” întreabă cu glas potolit, parcă somnoros. „Mda” tresar eu vinovat, cu jumătate de gură. „Bine, o să împingem”. „O să împing cu și stați dumneavoastră la cârmă” adaug spășit. „Vedem noi”.

Norii nu miros!

Nuferi albi și galbeni s-au deschis la soare ca niște prăjituri glazurate (mi-e foame, iar rezerva sa dus!). Egrete mici și ibiși calcă prin apa mică a malului transformând-o într-o tablă de șah cuprinsă de curenți stranii. Peștele mărunt s-a adunat în coada japșei și stă la suprafață. Parc o insuliță ce își modifică mereu forma malurilor. Când doi bizami se apropie, stârnind valuri în față ca două remorchere, insulița de pescuți explodează, pentru a se reînchega din nou, câțiva metri mai încolo. Malurile de stuf se reflectă în apă cu limpezimi de agată în care lișițe, lebede și rațe înoată fără ca barca noastră să le sperie cu ceva. Sper că așa arată paradisul. Și mă cuprinde un gând înfricoșat: dacă în comisia de judecată de mai apoi e și o mârliță?!

Dar eu unul nu am putere să rezist tentației. Lansez, fie ce-o fi! în fond, știuca e și ea pescar, în felul ei. Nu va avea, tocmai ca, neobrăzarea să-mi ceară socoteală, fariseaua! Că doar pescarul de răpitor e un fel de haiduc înfrății cu don Quijote, ce provoacă pe terenul lor, la lupta dreaptă cu arme albe, pe tâlharii bălților, cei ce exploatează și sug sudoarea poporului de babuști, lini și crăpușteni.

Primul atac se produce lângă barcă. O știucă zdravănă, spre două chile, a ieșit din brădișuri și a înșfăcat lingura exact când să o scot din apă. Jerbe de stropi, cunoscuta „lumânare”, incredibil de înaltă o săritură de peste un metru deasupra

luciului. Apoi se încurcă în ierburi și-o aduc la barcă încet. Din căpița de brădiș i se vede doar coada, fluturând lin, ca un drapel înfipt în reduta cucerită.

A doua trage când e lingura încă în aer! Țâșnește o namilă din apă. Clămpăne violent din fălci, dar apucă năluca de-a latul și-o scapă. Când lingura atinge apa, o „țin" nițel pe loc, ridicând vârful, fără să mulinez, și vibrez puțin varga, „să joace". Nemiloasă, dihania s-a întors la locul faptei și „pișcoțelul" meu tip Vârlan (făcut adică de nea Vârlan de la filială) dispare în botul imens. O primă „lumânare". Lingura clopoțește vehement din ancore, namila își scutură capul cu furie.

Istoria se repetă, spun clasicii, dar noua eroină are „patru chile și"! (, E ușor superbă!", „Dar se poate și mai bine!" ar observa maliții profesioniștii de pe Făcău și Valea Argovei).

„Cred că vine ploaia" rostește indiferent D.R.P. privind animalul încordat pe fundul bărcii.

Ridic capul. Un nor subțire și transparent, o bucățică de tifon, trece prin dreptul soarelui, aruncând iluzia umbrei, iute spulberată.

Și sfârâitul miilor de băsicuțe de gaz ce fac apa să fiarbă se amestecă o clipă cu fâșâitul stufului, străbătut de un pospai de vânt.

Și apoi toate se confundă, urletele buhaiului de baltă, orăcăitul isteric al broaștelor. Păsări de baltă țipă, zumzăit de insecte stranii, fâlfâit de rațe ce se pierd în stuf, zbârnâie un nor de libelule, chițcăit de vidre și lătrat de enoți, geamătul papurii încinse pârâind surd, fructe țepoase pocnesc cu sunet umed, porcos, peștii plescăie la suprafața japșei, un nufăr își strânge petalele cu fâșâit alunecos și moale, rostogolirea aproape stridentă prin aerul gros a unui fulg de păpădie, valurile mici cotrobăind la subțiorile frunzelor plutitoare. Un zgomot asurzitor, sufocant, semănând cu mușcătura mă bușitoare a căldurii.

„S-ar putea" răspund cu eliberând din cârlige o mârliță de vreo opt sute de grame (îmi dă mâna!). Și-i întind grăbit lanseta, crezând c-am înțeles mesajul.

Nu. Nu, dă D.R.P. din cap, scoțând mâna din barcă și mângâind ghiocul unui nufăr cu irizații roz, ca un lotus. Nu vrea să încerce nici măcar o. Dală? Nu, nu vrea. E senzațional, te simți ca și cum ai fi primul om de pe pământ ia facerea lumii! Da, crede că e senzațional și că te simți primul om de pe pământ la facerea lumii.

Și nu vrea să încerce nici măcar un singur lanseu? Nu, nu vrea să încerce nici măcar un singur lanseu.

Ce să fac? Mai arunc o dată. O știucă mare, chiar foarte mare, urmărește lingura la niciun centimetru de ancoră, dar fără s-o înhațe. Deși, drept să spun, am legănat-o, biata momeală metalică, de i s-a luat lustrul! Am lăsat-o să cadă pe fund și apoi am ridicat-o încet, ca la carte. Am tras apoi lent, continuu. Am trecut la smucituri, mai jos, mai sus, între ape! (Ce mai, chiar Adrian Gagea și Fane Kirițescu, profesori universitari de știucologie și doctori în lingura „Era" și „Zack", mi-ar fi acordat titlul de maestru în pur tatul nălucii!) o conduce numai, cum s-ar spune, politicos și rece ca un majordom (care însoțește pe cineva dat afară) până când bucățica de metal părăsește apa în care e considerată intrusă lăsând apa să curgă de pe căpșoru-i subțire picuri mici ca niște lacrimi.

Următoarele lanseuri amintesc amețitor de trecerea unui cârlig gol prin cada de baie plină (același sentiment de pustiu și în utilitate!). Știuca a dispărut, s-a ascuns undeva sub straturile de brădiș. Ridic reflex ochii spre cer și semnul se adeverește, un nor gros, vânăt desigur, s-a ridicat dinspre Crișan și vine peste noi. Și când vin în Deltă nori dinspre sud, e clar! Strâng grăbit sculele, trec rapid la rame. Ajung la dop. Sar în apă, împing barca peste plauri de parcă mi s-ar fi înzecit puterile și m-ar fi urmărit paznicii să mă întrebe cât e ceasul!

Ieșim din canal și o zbughim – ăsta e cuvântul – spre locul de ancorare al cuierului. La intersecție, Doru Beuran, deopotrivă bronzat și frate de Ancă-balerină (iubirea mea de studenție!), ne arată un juvelnic de bibani cât un vițel fiecare (nu cumva exagerez puțin?) și câteva știuculițe. „Nu știu ce are, dar nu mai pune gura”. strigă Sălcudeanu. „Vine furtuna. Nu mergeți?” „Nu încă! Treci să ne iei mai târziu!” îmi răspunde Doru, gol până la brâu, cu părul căzut pe frunte, pătat fioros de sânge uscat, dănțuind în spatele lansetei ca un șaman în transă. Privesc întrebător spre D.R.P. Ridică indiferent din umeri. „Vine urgie, Petrică!” rostește liniștit. „Las’ să-vină” răspunde Sălcudeanu mulinând agitat. „Mi-a tras mai devreme una cât toate zilele. Lângă mal mi-a scăpat”.

„Nu e nimic de făcut!” îi șoptesc lui D.R.P., „nici ciclonul nu-i mai smulge de aici. Credeți-mă, că mă pricep!”

Ridică iar din umeri. Mă proptesc zdravăn în rame. Peste zece minute, o pală de vânt, violentă și dură ca o lovitură de scândură, întoarce barca pe loc. Mai avem vreun kilometru până la dig dar vijelia suflă, din față, bineînțeles (conform L.P.U. — adică Legea Porcăriei Universale – articolul 271 paragraful „a”: „Dacă izbucnește vijelia și ești în barcă, te vei afla întotdeauna departe de locul de acostare, iar vântul va sufla cu peste optzeci de kilometri pe oră și numai din direcția în care vrei sau trebuie să mergi”).

Trag sub mal și-ncep munca la galere, dând din vâsle ca un apucat. Înaintăm, opt centimetri și trei milimetri la zece bătăi de rame. Articolul 271 din L.P.U. are și un codicil: „Imediat după declanșarea vântoasei năprasnice, adică între limitele a șase minute și șase minute și paisprezece secunde, va începe ploaia, foarte rece, care în patruzeci și șapte de secunde se va transforma în grindină, debitul variind între douăzeci și opt și treizeci de litri de grăunțe cât oul de porumbel pe metrul pătrat. Barca va fi întotdeauna veche și va lua apă, iar după unsprezece minute de efort un strapazan se va rupe, ambarcațiunea devenind nemanevrabilă iar naufragiul în evitabil, în caz de panică, lipsă de experiență și hotărâre”.

Legea-i lege! Ne agățăm de stuful malului mai ferit, să nu ne târască vântul înapoi, strapazanul drept s-a rupt ca un băț de chibrit. Ținem sfat, aruncând apa și grindina afară din barcă cu ispolul și cu o cană veche. Pe cap ne-am legat un fel de turbane din toate hainele, să ne apărăm de cucuie, că acolo-i pâinea noastră și ce-avem noi mai de preț, vânătăile de pe umeri, picioare și spate nemaiavând nicio importanță. Hotărâm s-o luăm încetișor spre „Port”, trăgându-ne de stuf și vâslind, când și cum putem, pe lângă barcă, așa, ca la canoe. Ne mișcăm încet, centimetru cu centimetru.

După vreun sfert de oră, grindina încetează și se transformă în ploaie. Dar nu orice fel de ploaie! Ci un fel de râu gros, ca și cum cineva ar fi barat cursul Nilului, Mississippiului și Amazoanelor și le-ar fi lăsat să se reverse taman asupra Ceamurlici!

În fine, se vede digul, au trecut vreo două ore de urgie, e aproape patru, crăp de foame! L.P.U. spune în continuare, tot 271, paragraful „b": „Dacă se ajunge aproape de mal și salvarea este în afară de orice discuție, atunci atât ploaia cât și vântul încetează, iar soarele răsare, zglobiu și înviorător".

Prin asta e natura vie! Prin clipele ci de bătrânețe cenușie și bodogănitoare, urmate de tinerețea fără seamăn de puternică! Cine nu s-ar lansa-n pasteluri harnice, cine nu s-ar bate în pieptu-i de aramă cu pumnii retoricii lirice, văzând cum i se usucă hainele, cum pielea-i până atunci de găină, scărmănată de frigul ploii înghețate, capătă lumini și netezimi de petală de crin.

E clar că omul nu-i niciodată mulțumii! îl arde soarele și viața pulsează-n jur, frenetică, mârâie că-i arșiță și că și-a uitat pălăria de paie pe noptieră-n hol. Plouă drăcește, saturând vietățile de apa fără de care, încă din cuaternar, știm toți că viața n-ar putea exista, cârâit că-i potop și că n-are trenci! Nimeni nu se-ndoiește de frământarea fără de capăt a speciei noastre în căutare de absolut, dar de ce nu-și pune omul de cu seară pălăria de paie în rucsac și de ce nu-și cumpără toți trenci? Nici măcar nu-i așa scump absolutul!

Intrăm în careul cuterului, încă dârdâind. Doamna Beuran ne îmbie cu câte un pahar de „sifon" fiert cu zahăr și piper, să ne încălzim. Urmează să mă duc după cei doi pătimași, probabil fleașcă și degerați de plăcerea de a pescui. Așa că mai cer puțin sifon și pentru ei. Dar rezervele s-au cam împuținat, a fost cald și căldura face sete. „Șeful", doamna Maria, încearcă să sugereze un pic economic, nu mai suni decât două sticle de sifon alb la trei sferturi și o sticlă de jumătate de sifon de prune. „Tot ce e mai bun pentru ei" rostește D.R.P. și-mi pune-n brațe jumătatea, atrăgându-mi atenția că n-ar fi bine să-mi explodeze pe drum, că sifoanele sunt periculoase și că, dacă mi-e este, barca e plină cu apă și ispolul la-ndemână.

Îmbrăcat în haine uscate, după ce am luat și o înghițitură de borș, să sting arsura stârnită de sifonul prea fierbinte și (gazos) tare, drumul până la promontoriul unde pescuiesc Sălcudeanu și Doru mi se pare un canotaj de sănătate. Și mai e și clipa aceea uluitoare a gârlei după ploaie, când frunzele stufului zvâcnesc proaspete și cumințI ca niște copiii blonzi ieșiți din baie, când apa aburește, răcorită, ușurată, regăsindu-și parcă o tânără bătaie de inimă. Plescăitul peștilor e violent, clocotitor, picură rar, zgomotos din sălcii o rouă grea, ca din metal. Ceva s-a schimbat, s-a-ntors către sine, s-a sălbăticit. Locui prin care trecusem de trei ori până alunei în ziua aceea mi-a devenit necunoscut, părea neatins, învelit în misterul neîmblânzit al cetii.

La rădăcina toamnei

Îi găsesc pe cei doi aburind și ei, gros, goi ca sălbăticiunile, lipiți unul de altul, spate-n spate, să se încălzească, și… lansând în continuare! Privirea le e cruntă, gestul îndârjit, vor lupta până la capăt!

Îi admir, căci nu se poate să rămâi indiferent în fața perfecțiunii și eroismului. „Ăștia da pescari!" îmi șoptește vocea interioară, invidios-uluită, și cuvântul pescar răsună acum foarte adânc și foarte departe. Undeva simt o legătură între acești doi bărbați uitându-și, tulburați de patimă, glazurile citadine și alfabete, și vietatea aceea golașă, de acum un milion de ani, iavaș iavaș bipedă, aruncându-se năucă de spaimă și foame peste altă vietate, vreun strămoș mai împlinit de babușcă, sau înfulecând un șarpe zbătându-se să devină știucă, prin voia încă inexplicabilă a legilor evoluției. Un duh rău și vechi trece prin ei și mi se face o clipă frică, ca și cum ploaia ar fi spălat tovarășii mei de pescuit de o confortabilă mască iar de sub machiajul căzut ar fi apărut trăsături necunoscute, aspre, din altă lume și alte timpuri.

— Haine uscate ai adus? mă trezește Sălcudeanu și totul e iarăși cum trebuie să fie, adică cu n-am adus haine uscate iar dumnealor sunt colegii mai care boscorodesc, le e frig și dacă nu-i duc repede la cuier, vor răci!

Pufnesc în râs. Petre Sălcudeanu mă privește bănuitor. „Ce-i cu dumneata?" îmi repede dârdâind. „Întineriserăți cu un milion de ani!" Ridică din umeri, murmurând ceva printre dinți, umezeala i-a pătruns pe amândoi. Le dau sticla de sifon și, până se pregătesc ci de „îmbarcare", nu mă rabdă inima să nu arunc și eu de câteva ori.

E o încrucișare între două canale, loc favorit al bibanului. Iar dacă apa ar fi fost mai adâncă și mai lată, și ceva mai tulbure, și al avatului. Încerc întâi fundul, e tare, lingura „simte" pietre și nisip. Ar putea fi și șalău!

Atenție! Se filmează

Aduc lingura cât mai încet, abia mișcând-o, dar nu atât de încet încât să se lovească și târască pe fund! E un mic „secret", care, teoretic, parc simplu și devenit public, dar numai o mânuire îndelungată a lansetei te învață „să simți" mersul nălucii prin apă.

Cu timpul ajungi să ocolești și o trestie nevăzută, pe care numai firul a atins-o, să „ridici" lingura peste copăceii scufundați, la numai un milimetru de creanga ce pândește, vrăjmașă, să te agațe și să-ți confiște bunătate de „pișcot". Reușești chiar să percepi atacul peștelui înainte ca firul să se întindă! Dar până atunci, mulți bibani scapi, pe foarte mulți șalăi „nu-i interesezi" prin felul monoton, prea rapid sau la adâncime nepotrivită în care porți lingura și foarte, foarte multe știuci pierzi prin brădișuri și desișuri de crengi scufundate, că acolo-i place știucii să trăiască, unde-i greu și strâmt, și adăpost!

Atacul vine ca un tren rapid prin gara Chitila, fără șuier și fără să-și încetinească

viteza, iar lanseta mea se-ndoaie arc, mai să-mi scape! Doru își pierde cămașa udă din mână (nu și sifonul), prozatorul uită să-și mai stoarcă pantalonii iar pentru mine viața ia o culoare roz cu mov închis, ceea ce înseamnă, în limbajul ametitor al florilor pe care și le dau îndrăgostiții, fericire senină și neliniște grea, ascunsă, răvășitoare! A tras! Ce o fi? E mare! Dacă-l scap!? Doamne ferește! Dacă o ia spre trestii, că-i un canal îngust, și taie firul?! Oare se-ndură Doru să mă ajute cu minciogul?

Mulineta cârâie, că așa face ca când muncește și își exprimă nemulțumirea, profesorul răcnește sfaturi pe care e mai bine să nu le aud. Arunc o privire întrebătoare spre scriitor, care-mi zâmbește, ușor încordat, spunând „Du-te la el că-ți intră-n stuf", ceea ce și fac, adică sar în apă, uitând de hainele uscate, de răcoarea scrii ce se apropie, de toamna care vine, vine până la urmă, inexorabil și cu guturai. „Țin" de hățurile Rhône-Poulenc de 0,28 mm un pește necunoscut (care nici nu vrea să mă cunoască, se pare!)

„Nenea Petre, mata ai auzit de inși care au baftă, știi mata de care?" întreabă Doru, cu accent de procuror. „E foarte mare!", suspin eu, în rimă, ud până la brâu și transpirat leoarcă de la brâu în sus, lucrând din lansetă și mulinetă, întorcându-mă pe toate părțile ca o macara portuară, în timp ce namila se frământă-n jurul meu, nemiloasă și neobosită.

„Anul trecut am observat aici o focă" anunță nevinovat Petre Sălcudeanu. „Se zice că migrează din Crimeea" rostește calm Doru. „și că are o mușcătură ucigătoare". „Ca de câine turbat, nu-i așa?" întreabă senin Sălcudeanu. „Exact, ca de câine turbat. Nu se vindecă niciodată". „Și atacă omul când e în apă?" „Numai atunci! Nici nu simți, te capsează ca vipera!" „În august și septembrie sunt cele mai rele, că au pui. Se zice că secretă venin de furie când cineva le contrariază". „Chiar așa, și eu am auzit, la Teleenciclopedia: Când cineva le contrariază, devin otrăvitoare" aprobă Doru trecând sifonul către scriitor.

Ca și cum în toiul luptei te-ar mâna valurile spre mal, fac un pas înapoi, călăuzit doar de vocile celor doi, întrucât mi-e frică să întorc capul, atent numai la vânzoleala de dedesubt. „Când a fost emisiunea asta, Doru?!" răcnesc cu „Care emisiune?" „Asta cu focile!" strig neliniștit. „O, de curând, acum două săptămâni. Au dat-o preventiv, să evite alte victime" răspunde în locul lui, Petre Sălcudeanu, cu voce alterată. „Ce victime?" „Pescarii de aici din Deltă". „Păi ce, a mușcat mai mulți?" „Oho!" confirmă Doru, tropăind pe loc să se-ncălzească. Sifonul s-a terminal. „Măsurile ecologice sovietice au mărit aria de răspândire a focii de Marea Neagră", adaugă explicativ prozatorul „mai toți au fost mușcați pe când animalul părea epuizat". „Se pare că atunci în fața morții, arc o izbucnire de energie cumplită" îmi comunică Doru.

Am ajuns de bine de rău pe uscat. Sunt salvat! Mă uit pe furiș la picioare și respir ușurat. Nu se vede nicio urmă de sânge. „Când simte că nu mai poate, iese pe mal". „Țâșnește din apă cu forța unui proiectil!" „Zău, Dorule?" „Zău, nenea Petrică, am văzut la televizor! Sare la gât, ca eroii antici". „Și medievali!" adaugă Petre Sălcudeanu. „Și medievali?" întreb eu neîncrezător și pielea mi se zbârlește

iar.

Caut discret, cu coada ochiului, un adăpost. Dincolo de faptul că nu sunt, cred, cel mai curajos bărbat din lume și nici măcar din cartierul România Muncitoare, unde locuiesc, cu familia și ceva prieteni, corpul viu atârnat de lansetă e cu totul altceva decât un pește! E prea violent, prea imprevizibil! N-a fugit o dată spre, stuf, cum face orice somn sau șalău la ananghie, și nici n-a plescăit vreo dată, căutându-și salvarea în aer, cum face știuca! Nici avat nu e, că avatul de peste cinci chile (că atât atârnă, estimez eu, namila ce-mi întinde firul și-mi zguduie firea) obosește repede, în două trei minute e la mal, culcat pe lat!

Ori, de când a tras făptura, a fost timp de o sticluță de sifon, și de o cronică teve compusă oral de Doru și supervizată de un profesionist ca Petre Sălcudeanu! Cum să nu mă bată gândul focii de Marea Neagră!?

Mai fac un pas înapoi, gata în orice clipă să arunc lanseta din mână și s-o rup la fugă spre vreo salcie. Dar ceva mai puternic decât teama mă face să strâng cu putere supla bijuterie de fibră de sticlă „Pezon Michel"! Ce oare? Curiozitatea care îl face pe alpinistul epuizat să încerce dacă mai poate urca încă o surplombă? Cea care îl împinge pe călător să pășească în mlaștina necunoscută pentru a vedea ce e dincolo de zarea îndepărtată? Curiozitatea, chemarea aceea irepresibilă *de a afla,* uitând de riscuri, acceptându-le nebunește, până la inhibarea celui mai durabil și puternic instinct omenesc, simțul de conservare?

— Doru, minciogul!

— L-am pierdut!

— Cum l-ai pierdut?

— Uite așa! Eu scot știucile cu mâna!

— Păi ieri spuneai că…

— Ieri aveam minciog!

— N-ai principii!

— Nu! N-am minciog!

— Măi logicienilor, ne prinde noaptea aici! râde Petre Sălcudeanu storcându-și și obiectele de îmbrăcăminte care se udă de obicei ultimele când plouă și n-ai umbrelă (sau când vântul poartă ploaia razant).

— E-n mal! strig. Și eu cu mâna nu-l apuc!

Mulinez, încordat ca un arc, cei doi s-au apropiat și ei, brusc gravi, privind apa care clocotește. Se zărește o umbră roșie prin tulbureala iscată de vânzoleală. Apoi, totul se liniștește, apa unduiește moale, vietatea parcă s-a culcat, epuizată, în buza țărmului.

„Trage-l încet pe nisip. A obosit" șoptește Doru ștergându-și o picătură ce-i curge pe frunte din părul ud. Slăbesc tamburul mulinetei, să nu rupă cumva în vreo încordare finală. Sunt mai stăpân pe mine ca oricând. Văzându-i lipiți de mai și cu ochii țintă în apă, am cam priceput cu cum devine cu liniile de migrație ale focilor veninoase din Marea Neagră. (Să recunoaștem însă că o anume stare de credulitate exaltată ar fi putut instala în mine și „sifonul" fierbinte băut pe vaporaș!)

Ridic lin vârful lansetei și fac încă un pas înapoi, ca să păstrez firul lung, să

rămână elastic în cazul vreunei lovituri perfide. Încet, cu mișcări netede, evitând orice smucitură, trag pe nisipul umed al malului un… biban! Un bibănoi roșcat și gros, unul din acei bibani obișnuiți de cinci sute de grame pe care pescarii îi prețuiesc, evaluându-i în saramuri pe gura de locuitor. O lungă tăcere se instalează, în semn de stupefacție tulburată doar de picurii din sălcii, scuturați de vântul serii.

— Ăsta a fost culturist! conchide în cele din urmă Doru, amintindu-și că a făcut sport de performanță.

— E focă, măi băieți, dă-i deghizată, să nu-i luăm blana, pufnește în râs Sălcudeanu.

Pipăi în tăcere, netulburat, bibanul viguros, dar nu mai lung de-o palmă și jumătate.

— Credeam că are peste cinci chile, ridic cu mâinile și îl arunc în apa în care dispare, cu o lovitură vajnică de coadă. Ce cinci, șapte! exclam visător, privind cum apusul incendiază în flăcări pământii vârfurile stufului și parcă se aude cum vine toamna-n Deltă, încet, plutind cu vântul subțire și leneș printre sălcii, arșița zilei e departe, uitată, ca o poveste veche.

Vânt în pupa

Strângem repede ce mai e de strâns, „umezii” trec la rame, să se-ncălzească. „Îți spun eu că a fost culturist” rostește Doru după un timp. Se vede la cot cuierul alb. O egretă trece peste sălcii, o sclipire, o spărtură a cerului din ce în ce mai întunecat învie în cenușa scrii, lumea e frumoasă, foarte frumoasă, uluitor de frumoasă. Iar oamenii se iubesc între ei. „A fost grozav, Doru!” șoptesc eu, tolănit la pupa.

Profesorul aburește gros, șuierând printre dinții albi, pare o zeitate vikingă, aureolată de nori. În urma noastră cade bezna, se poate auzi ca o apă lenește umplând locul de unde fugim. Zgomotele se-ntețesc, ciudate, de parcă făpturi necunoscute ar ieși la lumina lor întunecată și o viață necunoscută și inaccesibilă ar începe în spatele nostru.

„A pus mâna?” întreabă Doru înainte de a acosta. „Cine?” „D.R.P.-ul” „Neam! Și doar au fost monștri E imun!” „O fi având vreo amintire zguduitoare!” „Așa! Nu-i place lanseta!” „Vrea undiță clasică?” „I-am propus. Refuz calm dar ferm”. „O fi vânător?!” pălește Doru. Arătând chiar și prin întunericul înstelat, raportul dintre breslele absolut incompatibile. „Nu e sigur”. „Atunci ce e? N-am auzit pe nimeni să reziste două zile! Și încă și la știucă!” „E imun, ți-am spus. Există și din ăștia. Foarte rar da’ există”. „Îl mai încerc mâine, pe canalele de la Gorgova. Poate că nu-i place din barcă”. „Există în Tibet o legendă despre o mănăstire pe un vârf inaccesibil unde trăiesc câțiva lama bătrâni de peste o sută de ani, care…” „Și tu crezi cumva că el…” „Doru”, ne întrerupe Sălcudeanu, „treci cu saula la proră!”

Acostăm, legăm barca la „babord pupa”. Sărim pe cuier. Și mai departe totul e ca și până acum, povești, veselie, borș de știucă, apoi vine uitarea splendidă a

somnului legănat de valurile fluviului, alunecând prin noaptea fără lună.

Există și ziua a treia…

E ultima zi. E o zi ca toate celelalte. Doar că bărcile rămân în lanț, și parcă aud scheunat de câini abandonați în timp ce mărșăluim, sub prima rază de soare, spre privalurile din spatele satului Gorgova. Sunt canale înguste de un metru-doi adâncime – privaturi fără vegetație și cu maluri tari, de lut înierbat. Înjur, pădurile bătrâne ale Deltei, sălcii groase, măcinate de scorburi. O lumină verde se pogoară dintre coroanele bogate, parcă filtrată și încetinită din drumu-i vijelios de trei sute de mii de kilometri pe secundă. Începem lanseurile grupați, toți cinci, doamna Maria Beuran este ca însăși „o bună lansetă". Singurul care nu pescuiește este D.R.P.-ul.

Încet, încet ne depărtăm unul de celălalt, căutând știuca în rețeaua de canale cine știe când săpată de viituri în pădure.

E un pescuit plăcut, odihnitor în răcoarea pădurii. Se lansează din picioare, în lungul privatului îngust. Pădurea ține o umbră moale în care, din când în când… se prinde câte o lingură, lansată prea sus și prea în față. Nu prea ai ce face în asemenea situații. În copac n-ai cum te urca, crengile subțiri și uscate se sparg ca sticla… Tragi de fir cu deznădejde, până se rupe, și legi altă lingură. Dar nu e nicio pagubă, orice pescar de știucă e-nvățat cu aceste pierderi.

Cu nervii călîți la școli dure, cară totdeauna cu sine unul, două kilograme de metal sub formă de năluci.

Rar de tot trage câte o știucă. Cu amintiri de pescar de păstrăv din copilărie și din când în când, prind repede „șpilul" știucilor de lip „Gorgova canal": Trebuie să pășești cât mai ușor, să nu tune pământul uscat de secetă sub tine ca un clopot, și să lansezi cât mai departe. Locul e bătut, se văd cărări bine trasate de pescarii varii, așa că știuca e rară și suspicioasă. Atacă numai când nu are nicio bănuială de pericol.

Pun deci pe mulinetă un tambur cu nailon subțire de 0,25 milimetri, ca să meargă lingura departe, și încep să calc pe iarba malului ca pe ouă. Lansez furișat, de după câte un tufiș, sau retras, ca să nu-mi ajungă umbra în apă. Și reușesc să păcălesc vreo trei știuci bune, de „peste chil" cum se spune. La un moment dat canalul se termină în stuf, unde începe lacul Gorgova. Miroase a mâl, a mlaștină. Trebuie să mă întorc pe unde am venit. Dar mi se face lene, o lene zdrobitoare. Așa că îmi scot rucsacul, apoi cizmele și mă întind pe iarba neînchipuit de moale de sub sălcii, o iarbă care nu a văzut soarele în viața ei, crescând ca în conservă.

Închid ochii, mișcând satisfăcut din degetele de la picioare. Sunt gata să adorm când un fâșâit ușor îmi răsună chiar la ureche, ea și cum niște omizi ar *tropăi* mărunt peste rucsac. Ridic capul, deschid ochii (sau invers, sau amândouă deodată – cine poate spune exact cum se petrec lucrurile în astfel de cazuri?) și încremenesc! Vreo douăzeci de enoți (cred că în fața cucoanelor au și început să danseze siluetele unor cojoace înspicate în griul rafinat al cățelului polar!) fac și ei

un mic salt înapoi șuierând înspăimântați. Au format un mic cerc în jurul meu și al sălciei. Respiră iute pe nările mici, blănițele li s-au învolburat, făcându-i să pară mai mari decât niște vulpi. Mă privesc cu ochii rotunjiți de frică, dar nu se mișcă din loc.

Eu, focă veninoasă de Marea Neagră n-am văzut, dar enoți am văzut cu sutele, pe vremea când nu-i vâna nimeni. Așa că, liniștit, îi întreb cu voce scăzută, să nu-i sperii: „Ce-i cu voi?" Nu-mi râs pune și mai fac un salt înapoi, mărind, prudenți, cercul. Îmi întorc privirea spre rucsac, șnurul e ros și, prin gura larg deschisă, o știucă e trasă afară, alteia i de vede capul rontăit pe jumătate. O pâine luată de mine pentru orice eventualitate (nu se știe când te rătăcești în Deltă sau când un plaur îți închide calea de întoarcere!) e ciuruită, de parcă cineva ar fi încercat să înfigă lumânări în formă de boturi de enot.

„Și eu ce mănânc? Și la vapor ce duc? Să știți și voi că eu singur m-am invitat, ca scaiul!" Nu-mi răspund, mă privesc serioși, s-au obișnuit de îndată cu sunetul vocii mele. Enoții sunt din fire animale extrem de blânde, deveniseră aproape domestici când cineva a descoperit că blana lor e mai frumoasă și mai prețioasă ca a vulpii, și așa, sub foc de pușcă, s-au sălbăticit iar și – s-au ascuns în plauri. „Mă enoței, mă, voi știți ce oameni sunt acolo? Ștabi, mă! Cultură! Nu se cade să nu fac față, să merg cu mâna goală, și așa m-au luat de suflet…" Câțiva cățelandri, pufoși ca niște arici dărăciți, s-au culcat cu botul pe labe, unul latră scurt, subțire, ca un scheunat. „Ești nerăbdător? Să știți că nimeni n-o să mă creadă! Cine-ar crede așa ceva?"

Rup pâinea, tai peștele în felii subțiri și încep să le arunc, bucată cu bucată, ca la niște animale de curte. Nu prind din zbor, fac mai întâi, temători, un salt înapoi la fiecare mișcare de-a mea. Apoi se reped, trei patru simultan, când bucata atinge iarba, mârâind ascuțit, îndârjit. Când cel mai iute a înșfăcat felia de pește sau firimitura de pâine, ceilalți se opresc brusc, calmați ca la un semn și se întorc la locurile lor. Cu ochii țintă spre mine. „Auzi, să-ți mănânce sălbăticiunile din palmă?! Păi nici cu n-o să mai cred dacă o să-mi povestesc asta peste două săptămâni! *Ce,* e secetă, așa – i?"

Rucsacul s-a golit. Îl scutur sub ochii lor, să vadă că sunt om cinstit, „(lata, fug, am treabă, salut!" și pornesc cu pași întinși spre canal, pregătindu-mi lanseta. Când m-am ridicat am fugit câțiva pași spre stuf, apoi s-au oprit toți, o nucă turmă, privindu-mă încordat, gata de salt. După ce m-am îndepărtat, s-au întors sub salcie, amușinând și dereticând amănunțit locul, ciorovăindu-se, scurt și violent, din când în când pentru câte o firimitură de pâine.

Leacuri bătrânești?

Mă apropii de Doru, flutur mâna a semn de întrebare „cum merge?"
Mă privește ca și cum nu m-ar fi zărit Semn rău! Trec spre „Canalul" lui.
— Salut! Ce-ai făcut?
Iar nu-mi răspunde Privește în gol. Cu o fixitate ciudată, legănându-se ușor.
— Doru! îi flutur cu mâna prin față Ce s-a-ntâmplat? Unde-I D.R.P.-ul?

Dă din mână, întorcându-se spre mine, rătăcit.

— A… A plecat…

— Unde a plecat? Doru, ce-ai pățit?

— Să se… plimbe… spațiren… promenadă…

— Doru! îi răcnesc eu în ureche, scut urându-l până când ochii lui prind un licăr de luciditate Spune ceva!

Scapă lanseta, ducându-și mâinile la frunte, clipește des, parcă s-ar trezi din somn.

— Îi vrăjește, domnule! îi vrăjește! Se uită la ei și îi vrăjește! Forțe teribile! Telurice! îi captează în fasciculele minții.

— Pe cine, Doru?

— Știucanii! Ia uită-te-n rucsac!

Mă uit în jur. Văd rucsacul rezemat de o salcie. E plin ochi, zvâcnește, parcă ar fi umplut cu bostani vii. Desfac la gură și în iarbă se rostogolesc trei știuci de vreo patru – cinci chile, zbătându-se violent pe iarbă.

— Pe care canal?

— Pe ăsta, pe ăsta! Cu „dollingen” mic, alb și panaș roșu pe ancoră. Dar degeaba dai. Dacă nu-i el aici, nu trage. Și trage numai dacă-ți pune mâna pe umăr și-ți spune unde să dai. Neapărat să-ți pună mâna dreaptă pe umărul stâng și să șoptească „Dă acolo!”

Nu stau să-l mai ascult. Schimb din fugă, “sălcioara” cu „doilingenul” mic – lingură creată în România acum câțiva zeci de ani și răspândită azi în lumea întreagă – și lansez, plin de fervoare și de emoție! Aștept marea lovitură! Nu vreau trei. Nici măcar două. Vreau una! Să mă atace una! „Vecina” cea mare! Cea de „peste cinci”! (La vârsta aceea era „cea de peste cinci”. Azi o pândesc și o visez pe „cea de peste zece”. Oare unde o să ajung peste alți cincisprezece ani?)

Primul lanseu. Al doilea. Al optulea… — Unde au tras?

— Unde a căzut lingura. Parcă o așteptau cu gura deschisă.

— Unde-i lingura?

— Uite-o.

— Dă-o-ncoace. Ți-ajung trei.

— Ia-o. Dar e degeaba. Nu-nțelegi că le vrăjește?

Pun „dollingenul” miraculos al lui Doru, identic, printre altele, cu al meu, și lungesc lanseul, gândindu-mă că am nailon prea subțire; dacă-mi trage „capitala”, nu știu cum am s-o scot, rupe sigur.

Dar nu am, nu mai am puterea și răbdarea să-l schimb, ce-o fi o fi! Aplic conștiincios indicațiile lui dom profesor Gabi Nedelcu, Dumnezeu să-l ierte, că mare pescar era: lansez, las să cadă lingura spre fund, așteptând șocul atacului; mai mulinez doi metri, iar las să cadă, și tot așa. — Aduc dezamăgit năluca la mal lansând imediat în altă parte. E o credință nobilă în mine și-o speranță sacră! Aspirație umană spre absolut! Dar după vreo sută de lanseuri în gol, încet încet îmi dau seama că absolutul e departe, și-i acoperit cu apă.

Și așa, lansând, m-apucă meditația. În fond, aspirația asta a mea spre absolut

e concretizată în ambiția de a trage în țeapa cârligelor o biată grămadă de materie convulsivă, organizată inferior în exocidă! Jalnic! Să-ți dorești atât de puțin, într-un miracol care se numește Deltă, fragment din alt miracol care se numește Pământ!

Simt cum roșesc, cum măreția peisajului și gingășia gâzelor ce plutesc în jur încep să-mi inunde sufletul. Comunic intens, total, cu lumea clocotind de viață din jur, mă identific cu ea (chiar și la propriu, lăsând doi țânțari să se transfuzeze cu sângele meu, până cad amețiți în iarbă, umflați ca niște armăsari).

— Doru, tu realizezi că trăim în plin miracol?

Doru care a așteptat înțelegător să-mi termin munițiile, dă din cap liniștit.

— Acum că te-ai dezumflat, să-ți povestesc cum a fost. Lasă natura și ascultă-mă, că aici nu-i lucru curat.

Întorc spre el o privire sticloasă.

— Spune prietene, frate.

— Auăleu, ești șocat rău de tot! Ce-i drept, așa-i când vezi. Trei știuci la altul. Nimeni n-ar rezista! Fii atent! Am lansat, am schimbat vreo cinșpe linguri, toate formele, toate culorile și am înțepat două mârlițe. El se tot plimba și privea. Și la un moment dat a venit lângă mine, mi-a pus mâna pe umăr, așa, ca din întâmplare și mi-a zis, încet: „Dă acolo”. Am zâmbit, am încercat să-i pun lanseta-n mână. A luat-o! Mi-am zis, tu al nostru ești, gata, dom președinte, dacă nu facem casă de creație, măcar facem sală de culturism pentru tineret în Deltă. Aș! Mi-a dat-o înapoi, zicând „e ușoară”. Atât. E ușoară! auzi tu! Ce dracu, lanseta mea de carbon cu „Cardinal 4” pe ea și zici doar atât, că-i ușoară? Scriitor mare!

— I-a creat ceva o lanseto-fobie de mic.

— Poate! Orice e posibil și de neînțeles. E, și am aruncat lingura-ntr-o doară, cam pe unde privea el, că nu arăta undeva anume, se uita în lung pe prival, ca tine la frumusețile naturii. Și când mi-a tras o dată am căzut în fund! Nu-ți spun că schimbasem nailonul, pusesem un „douășcinci”, să dau departe…

— Cunosc.

— O juma de oră a durat până am scos-o! S-a băgat el în apă și a tras-o afară, venise cu burta-n sus de obosită ce era.

— Și?

— Și iar am lansat. Vreo oră. Degeaba. Și iar a venit lângă mine, să-mi arate niște ciuperci, și iar mi-a pus mâna pe umăr. Și l-am întrebat, în glumă, așa, unde să dau? S-a uitat în jur și mi-a arătat râzând un cănăluț cu apa până-n genunchi, plin de lintiță. „Dă acolo”. Am dat, într-o doară, comoara mea era în spatele meu, în rucsac, mă izbea ca o vită, îți și vedeam fața lungindu-se ca mâneca de la puloverul cel nou și iar a tras! Schimbasem nailonul, apa era mică, n-a făcut fițe. Toi peste șase chile…

— N-are nici patru, mârâi eu.

— … aproape de șapte, malul lin, a ajuns în rucsac în cinci minute Am bătut cănăluțul ăla după aia până făcusem băsici și apa sfârâia de la frecarea cu lingura. M-am dus după el. Unde să mai dau? I-am întrebat. Aici, mi-a arătat canalul mare unde dăduserăm toți de dimineața câte cinci linguri pe metrul pătrat, Am dat, nimic.

Încă o dată, nimic. Și mi-a pus mâna dreaptă pe umăr. Înțelegi?

— Ți-a tras!

— Mi-a tras! Acolo unde toată vara au dat mii de pescari, de toate națiile, experiențele, pregătirile și vârstele! Unde nu credeam să mai fie solz de biban, darmile de știucă! Și mie mi-a tras o namilă de opt chile…

— Nici patru!

— … când lingura încă nu atinsese bine apa Am amuțit, înțelegi, mi s-a făcut frică. L-am rugat în genunchi să dea și el odată cu lanseta. Nu în apă! Prin pădure, prin iarbă! Că și dacă dă cu lingura prin arătură, omul ăsta scoate știucă Caracalină de zece chile…

— Nici patru!

— N-a vrut. Mi-a spus numai că-i prea târziu și că ne așteaptă probabil mama cu masa. Când l-am întrebat unde să mai dau, nu mai era. Dispăruse –, înțelegi? Zburase, intrase-n pământ!

— Și?

— Și ai venit tu. Da' eu nu mai merg la vapor. E vrăjit, înțelegi? Omul ăsta e vrăjit!

— Poate vrăjitor!

— Vrăjit, vrăjitor, tot aia-i. Dar mai vreau să încerc o dată. N-am liniște până nu mai încerc o dată

— Nu tu! Tu ai trei. Eu!

— Bine, tu Dar să văd cu ochii mei ce se întâmplă.

Singurătatea oricărui alergător

Și atunci, de după un copac apare D.R.P.-ul, surâzător, înconjurat de fluturi mici și albi, ținând un buchețel de nuferi galbeni în mână Chelia căruntă îi flutura în vânt

— Gata cu pescăreala? Mergem?

Ne privim încurcați. Deschidem gurile deodată. le închidem (of deodată. Apoi, ca la un semnal. Îl luăm din două părți și-l ducem pe sus până-n buza apei. Îi așez mâna dreaptă pe umărul meu stâng și aștept. Doru întreabă sec: „Unde să dea?" Ne privește mirat, încruntându-se puțin „Acolo". Dau. Nimic Mai dau o dală, nimic

„Nu așa. Spuneți așa: Dă acolo!" „Dă acolo" admite DRP nedumerit, privindu-l pe Doru cu un început de iritare. Apoi îl pufnește râsul, în timp ce eu lansez și iar lansez, fără ca din canal să iasă altceva decât lingura mea udă și orăcăit de broască.

„Lasă-mă pe mine" hotărăște profesorul și-și trece mâna dreaptă a scriitorului pe umărul său stâng „Spuneți dă acolo!" „Dă acolo!" rostește bărbatul înăbușindu-se de râs.

Lingura zboară sclipind prin aer, atinge cu un plescăit ușor suprafața apei. Doru înțeapă scurt, în gol, mulinează încordat câțiva metri, apoi dezamăgit, recuperează din ce în ce mai repede. „Coincidență" răsuflă el ușurat, „baftă, știi tu de care" șoptesc cu înciu dat, cu ochii pe cei trei monștri de cinci chile (în scris!) ce se

tăvălesc prin iarbă. Lingura zboară afară din apă și., (cititorul trebuie pregătit pentru asemenea emoții!). Deci, lingura zboară afară din apă (atenție, urmează o scenă mai specială, luați iute un rudotel) și, în urma ei… o știucă enormă sare, deschide o gură enormă, cu dinți enormi! Clămpăne-n gol și cade pe uscat, rostogolindu-se la loc în apă, împroșcându-ne cu un val cât un tsunami. „Ai adus momeala metalică prea repede, nu i-ai dat timp sânghită" îi explică

D.R. P.-ul doct, apărut pe neașteptate pe post de știucar. Profesorul a amuțit cu ochii cât cepele pe apa care se liniștește încet, curând numai hainele noastre ude amintesc monstrul care ne-a sărit aproape în brațe.

— A fost enormă, suspină Doru într-un târziu. Peste cinșpe…

— Care cinșpe? sar cu iritat. Nici patru!…

Au urmat câteva zeci de „Dă acolo", însoțite de obligatoria strângere de umăr Până la urmă D.R.P. a decis că i-a amorțit mâna dreaptă și că o să murim toți de foame cu peștii lângă noi.

Am plecat, Doru și cu mine tulburați, cu capetele în pământ, scriitorul cu o știucă în mână, lângă buchețelul de nuferi, privind senin pădurea bătrână. „I-a căzut tensiunea stării" mi-a șoptit într-un târziu îngândurat, prietenul meu, chiar înainte de a ajunge le vaporaș, „eșecul meu i-a deconectat curenții parapsihologici".

Nu-i răspund. Urcăm pe vaporaș, ducând peștii în cambuză doamnei Maria. Doctorul și Petre Sălcudeanu ne așteaptă la masă, borșul fumegă ademenitor.

Prânzul cină, glumele, poveștile, sifonul de Niculițel, țoale curg pe nesimțite, eu debarc la Maliuc, cuterul pleacă în noaptea asta la Tulcea, ecouri, noapte bună, ne vedem la neapărat, vorbim la telefon, ce zi ce loc. Ce miracol, ecouri depărtate ecouri…

JOCURI DE LUMINĂ PE RÂU ȘI PE LAC

Eseu. Portret pe aer

„Ascultă. Dragă, niciodată n-am dat cu mai mult de trei, hai patru muște pe fir! Așa că alege: ori te-mpușc, ori te dau în judecată ori îți citesc o carte în trei volume despre anii mei de școală primară!"
Titus Popovici

Legenda spune că, după ce uriașii au retezat vârfurile aspre ale muntelui cu o lovitură de palmă, dându-le astfel un nume (Retezat, firește!) le-au căutat un om aprig, pe măsură, care să-i străbată. Și l-au găsit potrivit pe Titus Popovici, La început părea insesizabil, pierdut cum era între o filmare, un congres și o vânătoare. Dar l-au aliat. Și l-au dus la Gura Zlata. Valea Râului Mare, Lăpușnicului și Șesele precum și toate lacurile alpine s-au populat astfel repede și integral de prezența acestui bărbat nu prea înalt, umblând bățos peste tot, ca argintul, ce argintul, ca aurul viu. Ba chiar se pare că nu există numai un Titus Popovici, ci mai

mulți. Mult mai mulți.

La-nceput îl găseai numai pe Râul Mare, țopăind cu undița în mână pe bolovanii cât casă, rostogoliți de viituri și avalanșe. Treptat, a urcat spre creste, răspândindu-se amețitor în zănoage, în Gemenele și Tăul Negru. Chiar și în diminețile înnorate și reci, poate fi zărit alunecând pe stânci, între jnepeni. Asta în timp ce alții îl zăresc la Gura Zânei, sus, pe platourile magnifice de sub Godeanu, sau îl întâlnesc pândind foșnetul unui țap negru între țancurile de la Brădișor, dinspre Galeșu.

Nu știu dacă înmulțirea numărului de Titus Popovici în Masivul Retezat e reală și dacă a avut loc pe cale naturală sau prin populări masive, insistente, cum se procedează la păstrăv și marmotă. Așa cum nu și în dacă ubicuitatea sa nu se datorează de fapt unei iluzii optice create de efectul de fotoimpresie pe ceață sau e doar rezultatul unor zvonuri ce s-au transformat în credințe populare ce susțin încă existența zânelor și spiridușilor de tot felul. Cert este că zecile de locuitori ai văilor și crestelor marelui lanț de munți îl consideră pe „dom Titus” o formă de relief locală de largă notorietate și cert pitoresc, așa cum e și custura Bucurii sau vârful de peste două mii cinci sute de metri altitudine ale Pelegii.

Bat de mulți ani cărările aspre ale zonei și de fiecare dată constat o Tot mai intensă și extensă prezență a scriitorului. Dacă la început, acum douăzeci și ceva de ani. Îl întâlneam rar și numai în amintirea câte unui prieten care-mi spunea „Ieri am fost împreună aici. Uite pe piatra aia am fript slana”, acum îi întâlnesc numele, în clar, pretutindeni: „Cărarea lu’ cânele lu’ Titus”, „Dorna lu’ Titus”, „Stânca ursului lu’ dom’ Titus”, „Băltoaca lu’ Titus”.

S-a umplut de rubedenii și curând o să-i spună *nașule* a treia generație, întrucât cunună de vreo zece ani copiii celor pe care i-a cununat acum treizeci! Intră în orice sălaș, în orice cătun, în orice stână, ca la el acasă, și chiar e ca la el acasă, din moment ce, ori unde intră, e poftit în capul mesei.

Și, așa cum toți îl știu și-l recunosc și-l salută de departe și se bucură că-l văd, și el îi știe pe toți, cu spița lor toată, bucurându-se de tovărășia lor! Și pentru că dom Titus e excelent vânător și pes car, prietenii săi la cataramă s-au ales printre cei ce, după felul bunicilor și străbunicilor lor, au luat calea codrului și cărările în guste ale jivinelor. Cu ei se-nțelege în limbajul misterios al vânătorilor, cu ei trăiește și petrece. Sunt dimineți când, în bordeiul întunecos și plin de fum de pe creasta pădurii, dacă n-ar fi vreo haină mai ciudată, vreo pălărie mai fistichie aduse de Titus Popovici de pe cine știe ce meleaguri unde-și exercită o veselă cochetărie, nu l-ai putea recunoaște și deosebi din fraternitatea bărbătească a pădurarilor. Murmură cu ei cântece pădurețe foarte vechi, ce însoțeau pe vânător încă de acum sute de ani și-n mormânt, cu căpățâna ursului drept perna din urmă. Iar la urși, dom Titus e asul așilor!

Omul, precum se știe, face parte din specia aceea românească uluitoare care a reușit, vreme de treizeci de ani, să fie în același timp disident și membru C.C. al P.C.R. Cenzurat ca la balamuc și urât de Ceaușescu, a putut totuși să publice zeci de cărți, unele excepționale, și să fie președintele vânătorii naționale, împușcând

urșii, de gât cu… Ceaușescu! Cum? E un mister de-al nostru, autohton, pentru că numai românii pot fi și capră și varză fără ca prin aceasta lumea să se tulbure și să se strice. Și pot enumera, pe loc, zece nume de mari artiști carpatini care au reușit fascinant și fără drame interioare, să trăiască și cu slănina, n pod și cu fasolea unsă.

Fără ei, literatura și arta românească ar fi fost mai sărace… Mai bine să-i luăm așa cum sunt…

Dacă-i ești oaspete măcar câteva zile lui dom Titus, te îmbibi sigur de energiile unei case riguroase. Trezirile, mesele, scrisul, plimbatul prin curte, convorbirile plăcute, observațiile mai tăioase (că insul e iute la gură și se aprinde ca gazul metan, fără să știi de ce și cum!), toate sunt după program. Până și câinele, de fapt o tânără cățea brac maronie, latră la ore fixe și dă din coadă în clipa exactă, ca un cuc electronic!

Titus Popovici, bun transilvan educat de dascăli în redingotă, cu monoclu (și nuia!) din Arad (s-o iubi cu Everac?), trăiește sub scoarța impenetrabilă și zăngănitoare a programului autoimpus. Chiar dacă vreun muget de cerb ori vreo avalanșă infernală trecând prin podul casei l-au trezit de la cinci, el nu deschide ochii înainte de șapte.

Cafeaua cu lapte pleacă spre gură la șapte și treizeci și două de minute exact, iar cosașii, vara, știu când e prânzișoru' al doilea după clipa în care se închide oblonul de la camera de lucru. Și în general, le face pe toate cum se cuvine, iubitor de ceremonial și exactitate. Dacă, mânat spre exemplu de porniri heidelbergiste, vrei să bei „Bruderschaft", el e imediat dispus să o facă, politicos, dar ca la carte, cu gesturi încremenite de husar chezaro-crăiesc. Când vede însă că nu știi protocolul, și că te-a luat gura pe dinainte, ca urechea pe lăutarul puturos, renunță, se face că nu observă și trece cu eleganță mai departe, lăsându-te încurcat în plata domnului!

La două, după severitatea (și tihna-i ascunsă) a prânzului, armura rigidă a programului cade cu un zăngănit jalnic. De sub colțurile ei metalice apare un om frământat și moale de grija apei, ambițios ca un băiețandru să ajungă în tainițele pădurii, neliniștit ca un ogar ce simte miros de praf de pușcă și aude desfăcându-se zăvoarele cuștii. În câteva secunde bărbatul forjat în cleștii severi și necruțători ai Ardealului devine o lavă informă, incendiară, un adolescent pătimaș, grăbit să zburde printre jigănii, să se cațere în copaci, să miroasă sălbatic aer jilav de codru și mușchi.

Mi-a fost gazdă admirabilă câteva zile în vara lui '88 și trebuie să recunosc că, de fiecare dată, m-a tulburat. Ridicându-se de la masă, sfârșea, sub ochii mei, un om ca să înceapă altul! Complet altul! Când ducea șervetul din poală să-l pună în dreapta farfurioarei, la două fără opt secunde, era un om calm, politicos. Închis. La două, când se ridica în picioare, parcă exploda! o zbughea pe ușă după lansetă, ca un copilandru, târând masa, cu farfurii cu tot, după el! își trăgea cizmele din mers, spre poartă, alergând într-un suflet la râu. Cu hainele descheiate, ținându-și pălăria cu palma! Rămâneam câteva clipe năuc, apoi îl urmăm greoi. De, alt calibru.

Descrieri de natură

Pe Râul Mare, râu la apusul masivului Retezat, a reapărut păstrăvul. Marele baraj de la Jura Apei l-a secătuit o vreme, apoi, cum rănile pământului (cele de acest tip, hidrotehnic, subliniez) încă se mai vindecă, se mai pot vindeca, peștele s-a-ntors în matcă.

Locul e de năprasnică frumusețe și, făgărășean fiind și umblat pe mai toți munții țării, pot afirma, cu o mână pe inimă și cealaltă streașină la ochi, să nu mă bată soarele: „Loc mai frumos ca Retezatul nu există în țara asta!”

E un munte care, în sălbăticia (atacurilor și stâncilor din piatră verde, a adunat vegetația junglei și limpezimile a sute de lacuri.

Brusturii sunt cât cupola circului. Dale de piatră albă desenează cărări înguste pe fundul unor lacuri întinse și puțin adânci, presărate cu insule acoperite de jnepeni! Ierburi de tot soiul, ciudate și pestrițe, cresc până la brâu, tălăzuind ca o uriașă blană de lână verde prin care sevele viscolesc și fierb neîncetat.

Întotdeauna, urcând (din ce în ce mai anevoie) spre Gemenele, mi se pare că am ajuns în locul acela ciudat în care plantele, iradiate de forțe necunoscute, își înzecesc dimensiunile până la fantastic. Și nu m-ar mira, călcând printre tulpinile de sunătoare groase ca un copac, să-mi apară, legănându-se pe frunze, broaște cu două capete și „miei” păroși de fluture țiuind subțire. Ori să aud galopul violent și drăcos al unui „mânz” de lăcustă verde.

La poalele acestor munți, primind apele celor două Lăpușnice și ale râului Șes, s-a format Râul Mare, loc celebru de păstrăvi și lipani.

Iar dacă Râul Mare își adună apele din acești munți ciudați, invadați de viață și frumusețe stranie, de ce păstrăvii săi n-ar fi direct legați de speranțele noastre cele mai secrete? „Piesa” aceea de patru chile, trofeul unic care încă nu l-am văzut sau prins pe vreun pârâu, există!

Să-l urmărim deci pe Titus Popovici coborând îndrăzneț panta aspră a malului până la bolovanii lunecoși de lângă râu. Țopăie ca un fecior abia intrat în horă, picioarele îl țin zdravăn. N-ai zice că generația mea îl învăța deja, acum trei decenii, în școala primară! Ajuns lângă bulboană, pregătește lanseta, ferit după o stâncă, confundându-se cu lichenii uscați ai verii, e august, plouă rar, apele sunt scăzute. Leagă „buldoul” cu șapte muște (nu patru, cum minte mai devreme!), lansează, și scoate iute primul păstrăv! De la apă mică. Lansează lung, elegant, exact, mulinând încet, ușor încordat.

Îi simți tensiunea când îl vezi înțepând, când păstrăvul zboară prin aer, când calmul aparent se transformă brusc în explozia nervoasă a unei sălbăticiuni atacându-și prada. Ați văzut vreodată un motan târându-se unduios spre păsărică nepăsătoare? Mușchii îi tremură, încordați, labele se târăsc nevăzute. Așteaptă, imobil, ochii fixează prada. Și, deodată, saltul necruțător, o izbucnire fulgerătoare de forță! Gata, totul s-a terminal, păstrăvul e-n traistă. Motanul se Linge mulțumit și nepăsător pe bot, ștergându-și ochelarii.

Lansez și eu, lung, elegant, exact… în arinul de peste râu. „Te spun!” strigă

dom' Titus cu voce de elev premiant, eu plec capul, jenat, de parcă m-ar prins furând gustarea colegei de bancă. Dar are dreptate: greșeală lamentabilă, de începător. Râul a adânc, pie trele sunt mari și lunecoase, cel mai apropiat pod e la doi kilometri.

Alt șir de muște n-am la mine. Ce-mi rămâne de făcut? Scot cizme, cioareci de camuflaj și, prin apa rece ca gheața, pornesc spre malul celălalt. Alunec însă pe un bolovan învelit în mâzga verii și mă trezesc întins pe prundiș. Ochii-mi dau de Titus Popovici, care-mi face respirație artificială deschizându-mi larg brațele și împreunându-mi-le pe piept.

— Se poate, dom-le? Cu Râul Mare te pui dumneata? dă dojenitor din cap.

Se ridică, fluieră. Din tufele de pe malul vecin apar vreo cinci capele de prunci.

— Ce-i baiul, năsicule? întreabă toți din cor.

— La scoate tu, finule, buldoul dumnealui din arinul cel mic, că a vrut să treacă râul înot.

Toți duc mâna la gură, înspăimântați, și alta la tâmplă, pe care o împung cu un deget elocvent. Apoi sar în copăcel, îmi eliberează struna și o aruncă în apă.

— Gata, năsicule! urlă toți în cor.

— Mulțam, finule. Ce mai e pe acasă?

— Bine, sărut mâna! Când veniți pe la noi? Face maica scovergi! răcnesc iar țâncii, dar dom Titus s-a-ndepărtat, nu mai poate auzi, sare pe bolovanii înalți cât casă, urcând pe râu în sus; puștii se ascund la loc în frunziș, afară rămân numai vârfurile undițelor de alun, ca niște antene ale unor stații radio clandestine (trecute la braconaj).

Stânci roșii

Mă îmbrac, îmi recuperez lanseta de păstrăv, mica mea minune telescopică „Cabela's", aduc montura de muște la mal și fug după dom Titus. Îl ajung după un timp, s-a oprit la o bulboană care se întinde pe aproape o sută de metri.

— Mă scuzi, îmi spune încurcat, buza de sus îi transpiră ușor. Știu că trebuia să-ți fac respirație gură la gură. Dar nu se putea. Satu-i mic, un cătun doar. Nu pot, înțelegi, și face semn spre lulele înțesate de braconieri minori și nevăzuți.

— Lăsați, șoptesc eu roșind cochet. Poate altă dată.

Râde. Lansează, tot lung, elegant, și agață un păstrăv mărișor. Îl aduce la mal. Îl răstoarnă ușor în minciog. Are deja vreo șapte. Eu niciunul. Deși lansez mereu. Mi-am intrat în mână, lucrez muștele bine, lac vârful lansetei să tremure ușor, transmițând mișcarea momelii Nimic! Ușoare mușcături de puici de un deget, dar niciun atac ferm.

La un moment dat dom' Tilus înțeapă tare și vârful lansetei se îndoaie, firul zbârnâie violent. Un păstrăv enorm, cam de un chil, sare printre pietre, în apa de o palmă. Îl lasă să „curgă" la vale, spre apă adâncă, fără să înmoaie o clipă firul. Experiența! Altul (eu sunt adesea acel „altul") ar fi tras din răsputeri, turbat de emoție și peștele ar fi înțepenii între bolovani iar nailonul s-ar fi rupt sigur. Nici

măcar odgonul de „treizeci” nu poate să târâie o namilă de un chil pe prundiș, fără să piardă din stări!

Așa, la adânc, jocurile se fac de la egal la egal. Trage el, mulineta răspunde târâind și dând drumul la fir. Sare rechinul de o jumătate de metru în aer, vârful lansetei fine „lucrează”, elastic, și amortizează violența. Știu că începătorii sunt tentați să vadă peștele, să-l ridice cu forța la suprafață, să-l tragă în ape mici, unde li se pare că e mai accesibil. Greșeală gravă, de neiertat! (De către păstrăv, mai ales.) Apa adâncă, acolo e locul unde poți „lucra” peștele mare, unde nu se înțepenește și nu se proptește în nimic, obosind pe cont propriu, până vine singur spre minciog. (Știu că mă repet, dar merită!).

Trec câteva minute bune. Peștele, ca un obuz negru, fulgeră prin apă în toate direcțiile făcând să țiuie biata mulinetă, O săritură splendidă îl face să încline ușor vârful lansetei spre a înmuia șocul.

Apoi păstrăvul începe să dea semne de oboseală. Renunță să mai alerge și, fatalitate, se lasă să curgă încet la vale, dând ușor din aripioare. Dar, la vale, șuvoiul se îngustează între chei abrupte, devenind torențial și nici dom’ Titus nu mai poate struni peștele scăpat din dârlogi, care pleacă târât irezistibil pe apa Sâmbetei.

— Lasă-l, îl prindem mâine, mormăie liniștit, legând o strună nouă în locul celei rupte.

Mă apropii, tiptil, din rațiuni de spionaj economic, să văd. La o adică, cu ce muște dă. Ca aici e secretul! În Retezat, un fulg dintr-un anumit cocoș al lui bace loachim ajunsese cincizeci de lei! (Azi o sută de mii!) Cușca i-a fost înconjurată de sârmă ghimpată electrificată și senzori electronici, terenul din jurul poiatei fiind minat. Pescari din cincizeci de sale, cu găini sub braț. Își așteaptă rândul la omagii cât două și chiar trei luni, în timp ce prețuita zburătoare e hrănită cu lăptișor de matcă și supusă unui program științific de masaj, alergare și scurmat ușor, băi sărate la ghiare, bătăi de aripi suedeze, și contemplații îndelungate ale stivei de lemne, cucurigurile nefiind recomandate iarna, să nu inhaleze aer prea rece. Musca, acesta e marele secret!

Când mă aplec, deloc discret, peste umărul lui, se întoarce și-mi arată, calm, întreg șirul de „artificiale”. Stupoare! Nu sunt nici „Țăruș-uri”, cum sunt ale mele, copiate de tânărul și iscusitul mitoman sus numit după natură și cărți englezești de specialitate, nici „localnice” cum le fac doi pădurari vestiți de la Gura Zlata.

Sunt niște muște mici, la fel de mici precum cete de lipan, (puse pe cârlig numărul 12 și 14, chiar 16 uneori, cele de păstrăv fiind în genere montate pe ace ceva mai robuste, numărul 8 sau 10) de culori stridente, fără nicio legătură cu vreo muscă sau altă insectă cunoscută la noi, nici chiar în Deltă sau în zona de interferență mediteraneană.

— Ce o fi astea? îl întreb nedumerit.

— Muște. Ar-ti-fi-cia-le! apasă pe fiecare silabă. Care n-au, va să zică, nicio legătură ce natura, conchide brusc enervat că și eu mă mir ce-o fi găsind la ele. Că nu seamănă cu nimic!

— De ce, copiilor nu le plac bomboanele colorate mov viu cu portocaliu alert?

Dă din mână și pornește mai departe. În sus, pășind într-un echilibru perfect pe bolovanii umezi ai malului.

— Mi le aduce un căpitan de la Caransebeș îmi strigă după un timp, abia îl aud prin vuietul râului, i le face bunică-sa din pălăriile ci vechi și hainele de la nepoței! Dar a zis că-i secret militar.

E de-acum noapte când prind și cu un păstrăv, mărișor, ce-i drept, vreo trei sute de grame, la o „furnică" de lipan.

Trec podul, nedumerit, vom mânca scovergi la finul ionică, el de-și cunună feciorul, inginer la Brădișor, și Titus Popovici e naș mare. Dar de ce trage, în fond, la muscă mică și nu la muscă mare sau medic, cum zice cartea? De ce calcă păstrăvul regulile buchei, așa, una câte una, în picioare (pardon, în aripioare)? Oare noi, pescarii, nu meritățm nimic, nicio certitudine, ceva ferm și clar pe lumea asta? Se pare că nu.

O altă zi de vară

Mă trezesc dârdâind sub cerga groasă, hațegană. Dar nu tremur de frig. Camera mare, cu pereții ticsiți de trofee de vânătoare, păstrează izul focului de lemne de cu seară și o lenășă căldură, ca un miros de animal abia plecat din culcuș, s-a tolănit pe blănurile de sălbăticiune de pe jos. Mă uit la ceas. Șapte douăzeci și opt!

Dârdâitul se-ntețește: Mai am doar patru minute și trebuie că fiu la masă! Sar în pantaloni.

Există o veghe a somnului! Că prin somn m-a luat frica, s-a strecurat încet în visul meu, șoptindu-mi „Se apropie șapte treiș'doi, ai să întârzii la „Fruhstuck" (așa vine angoasa, prin somn) ești la Titus Popovici. Lui îi place punctualitatea, nu e ca tine, un zăpăcit!

Ce, vrei să te întrebe iar. Ca alaltăieri, cu vocea lui glacială, dacă nu, cumva ți-ar face plăcere un ceas electronic, îți aduce el unul de la Londra!? Și uite, șoapta asta a devenit tunet, m-a trezit! Sunt un om cu conștiința încărcată: ieri, la douăsprezece și cincizeci și nouă de minute, am ieșit în curte, făcând să scârțâie ușa și să latre amarnic și șocat câinele care *știe* că la treisprezece fix scârțâie ușa și iese cineva în curte! Cum să nu-l întărâte atâta dezordine și anarhic!

Îmi trag simultan tricoul, ciorapii și bascheții, îmi torn în fugă o găleată de apă în creștet și reușesc să intru în sufragerie șiroind la „treiș'unu" (Ce-nseamnă să fi făcut armata ia timp și la infanterie!) Titus Popovici a și pregătit masa, a pus și flori de câmp într-o glastră, miroase a pâine prăjită și a lapte proaspăt.

— Azi ți-am pregătit o surpriză.

— Mergem să mâncăm scovergi la un fin? întreb eu, făcând ochii mari.

— Nu. Vei vedea la ora cuvenită.

Ora cuvenită fiind ora unu, sar peste timpul de lucru, deși, recunosc, cu mâna pe pix (că stiloul nu-mi place, pătează, iar mașina de scris e prea gălăgioasă și mă inhibă), la dom Titus în curte m-am convins (a câta oară?): a sta zilnic la masă, câteva ceasuri în fața hârtiei albe, e singurul mod de a dobândi o mecanică a

scrisului căreia inspirația, cum se spune, îi devine, în timp, reflex.

La unu intră pe poartă, cu tamtam, o mașină mică, o marcă mai puțin cunoscută la noi. Dacia 1300, și, împreună cu ea, ba chiar înăuntrul ei aș putea spune, prietenul nostru comun, originalul regizor Mircea Cornișteanu. Îmbrățișări, pupături, întrebări, răspunsuri, masă, un rachiu mic, șoseaua splendidă printre pereții de piatră ai Retezatului, cu Râul Mare tunând alături, ca un șarpe peste a cărui piele fremătătoare trecem. Traversăm șantierul marelui baraj de la Gura Apei, îi salutăm în dezacord, dar voioși pe prietenii noștri Dan Florescu și Dan Aurel, autorii practici ai dezastrului ecologic ce, sperăm, se va repara în timp. Urmează alte monumente ale naturii, capre negre, soldați, șoferi fluturând mâinile fericiți, ciobani și turme de oi, e soare, e vară, un lac albastru și adânc ne așteaptă cu sărituri de păstrăvi.

— Ne-a invitat Costică Crăciunescu la un pescuit din barcă, la lingură, ne comunică Titus Popovici surpriza mult așteptată.

Sar în sus de bucurie. În sfârșit pe teritoriul meu! Ca la muscărit… Nu mai am răbdare și scociorăsc în rucsac după trusa de rotative. Scot și „telescopica”.

— Stimați amici, îi informez, tușind ușor, oficial. În materie de momeli metalice vă anunț că am studiat-o cu cei mai mari dascăli ai lumii: Michel Duborgel, lordul Hastings din Dublin și Crângu Popa, zis mama lor vitregă sau orca ucigașă cu două capele, că dă cu două lansete deodată! Deși umilit ieri amarnic, recunoașteți totuși că a făcut-o un profesionist ca dom Titus și nu o fleoarță fericită, căzută nevinovat în bafta primei împărtășanii din torentul înspumat, cum e teleastul și șoferul Radu Grozea!

Stânci şi atât, stânci…

O frână bruscă îmi întrerupe peroarația. Am ajuns la malul lacului. Ne strecurăm încet, într-o liniște amenințătoare, printre pietroaie cât casă, închipuind haosul primar. Furtuna minerală de la începutul universului a năpustit aici o grindină cosmică.

Coborâm, reduși la pioșenia șoaptei. Stânci înalte, rotunjite de furia apelor, fac mașina să se ascundă ca o insectă miniaturală la poalele unui copac uscat.

Suntem diminutivali, omuleți printre statuile acestea ciudate, ce presară prundișuri, enorme, parcă așezate aici de ritualul unei vechi civilizații necunoscute, cu forțe și credințe de neînțeles. În stânga și în dreapta noastră, pereți fără sfârșit de stâncă aspră, cenușie, închid dibui lacului, tăcând apa să pară grea, vinovată, sălbăticită.

În afară de întinsura asta, unde Lăpușnicul se varsă printr-un estuar subțire, și de gura lină a râului Șes, lacul e închis între ziduri uriașe.

verticale, ca un ocnaș aruncat pe fundul unui puț, unde abia-abia-i ajunge puțin din lumina albastră a cerului Un ins înotând în apa de cobalt, cu adâncimi de zeci de metri, ar părea zidit de viu. Iar puterile noastre, în fața monstruozității de steiuri viscolite, sunt întoarse, parcă, spre goliciune vulnerabilă a însinguratului om dintâi. Pe care, nu știu de ce, îl caut mereu, în mine și în prietenii mei pescari și mi se pare

că-l găsesc câteodată.

— Are brânză la ciobani! se aude o voce răgușită de după un bolovan cât o colină, și un individ mustăcios, scurt și zdravăn, cu o pălărie de cercetaș canadian căzută pe ochi, apare, luminat ca de reflector de o rază de soare strecurându-se prin crăpăturile crestei.

Poartă în mână o pungă de plastic neagră, umflată, din care se scurg picuri de lichid verzui. Se fac prezentările. Costică Crăciunescu. Din clipa aceea prietenul nostru, ne oferă câte o bucată de brânză de oaie, mirosind ușor a fum. Nu văzusem brânză de oaie de trei ani!

Și deodată vin din toate părțile, parcă ademenite de bucățica de lapte coagulat și sărat, sloiuri de mirosuri vii, de munte, dând din aripi în jurul nostru, ca fluturii. Miroase a brad, a rășină umedă și moale, a turmă de oi încinse la soare, respirând greu, ca un oftat.

Aromește a cetină putrezită și fermentată, a fâneață. A urzici și brusturi aburind misterios, ca o piele de reptilă udă. E brumă înaltă, de dincolo de ghețurile veșnic. Aer rece cade rar prin vântul moale, adus ca niște calupuri, îl simt ungându-mi ochii înfierbântați, de pe lacurile de creastă, Zănoaga, Bucura, Tăul Negru, Galeșul. Miroase greu a sălbăticiune asudată, a mușchi mucezind pe pietre și-n scorburi. A ciuperci iuți, rupte de călcătura vreunui țap. Și vine și un iz răscolitor de miere sălbatică și o dâră subțire, chihlimbaric, curge pe stâncă, ca o nestemată topită Au înconjurat – o păsările, prigorii aurii și pescărei cenușii de munte.

Ne urcăm zăpăciți de bucurie în barcă. „E vară!" îmi vine tar să strig, de parca aș striga că trăiesc și că toate sunt vii, minunate, nemuritoare! Iar cu pot alerga pe ape!

— Mai vreți brânză? ne întreabă Costică și toți urlăm că da, dăm din cap că da. Întindem mâinile că da. Ca și cum ni s-ar da ambrozie și brânza asta proaspătă de oaie ar putea să ne desfete și să ne amețească ca un drog senin, ca un vin ce mistuie o eroare, o destituie!

Titus, dom' Titus. Și-a pregătit și el lanseta. Acum o văd și cu de aproape! Nu cred că este o lansetă, ci mai degrabă o mică uzină bijuterie cu calculator. Nimic din ea nu uită să strige: Sunt germaniu! sunt bor! Suni molibden! Sunt aur! fiecare milimetru pătrat e o capodoperă plastică egală cu Capela Sixtină iar inelele sunt furate de firma „Hardy" de la NASA! (E bine de știut că lansetele unicat ale celebrei firme engleze concurează în legendă „Rolls Royce"-ul, dar sunt mult mai rare și mai scumpe).

Iar mulineta, ce să mai zic?! auzisem că există mulinete „Hardy", cu tambur fix, de comandă, (cea din adolescența mea fusese de serie) dar îmi venea greu să cred! Așa s-a auzit și că există un dinozaur în Loch Ness! Și alți doi în Săftica, iazul nr. 4! Bietul meu „Cabela's" se făcuse mic, ascunzându-și căpșorul lui telescopic la loc în husă, iar mulineta rămăsese cu picup-ul deschis de uimire, ca o provincială căreia-i trec prin curte, spre grădină, cu sapa pe umăr, Barbra Streisand și Jean Constantin!

Dar Costică a scos din lada bărcii, fără complexe, o masivă mulinetă „Delfin",

ciopârțită de rugină și o gioarsă de lansetă cârpită cu ațele de alun pe la rupturi. Jena mi-a dispărut automat, nu mai eram ruda cea săracă, ci chiar o firmă competitivă, așa că am întrebat, important.

— Cu ce dați aici? Cu rotativă sau ondulantă?

— Și-și! răspunde Costică pregătind motorul.

— Și cum merge mai bine, pe lanseu sau la trenă?

— La trenă.

— Atunci trec cu la rame, că am două decenii de Deltă în bătăturile palmei! declar sentențios.

Urma mâinii prin apă

Costică ridică din umeri și, văzându-ne instalați, trage sfoara motorului Pornim pe oglinda lacului fără pic de vânt. Motorul păcăne ușor. Intrăm între zidurile înguste și înalte ca un canion, liniștea ce însoțește duduitul înfundat e ciudată, un fior simt că ne străbate pe toți. Se întunecă de parcă undeva pereții verticali s-ar uni și apa ca de cicoare a lacului s-ar ascunde într-o peșteră. Îmi cuprind umerii înfrigurat, un uliu se ridică dintre țancuri, stârnit de motor.

Dar, după stâncile închise în arc deasupra noastră, răvășite ca de o fierbere, de o zvârcolire enormă, lacul se deschide larg, lăsând lumina soarelui să curgă în cascade printre prăpăstiile semănate rar cu câte-un smoc de iarbă. Două capre negre, cu puii de-acum întăriți bine pe copite, înalță capul, ciulind urechile/Dar se pare că barca roșie le e un animal cunoscut, deși un pic gălăgios, dacă ne lasă să trecem la doi metri, păscând liniștite mai departe! Dacă întindem lanseta, le putem zburli părul!

Mircea, regizor, nu-i așa, și cu mine, gazetar, le facem poze, deoarece nimeni n-o să ne creadă la București, fără document, că am mângâiat sălbăticiuni din goana bărcii!

— Fraților, dar voi nu pescuiți? ne-ntreabă la un moment dat impacientat, regizorul. Sau e doar așa, o plimbare prin oarece natură!

Mircea, fiind bucureștean, e regizor la Craiova, deci crede că stăpânește perfect accentul ardelenesc, mai ales după ce montează o piesă la Botoșani și alta la Haifa. Totul e să nu uite unde se află (ceea ce i se cam întâmplă). Costică se execută, și, scoțând din punga de brânză o lingură enormă de aramă coclită, o leagă cu un nod gospodăresc de nailonul mulinetei, lăsând-o apoi să se desfășoare în urmă.

— Nu se răsucește? întreabă îngrijorat dom Titus.

— Ba da. Da' numai așa trage.

— Cum așa?

— Numa la o țâr' de viteză.

Mă pufnește râsul. Dom Titus râde și el, amuzat.

— Uite, hai să dăm aici, sub stâncile astea. Te rog frumos oprește motorul. Cornișicanu, fă poze. Roman, dumneata dai pe dreapta, Crăciunescu pe stânga. La primul păstrăv te urci pe botul bărcii și mă fotografiezi cum mă lupt cu monstrul.

Mircea aprobă din cap și Costică oprește motorul. Inerția bărcii ne mai duce puțin, apoi barca încremenește pe o apă ca de hidrargir, reflectând imobilă și ușor boltită un cer alb, lumină sfârtecată de păsări.

— Titus, să ți fac o poză când îl bagi în minciog?

— Neapărat.

Lansez și eu, o rotativă, un „Mepps" nr. 4. Alb cu dungi negre. Îmi desfășor toată arta. Întâi mulinez la suprafață și între ape, fără să las lingura să se ducă pe fund. Apoi, lărgind evantaiul lansărilor, las lingura din ce în ce mai pe fund. După vreo oră, schimb momeala. Pun o ondulantă lungă și îngustă, celebra „Orkla". Dom Titus a-nceput deja să țistuie mărunt din buze. Un păstrăv frumos, de vreo două kilograme, sare lângă noi, aproape stropindu-ne.

— L-ai fotografiat?! urlă mânios, dar Mircea ridică din umeri și el din ce în ce mai îngândurat.

— La ce trage de obicei? îl întreb în sfârșit pe Costică după ce am schimbat a douăzeci și șaptea lingură.

— La orice, îmi răspunde bonom inginerul, întinzându-mi o bucată de brânză udă de zer.

— Și la lingură?

— Apoi numa' la lingură.

— Păi cum, că i-am fluturat-o în toate felurile, sus, jos, dandinat, în salturi, cursă continuă, zigzagată, cu țâșnituri prin aer, pe fund!

— Nu-i place așa, mormăie tânărul. Vre' motor.

— Ce motor?

Vre' motor și o țâr' de vitezucă, că-i păstrăv, nu-i putoare din cea de-a voastră, de doarme și când mâncă! Hai ș-om mere, că-i târziu și mă-ceartă femeia că viu fără pește sara. la copii

Și trage scurt de sfoara motorului. Pornim în viteză pe lac. Aruncă din nou lingura lui cât bocancul. Nedumerit, lansez în trena vijelioasă un Pișcot mic, alb. Titus Popovici lansează și el, departe, în urmă, un „Zack" galben, original (nu din cel copiat de noi din tablă și bătut acasă cu tocătorul de vinete). Alergăm cu 12 kilometri pe oră. Învolburând apa. Lingurile zburdă în urmă, nărăvașe, rotindu-se ca niște sfredele. Mă uit semnificativ la Mircea. Adică, e clar, hai s-o lăsăm lac. Cineva își bate joc de noi sau nu știe ce face.

Spuma verilor

Dacă trage un singur peștișor, strig cu printre păcănituri. Dau o șampanie! mă-nveselesc brusc, îmi place farsa și e vară pe deasupra.

Costică dă din umeri și ia un căuș de apă în palmă, să se spele pe mustăți.

— Fain miroase brânza aiasta, no! oftează el

— Oprește, Costică. M-am agățat de-o cracă! strigă brusc dom' Titus aplecând vârful lansetei.

Barca se oprește lin. Despicând apa ca de metal topit. „Craca" o ia la stânga

mai întâi, apoi spre fund. Nailonul pornește scurt și se lasă moale, provocând în toți o stupoare paralizantă.

— Era „Prime” – nou nouț, îngaimă dom’ Tilus nedumerit, ca un om pe care l-au trădat zeii.

— L-ați ros ieri pe pietre pun eu un pic de petrol pe foculețul ce începe să pâlpâie

— Nu-i ăsta! L-am schimbat aseară! Ăsta-i ăla care a fost azi dimineață la finul Ionică! Și doar i-am spus…

N-are rost să continui, vâlvătaia a izbucnit, măreață. Învăluind slanei și copaci, capre negre și oi albe cu cioban cu tot. Mistuind mai mulți Ionică cu rude de diferite grade și firma „Du Pont”, producătoarea materialului casant la a doua folosire!

Dar pârjolul trece cum a venit. Titus Popovici se reașază, calmat. Perfect elegant pe banchetă și își înnoadă o lingură nouă.

— Hai. Că diseară vă invit…

— La scovergi la un fin, răcnim noi în cor.

— Șampania. Radule! strigă fericit Mircea. Cu ochii sclipind.

— Bei la volan?

Și barca pleacă din nou în cursa ci nebună urmărită de păstrăvi.

Am dat o ladă de șampanie, pentru că s-au prins patru bucăți mai mari și șapte obișnuite, până la lăsarea întunericului. Cel mai mic avea aproape două sute de grame iar cel mai mare peste opt sute. Derutat, a trebuit să recunosc: între „linguritul – la știucă și cel la păstrăv sunt diferențe sesizabile, între care cea mai clară este aceasta: știuca trage de obicei cu cât mulinezi mai încet (numai pe fund). Păstrăvul, cu cât mulinezi mai repede (fără adagiu). Iar acum știu că: Mircea Cornișteanu preferă pescuitului de păstrăv viu, cu lanseta, pe cel prăjit, cu furculița.

Titus Popovici e un trăgător perfect în orice condiții și la orice oră, deși finul Ionică, adunând sticlele sparte, i-a spus clar: Nu puteți pușca câte beți ”;

Costică Crăciunescu e un navigator care nu știe să înoate, iar păstrăvul de Retezat are duduitofilie și boala vitezei.

Așa că păstrăvul se prinde la orice, numai la momeală naturală nu, că i rușine să momești vietatea nobilă a muntelui cu mâncare, ca pe purcel! Și odată-l aud pe Titus Popovici strigându-mă vesel: „Te spun!

CRONICA UNEI NEREUȘITE ANUNȚATE

E vară, e bine

„Mai întâi toți suntem o voce” – *Ovidiu Iuliui Moldovan*

N-am reușit să fac din Ovidiu Iuliu Moldovan un pescar! Deși cunoscutul actor părea să aibă toate dalele, iar eu am făcut tot ce se cuvenea într-o atare tentativă de corupție, nereușita a fost evidentă. Cine ar fi crezut? Totul începuse cum nu se poate mai bine.

Mai întâi îl poftisem, se-nțelege, să guste dintr-un șalău pane (nea părat). L-a plăcut de parcă era cegă și-o mânca la „Maxim" cu Ornella Mutti! apoi l-am cadorisit, parcă în iarna lui '84, cu o caracalină de vreo șase chile, extrasă din Argova. M-a-ntrebat, vădit interesat, dacă am prins-o eu. Unde și cum! Semne clare, deci, pentru oricine, că omul are înclinații reale.

Se cuvenea, conform tuturor regulilor, pornită o îndrumare corectă și binevoitoare către drumul cel drept, de mari succese și bucurii ale pescuitului sportiv. Iar când și-a exprimat și dorința, când m-a rugat chiar să-l iau *odată* „cu noi", pe baltă, cine s-ar mai fi putut îndoi de viitoru-i luminos? Nouăzeci și nouă la sută din cei mai pătimași, mai habotnici și mai îmbolnăviți pescari au trecut prin această rugăminte nevinovată! „Luați-mă și pe mine odată cu voi!", e de-acum o formulă sacră, de inițiere, binecuvântată tuturor, ce te aruncă într-o lume misterioasă și minunată. O lume înconjurată însă, de ziduri înalte. Ca o închisoare în care te rogi să h primit și din care apoi implori, speri, lupți să nu fi gonit.

A urmat ceea ce trebuia să urmeze: Invitația la pescuit.

Dar nu la orice pescuit! Că doar n-o să-l introduc tocmai pe O.I.M. în marea scenă a pescuitului pe ușa din dos a cărășelului, prin subsolul plăticuței păcălită cu viermișori! Nu! N-am făcut această greșeală capitală! L-am ademenit în cea mai generoasă capcană posibilă: Păstrăvul! Și nu oriunde, ci în Transilvania noastră multimilenară, unde s-a născut și unde l-a jucat el pe Horea.

Pe scurt, mașina e parcată în curtea păstrăvăriei Deiani, undeva lângă Făgăraș, e vară, o mie nouă sute optzeci și cinci.

O.I.M. admiră încântat împrejurările, aspirând aerul proaspăt. Cei câțiva băieți ai casei Stroie – azi bărbați în toată puterea cuvântului – îl privesc lung, neîncrezător. E chiar *el?* E senin, e vară. Un cioban în trecere cu oile spre munte se oprește și-l strigă la gard. „Domnule! Domnule! Ia vino!" O.I.M. se îndreaptă spre el. Maiestos dar binevoitor. „Ce s-a-ntâmplat?" Păstorul, un om vârstnic, cu sprâncenele încărunțite și părul ascuns sub căciulă, îl privește lung „Domnule, eu te cunosc de undeva!" „S-ar putea!" îi confirmă înveselit actorul. „Cum îți zice dumitale?" „Moldovan. Ovidiu Iuliu Moldovan" răspunse, intrând cu plăcere în jocul bătrânului. „D'apoi dumneata ești, bată-te să te bată!?" izbucnește în râs ciobanul plesnindu-și palmele, „Apoi nu gândeam să te întâlnesc aici!" „Uite că m-ai întâlnit". Râd iar amândoi, mulțumiți. „Și domnu' inginer ce face? îi venit și el?" „Care inginer?" „Domnu' inginer Ovidiu, de la spații verzi. Feciorul dumneavoastră". „N-am niciun fecior, moșule". „N-aveți?" „N-am. Sunt actor, mă știi de la film, de la televizor". „O fi", oftează bătrânul, brusc înnegurat, îndreptându-se încet. „Dă-i păcat, că, dacă erai tata lu' domnu inginer îți dădeam un miel, că prea semănați. Actor zici? Nu se poate! Păi dumnealui e om serios. Îl știe tot județul".

Eu am coborât repede la râu, să nu mă vadă O.I.M. râzând, că se atacă. Desfășor din mers lanseta și, montând o lingură rotativă „Cornet", îngustă, numărul doi, foarte rapidă, de apă stătătoare (cele „lenește", cu turație lentă, „Jolly", sunt bune, la păstrăv, numai în apele cu curent puternic) lansez.

Dejanii e un râu cu multe baraje mici, de doi-trei metri ce formează o mulțime

de lăculețe (previn viiturile și adună peștii).

Dacă, de obicei, păstrăvul de râu rar atinge un kilogram, în asemenea lacuri apar exemplare enorme. N-am prins mai mare de „Unu jumate", dar am văzut, urmărind lingura, o umbră cât un trunchi de copac!

Deci primele lanseuri. Lovituri ușoare, semnele peștelui mic, atacând „rotativa" în joacă, fără să poată înghiți. Ovidiu mă urmărește cu interes de pe punte. Nu mai am nicio îndoială asupra sorții lui viitoare. „Crezi că o să tragă?" „A și tras! Dar a fost mic" urlu cu ea să acopăr vuietul cascadei. „Vrei să încerci?" „Aș prefera să privesc", îmi răspunde derulant, după o scurtă ezitare, privind mușuroaiele ude, încărcate de mușchi ale malului, pe care trebuia să pășească ca să ajungă la mine. Nu insist. Încă nu e copt. Stai numai să tragă o dată! Dar, ca un făcut, păstrăvul e-n grevă. Oricâte linguriță schimb, și oriunde arunc, în afara mărunțișului de câteva zeci de grame, nimeni nu pare să observe momeala mea.

E seară, aproape întuneric când am un atac de forță. În curte s-a pus deja masă mare, prietenii mei Emilian și Daniel Stroie, pădurarii locului, coc bulzuri la jar cât o casă. Când apar cu păstrăvul rotunjor – cel puțin cinci sute de grame – răsună urale și aplauze. „L-ai capturat desigur, din păstrăvărie?" îmi aruncă prietenește Ovidiu. „Nu face Radu una ca asta", îl contrazice Emil. Și se vede că e de râu", adaugă Daniel. „După ce?" „După culori, domnu' Ovidiu. Sunt vii". „Mâine aș dori să dau și eu. (Ce vă spuneam?) Vrei tu. Să mă-nveți?" „Te-nvăț. Dar trebuie să te scoli la trei". „Nicio problemă. Sunt obișnuit. De mult nu mai fac distincție între zi și noapte".

Cum să nu te învăț? De asta te-am adus aici, amice! Cu cât suntem mai mulți, cu atât suntem mai puternici. Și trebuie să fim, că prea ne poartă toți sâmbetele și ne invidiază, și ne-ar vrea întorși la lumina mică a pereților de tot felul între care vor ei, se bucură ei să trăiască.

Seranadă la frunză

E dimineață. Dintre munți, dinspre Piatra Craiului și lezer Păpușa vin, peste creasta înzăpezită a Făgărașului, zorile. A plouat noaptea, pe vârfuri a nins, așa e vara, aici sus, așa e mer eu. În jur, cheile înguste, stâncile și pădurea sunt inundate de petece de ceață. Lumina e încă cenușie. Negura urcă încet spre vârfuri în vălătuci. Aerul e rece, te îmbracă, o cămașă udă. N-am reușit să-l scol pe O.I.M. A mormăit ceva de sub pleduri, cu vocea-i rezonantă, unică în toată țara, despre bucuria solara a contemplației.

Așa că e zece când apare „pe punte", în pijama, un pic zburlit. Eu am terminat cu pescuitul, am prins cinci bucăți frumoase, de peste trei sule de grame, dintre care un „fântânei" splendid, cum numai pe valea Dejanilor mai întâlnești. Îi curăț la izvor, înfășurându-i în urzici și brusturi, să se frăgezească. „Extraordinar!", își bate palmele de uimire „pare incredibil ca apa asta atât de mică și limpede să zămislească și adăpostească asemenea făpturi Aș încerca și eu, îmi permite-ți?" și-mi ia lanseta, aruncând un „Martin" alb, numărul trei, în arini. „Nu așa, Ovidiu" îi explic eu răbdător, după ce cobor din copac (fără linguriță, care s-a pierdut

Dumnezeu știe unde) cu pantalonii rupți și o zdrelitură la cot, „mai întâi exersezi pe tăpșan, la loc liber. Arta, la păstrăv, e să lansezi pe sub toate tufișurile și crengile apei". „E ca o junglă", observă el aprobator. „Exact, o jungla lacomă în care orice linguriță se pierde ca un mieluț într-o haită de lupi". „Chiar așa?". Mă privește neîncrezălor… N-ai văzut?"

Leg o nouă rotativă, un „Veltic" mic. De unu, și ieșim pe imaș. După ce îi arăt cum se ridică picapul mulinetei. Cum se reține firul cu degetul și cum se aruncă, ușor, din încheietură, îl las să-ncerce. O mișcare energică și năluca zboară undeva în spate, într-o tuia de răsură bogată și încâlcită de unde nimeni și nimic nu o mai poate găsi. Caut ceva mai potrivit, larg și pustiu. Câmpia Dunării mi-ar fi acum de trebuință. Aici locul e strâmt, vale de munte îngustă, nu teren de casting! Ce să-i faci? După ce îmi pierde conștiincios încă două linguri „prinzăcioase", iscodite și cumpărate de mine pe bani grei, cu mari eforturi, și păstrate (până atunci) ca niște moaște sfinte, încep să-mi dau seama că e. Sigur, un mare actor al teatrului și Ulmului românesc, dar o mână mai degrabă nesigură, de diletant, a lansetismului.

„Ovidiu, hai să facem un pescuit școală pe pârâiaș" îi propun cu suav, „cu undiță, râmă și plumb, bătrânește". „Da", se bucură el, „tradiția ne cere să iubim clasicii". „Și unde mai pui că e vorba de valori sigure, că la râmă vine și zglăvoacă. De fapt, ai mai pescuit vreodată, Ovidiu?" „Sunt stânjenit, dar recunosc că nu. Radu dragă. Întrebarea ta mă pune cu adevărat în dificultate. E. se pare, ceva extrem de complicat, nu-i așa?" „Nu-i cine știe ce… Trebuie doar…" „Lasă-mă să meditez. E un gest tragic. Mi se pare chiar bizar… Să smulgi viața unei vietăți într-o manieră atât de… cum să-ți spun…categorică…" „Dar să mănânci păstrăv îți place?" „Ești brutal. Radu, deși mi se pare că pui lucrurile-ntr-o lumină nouă. Din păcate, formula e speculativă, ceea ce îi diminuează valoarea. Oricum, oricine recunoaște că păstrăvul devine doar un obiect, un obiect minunat chiar, odată scos din apă și așezat pe pătrunjel".

Ne îndreptăm de păstrăvărie pe o cărăruie de munte. E antrenat, merge mult mai repede decât mine, abia îl urmez, gâfâind. Simte drumul, deși n-a fost niciodată pe aici. E la largul lui, printre stâncile abrupte Ce pescar de păstrăvi ar mai ieși din el!

„Uite, ăsta-i pârâul!" „Ce frumusețe! Ce creste superbe! Ce film s-ar putea face aici! Nu s-ar putea să mai urcăm puțin pe firul apei? Aud o mașină!" „Și?" „Am o reacție alergică la praf". „Ovidiu, dar drumul e la cinci kilometri de aici". „Te rog mult. E mai prudent. Și e și o chestiune de principiu. Suntem la munte, deci trebuie să respirăm aer curat, nepoluat. Suntem în Transilvania, în locul în care ne-am născut, deci trebuie să-i cerem lumii noastre tot con fortul pe care ni-l poate da".

Mai urcăm „puțin", vreo două ore, pe cărăruia sălbăticită, abia vizibilă, inundată de ierburi înalte și crengi de jnepeni. Ocolim cu greu bolovanii prăbușiți din pereții brăzdați de șuvițe de apă și crăpături. Când și când stânca s-a surpat și drumul continuă pe maldăre de pietroaie ascuțite. Apa, gălăgioasă, ațâțătoare» e singurul nostru semn că nu ne-am rătăcit. Încă!

„Ovidiu, mai e puțin și ajungem în creastă, de unde Țara Românească și

Bucureștii nu-s departe. E bine?" „Da, mi se pare mai bine aici. Ești obosit?" „Frânt". „Da, da, am mers o distanță bunici că Ți se pare dramatic? Dar ar fi fost îngrozitor să ne intoxicăm cu praful natal. Deși, mă tem că nici aici nu suntem în deplină siguranță". „Nu se mai vede drumul. Nici măcar cabana. Sunt la vreo cinșpe kilometri de aici. Mai sus nu e decât Montblancul. Sau Everestul". „Mi se pare mie sau te-ai îngrășat puțin?" „Puțin. O sută de chile". „Mă tem că de aici ți se trage oboseala". „Te temi? Dragul de tine! Ovidiu Iuliu Moldovan, uite, asta e râma. Se înfige în cârligul ăsta. Se aruncă în apă…" „Ce lucruri odioase mai is codesc oamenii! Ce relație ambiguă se stabilește între frumos și urât, între sublim și mizerabil! Vezi, teatrul. Fii atent. Ovidiu! Când simți că smucește, tragi și tu! Tragi tare, că altfel scapă…" „A scăpat! Nu-mi pui și mie o râmă?" „Uite cutia acolo". „L-ai și prins? E splendid. Mi-aș dori și eu să prind… Așa, ca experiență estetică. Oare cine a privit frumusețea fără să creadă în ceva? Uite cutia cu râme, Radu, stai că ți-o deschid eu. Nu ți-e scârbă să pui mâna pe viermii ăștia? Ce boli grave transmit. Sunt dezgustători! Gata, m-am hotărât, de la anul sunt alergic la râme". „Ți-am pus râmă. Nu da în curent că se agață!… S-a agățat!" „Radu. Îmi dai mic bățul tău până o scoți tu? Hai. Că apa de munte nu poate să fie prea adâncă" „Doar prea rece". „Leagă-te de stânca aceea cu cureaua, să nu te ia torentul".

Stâncile ce ne înconjoară, până atunci strălucitoare, încep să capete o culoare gălbuie, moale. Lumina se-ndulcește și un fior răcoros trece printre jnepeni, fâșnind ușor iarba crestei. „Ajunge, Ovidiu, hai să mergem, că-i târziu și se-ntunecă". „Ajunge peștele? Vreau să spun, e o cantitate suficientă?" „Mâncăm și mâine din peștele ăsta! Dacă află Paul De cei, zece fluvii nu te spală! Nici pe mine, că te-am lăsat să-l prinzi!"

Cântec vechi

Rugul de tabără pornit de frații Stroie acoperă bolta cu scântei mici, vâjâind prin bejnă. Așezați pe bușteni în jurul lui, ne-am lăsat în voia nopții, care ne legăna ca un cântec vechi, ardelenesc, firește. Emilian și Daniel, os dintr-un vestit vânător făgărășean, Ieremie Stroie. Povestesc întâmplări teribile cu urși. Sunt adevărate, vai, la una dintre ele am participat și cu: Emilian. Miluț, cum îi zice, a intrat în stâncă, în bârlogul ursoaicei (ocolul primise sarcină să prindă doi ursuleți vii) înarmat cu… o lanternă, în timp ce eu păzeam intrarea cu… o toporișca. O săptămână întreagă am visat că pielea-mi era trofeu pe peretele de granit al bârlogului!

Am mâncat pe săturate din bucatele muntelui, slănină friptă-n flacără, caș cu mămăligă și ceapă roșie, zmeură și, bineînțeles, păstrăv pe jăratic. Ovidiu și-a fermecat, ca de obicei, gazdele. Nu știu ce are, în făptură, în voce, omul ăsta, dar e de ajuns să se miște, să vorbească, ca totul în jurul lui să scapere misterios. Dacă spune el o glumă oarecare, râd toți de se prăpădesc și nu se pot opri. Dacă aș spune însă eu același banc, prietenii m-ar privi jenați și cu un pic de milă. Când rostește el grav și total, „E șapte și un sfert", atunci auzi cum bate toaca lumii chiar șapte și un sfert și frunzele pădurii, înnorate își plimbă sevele astfel, de parcă

atunci, la șapte și un sfert ar trebui să se întâmple ceva extraordinar.

— Doamne, ce gustos e! E cu adevărat o minunăție. N-aș fi crezut că pot mânca atât. Ce înseamnă să fi acasă, în Transilvania! Dar totuși, să știi, Radu dragă, că pescuitul are o esență tragică. Nu chiar ca teatrul antic, dar oricum, identific o dimensiune profund dureroasă și profund absurdă. Nu vă-nțeleg pe voi, pescarii… Mai îmi pui puțin mujdei? Merci! Dacă nu te superi, îmi treci și platoul cu pește? E nemaipomenit! Ce aveți voi cu bietele făpturi? Ce instinct primitiv vă neliniștește și vă mână să le terorizați? Ce destin și pe săracii păstrăvi! Să ajungă atât de sus, un miracol de frumusețe și gingășie solară și aici să fie urmăriți și distruși de lăcomia altora, dar prin propria lor lăcomie… Ce ciudat destin… Fileurile cum le-ați făcut? Grătar, sper?!

Noaptea se înstăpânește încetul cu încetul, semnul ci fiind nu întunericul picurai cu stele, ei frigul din ce în ce mai aspru ce coboară de pe creste. Un urlet leneș de lup suie, ca o voce a nopții. Ovidiu Iuliu Moldovan recită din Eminescu și Blaga. De undeva, din creastă, de foarte departe, vine lumina mică a unui foc ciobănesc. Cad stele, rar, iar din pădure se aud foșnete, de parcă alunecarea astrelor pe cer ar fi sunat aici, pe frunzele brumate din desișuri. Grămada de jar licăre cu ochi roșii. Nu-ți vine să intri-n casă. De undeva, de trupul nopții sunt prinși zorii, renasc odată cu ea. Și zorii sunt ai pescarului, așa cum apa e a peștelui. „Vii, Ovidiu?” „De ce?” „La unu trebuie să ne sculăm, dacă vrem să ajungem la Urlea înainte de șase.” „La unu?” „Da. „Desigur, vin imediat Dar e plăcut afară, prefer să mai stau puțin, dacă nu te superi.

Cântec de jale

Am știut, așa cum știu și acum, că se pierde, s-a și pierdut un pescar talentat. Dar ce puteam face? Ce mai puteam face? Îmi dădusem toată silința! Așa că am rămas cu toții lângă foc, până dimineața, între tainice povești cu fiare prinse cu mâinile goale de alde Stroie (povești adevărate repet: O spun ca martor ocular!) și ploi de stele foșnind prin frunzișul tufanilor de alun. Și n-am mai plecat la lirica, după păstrăvul cel mare, că doar nu era să bat singur, ore-ntregi, creasta! M-am gândit însă la el, la peștele uriaș, mi l-am înfățișat în acea noapte înghețată. Era singur în lacul senin dintre piscuri, nepăsător la frig și la mine. Și simt că ne mai leagă ceva, ceva important, dar inexprimabil. Ceva ca și cum eu aș fi știut ce gândește el și el în ar fi văzut și m-ar fi înțeles.

Dar astea sunt vorbele unui vis în noaptea de vară.

Ovidiu Iuliu Moldovan recită *Scrisoarea a II-a,* întreagă și nevătămată. Vântul dintre stâncile Zârnei coboară încet, unduind către poate, vestind ziua ce ne va învinge și ne va osteni.

VIZIUNE ÎN VERDE CU FLORI DE CÂMP

Discurs asupra naturii

„Dom' profesor, la mine-n grădină și ridichile fac struguri! Așa că dacă recunoști că vinul meu de casă e mai bun decât vinul de regiune superior atunci recunosc și eu că ai haz și că nu minți niciodată! *Dorel Vișan.*

Urcând acum câțiva ani ('85? '86?) în tren, regretatul nostru prieten Dinu Kivu și cu mine, spre a ne întâlni cu spectacolele unei primăveri teatrale clujene, nu știam, nu aveam de unde știi că plonjăm în necunoscutul aventurii!… Cu toate acestea, un minimum de memorie culturală – acel minimum asemănător recunoașterii primelor litere ce se învață la primară, o-I, oi – ne-ar fi obligat să plecăm preveniți. Nu numai de Sadoveanu, dar și de Ionel Pop! Și nu atât de Pop. Cât de Ion Codru Drăgușan și Bălcescu! Și…

În fine, nu de istoria literaturii române de călătorii, cinegetice și halieutice m-am apucat cu aici, ci de cu totul altceva, așa că Dinu se uită pe fereastră, s-a luminat bine de tot., e aprilie. Și are o premoniție tulburătoare, întrebându-mă „Ce facem noi duminică, o zi întreagă, într-un oraș necunoscut? Ne ducem la Vișan?"

Nu am ce să-i răspund. Sunt prea cufundat în bucuria de a privi câmpia prahoveana din goana trenului. Și „nu știu cum sunt alții" (dacă tot plecăm spre Ardeal!), dar cu fac parte din acea categorie umană cu înclinație copilărească spre natura mamă care se repede prima la hubloul avionului și fereastra trenului sau a mașinii, ca pruncul la sânul rotund și fertil. Mă lipsesc de geam încă de la urcare și nu mă mișc până la oprire, să nu scap niciun petecel de iarbă, niciun stâlp sau ciot din peisaj. Dacă trebuie să întorc capul spre controlor, mă simt furat și sunt tentat să-i cer „să dea înapoi", ca la video. Iar odată, într-o iarnă viforoasă, mi s-a-ntâmplat să privesc chioșcul de răcoritoare de pe peronul Gării de Nord o oră întreagă. Încremenii cu ochii pe geam, de parcă era marele canion sau Borobudur-ul!

Ani de zile, gazetar fiind, m-am tot oferit să plec la Măcin, Săveni sau Nădlag, privind mirat cum colegii își dau coate și duc mâna la tâmplă, semnificativ. Dar faptul că totul se schimbă vederii în fiece clipă, de-a lungul a zile întregi, mi se pare, încă, un miracol.

Uimire poetică, vor spune câțiva amici ce vor astfel să evite cuvântul naivă. Poate. Dar încântarea de a vedea, și putința, totodată, sau cum să-i zic, știința de a vedea frumusețea unui plop prăfuit, a unei miriști străjuite de căpițe, a satului fumegând, a totului existând, le consider un triumf personal, un privilegiu.

Garderoba obligatorie

Și cum. După aceste mărturisiri complet compromițătoare, să fac un mic salt din trenul de Cluj (și atât!) direct în dimineața de duminică: telefonul de la hotel sună, trezindu-ne, e ora cinci, sun tem smulși din visele grele de după o premieră teatrală,

când felicitările și bucuria artistică durează până la patru, înainte de primii zori și ciorba de burtă.

Ni se comunică de către o voce aspră să coborâm urgent în hol, „Echipați, vă rog, tovarăși critici teatrali!", auzim clar în receptor un glas obișnuit să poruncească. Ascultăm deci, rugămintea, sărind năuci din pat (Aveam, nu-i așa, reflexele formate la orice „rugăminte"!) punându-ne în învălmășeală hainele alandala! Ne legăm însă strâns cravatele, că asta contează de fapt, doar suntem critici dramatici (ce importanță mai are că Încă bezmetic, datorită impresiilor estetice de cu seară-până-dimineață. Am dat să îmbrac sulul de hârtie igienică pe post de ciorap! apoi am mai încercat să mi pun în buzunarul de la piept al hainei, ca batistuță de efect și fața de pernă, cu pernă cu lot!) Pipăind pereții, ne-am răsturnat din irit în holul întunecos unde ne aștepta… Dorel Vișan „Ce", a încercat să întrebe, cu unele dificultăți. Dinu Kivu, „mai e o premieră?" și apoi a amuțit, având și de ce. Chiar și-n lumina puțină a nopții (pe sfârșite ce-i drept) s-a văzut clar că Doici e îmbrăcat în costumul lui de duminică, adică în haine de camuflaj. Manta de ploaie, cauciucată. și cizme lungi!

Scurt portret pe hârtie mai puțin velină

Știu că nu-l cunoașteți pe D.V. Nici n-aveați cum! El vine la București ca o cometă, trei până la patru minute, și tot așa pleacă, fiind poreclit de amicii „capitaliști" „Divi Gonzales" sau „Fulgerul Feleacului". Dacă îl cauți la Cluj, ți se spune mai întâi că a fost văzut la teatrul Național, unde e director și e în repetiție. Ajuns acolo, ești trimis la ATM, filiala județeană, unde e secretar (sau ceva asemănător). De acolo afli că a plecat la filmare, unde a și fost, așa că acum, e la post-sincron, presincron sau în altă parte. De aici ești trimis în nord, la Tg. Lăpuș, unde tocmai s-a înființat o altă secție a Teatrului național, a opta sau a nouă. De la Tg. Lăpuș îl poți căuta, fără niciun succes, fie spre codrii Maramureșului de la miazănoaptea Vișeului, fie pe Bistrița Aurie, pe unul din cei câțiva zeci de afluenți, fiind un pasionat gonaci, de puțin timp, pescar! Dacă nu e aici în codrii și nici pe afluenți, atunci e la Tokio, Paris sau Vințu de Jos. De unde vine poimâine, că are ședință de comitet de sădirea puieților la el pe stradă, și-l așteaptă Mariana cu pogăci și mâncare de prunc bistrițe (vezi bine).

Noi îl cunoaștem pentru că, actor fiind, de câteva ori pe an, premierele îl obligă să ne suporte la aplauze oricât efort fizic și moral l-ar costa și oricât vin. Pentru că e bine să știți, Dorel Vișan e, în acest an una mie nouă sute optzeci și șapte, cel mai mare producător de vin la nivel de cramă tip sufragerie din Ardeal având și o ramificație subterană cu alambic tip Kukta. Podgoria din living vinifică până la două sute de litri pe an, iar cea din balcon cât poate, întrucât strugurii de la stat ajung la particulari pe subunități de maximum zece chile la oră-coadă, cu fluctuații, în funcție de datele meteo și alte date oficiale (indicații prețioase, vizite, discursuri, congrese, conferințe, ședințe, reuniuni) imprevizibile dar destul de numeroase.

Din nou în prezent

Acesta fiind portretul în linii repezi, al prietenului nostru Dorel Vișan, să continuăm, deci, povestirea înfricoșatei nopți, cum ar scrie colegul Hogaș.

— Așa mergeți voi pe baltă? ne ia el din scurt.

— Păi, bâigui eu, noi am venit la muncă, în uniformă…

— Cu cravată?… pufnește el disprețuitor.

— Așa e uniforma de critic, dragă… îngaimă, căscând de se coșcovesc marmurile de pe pereții hotelului, Dinu Kivu.

Ridică din umeri „Critici!" mârâie disprețuitor. „Lasă că vedeți voi!" Ne înșfacă de câte o mână și ne aruncă pe scările hotelului. Ne rostogolim gata să cădem, dar doi bărbați bruneți, bine făcuți, ne prind și ne aruncă într-o mașină neagră, ca pe niște baloți. Dorel coboară în fugă. Se urcă la volan. Limuzina demarează vijelios. Frânele scârțâie asurzitoare, roțile din spate derapează la curbe. Bătrânul oraș e pustiu, un trecător matinal se lipește îngrozit de zid la trecerea bolidului negru.

— Unde ne duceți? se lamentează Dinu. La zece vine nașa neveste-mii cu fiu-său dintr-a șaptea, să-i spun dacă are talent și dacă o să ia premiul Nobel pentru actorie…

— Ce Nobel, care Nobel?! I-l dau pe-al nostru, al ATM-ului, aruncă Dorel printre dinți.

M-am chircit la pieptul lui Dinu, terorizat. Ridic o privire vinovată și încep să susur încet.

— Dorele, îți dau cuvântul meu că în cronica la „Ordinatorul", redactorul șef a tăiat locuțiunea „mai mult decât" din fața adjectivului „genială".

— Și cea pus în loc? întreabă el dur.

— Nimic, suspin eu. Dar „genială" e tot superlativ, crede-mă…Absolut…

Nu-mi răspunde, un viraj mă aruncă la pieptul necunoscutului din dreapta mea. Simt, acolo unde ar trebui să fie portofelul, ceva mult mai mare și mai colțuros. O teamă paralizantă mă cuprinde și strig ca scos din minți.

— Renunț la critică! Jur! Trec la poezii pentru copii! Trec la poșta redacției!

Nimeni nu pare să mă audă și nimeni nu-mi răspunde.

— Trec la „Vânătorul și pescarul sportiv"! izbucnesc cu într-un plâns sfâșietor.

— Juri? Pe ce? mă-ntreabă aspru Vișan.

Am ieșit din oraș, o geană de lumină începe să dezvăluie dealurile verzi, cu semănătura răsărită de o palmă, fântâni încing încheieturile drumurilor, îndulcind cenușiul șoselei ca niște virgule în Faulkner. Pe câte o pârloagă unduind mioritic pasc turmele de mioare aferente și mieii cu picioare subțiri ca niște bețe repartizați lor în mod egal.

— Pe orice! Să nu mai văd filme cu Kathleen Turner! Să citesc numai romane de Al. Piru! Să pescuiesc cu mulineta „Avat" și cu lanseta „Metalo-Casnica"!

— Nu jura, îmi șoptește Dinu. Dacă te pune să-ți ții jurământul?

Tac, gânditor.

— Nu există om atât de crud nici măcar printre actori. Îi șoptesc, gânditor, după

un timp.

Timp în care, mai coborând ceva văi și urcând ceva dealuri (și nu invers!), mașina face o cotitură aiurea, luând-o prin loc nebătătorit, printre tufișuri de cătină și răchită. Prin pustiu.

— Dorele, șoptesc eu cu vocea de pe urmă, recunosc tot. Uite, somnul de douăzeci de chile cu care m-am fotografiat și ți-am trimis poza să te felicit de anul nou, nu l-am prins eu. Era de la cherhana.

— Și știuca aia de opt chile din almanah?

Vântul, soarele, mai departe

Mașina aleargă acum pe o iarbă moale, după care, pe neașteptate, în dreapta apare, superbă, magnifică, balta! Un lac lung și lat, o uriașă lacrimă a pământului plângând de bucurie că a venit iar aprilie! Iar dacă Anteu prindea puteri atingând carnea mamei sale, țărâna, eu sunt fratele lui întru apă! Vederea întinderii abia vălurile de un pic de vânt, un plescăit suav de pește mi-au dat puteri noi.

— Aia am prins-o eu! am urlat furios, gata să înfrunt și moartea. Eu! Cu lingură „Kaleva”! Cu bățul meu de carbon „Berkeley”! Cu nailon „R.P”. Primit cadou de la filantropul Sergiu Negulescu! Și acum fă ce vrei cu mine! am strigat, desfăcându-mi curajos cravata, și chiar și primul nasture de la cămașă, ca un erou în fața plutonului de execuție.

Mașina s-a oprit. Mai întâi au coborât cei doi necunoscuți. Apoi, trăgând frâna de mană a descins, cu privirea ca de smoală, și Dorel.

— Jos! răcnește el aspru spre noi. Critici teatrali ce sunteți! adaugă ofensator

M-am îmbrățișat cu Dinu Kivu. Cerându-i iertare pentru tot ce ne-am făcut unu! altuia – asta a durat o jumătate de oră. Deoarece ne făcusem destule, fiind colegi Apoi am ieșit din mașină cu pași șovăielnici.

— Hai. Hai s-a răstit la noi Dorel. Mai aproape de malul bălții!

Ne-am dus. Încet, până la brâu) de papură mică și verde ce mărginea lacul.

— Dorele, șoptesc cu o ultimă sforțare, știu că sunt vinovat. Am prins pești mai mari ca tine și n-am scris că teatrul din Cluj trebuie să-și mute sediul la sala „Dalles”. Dar interpretarea ta din „Mobilă și durere”, și un om – pune adevărul în clipa din urmă, e foarte, foarte bună.

— Prea târziu, rostește el, privind rece zborul unui lăstun deasupra lacului și face un semn din cap unuia din cei doi necunoscuți.

Tipul vâră mâna la piept. Mă lipesc de Dinu, privindu-l cu ochii măriți de spaimă pe uriașul ce scoate din buzunarul de la piept.

Încet, fără grabă, cu calmul și indiferența unui om obișnuit să execute, un obiect plat.

— Trage! ordonă sec Vișan.

— Dorele, murmur cu pierit, mai am o singură dorință

— Spune!

— L-am promis că i trimit o ilustrată lui Sântimbreanu.

— L-o scriu cu Care-i textul? Sper că e original!

— Bineînțeles; „Sincere salutări de pe frumoasele meleaguri clujene”. Și ca pâsă: „N-am avut timp să mergem la pescuit”.

— Vorbe goale! Literatură! Trage, Georgică!

Tipul se îndreaptă spre noi. Celălalt tip a scos din portbagaj o cazma și a început să sape o movilă de coceni de lângă noi. Vișan îl apucă pe Dinu de ceafă, îl silește să îngenuncheze.

— Ce fel de oameni sunteți voi? îi întreb pe cei doi.

— Di la Ieși. Mașiniști di tiatru. Ni-o adus domnu’ Vișan, că moșu-meu o avut o șfară di vie, ș-o zis domnu’ Dorel c’ aista-i sămn di talent!

Mă întorc neputincios cu spatele, privind apa mușcată parcă de zborul lăstunilor, dealurile înverzite, perii singuratici de pe câmp, abia înfrunziți, par încă golași, ca și cum cineva ar fi stârnit cu economie bucăți mici de catifea verde pe crengile subțiri. Lumea e atât de frumoasă! Ce-o fi o fi! Mă-ntorc, la timp ca să văd cum numitul Georgică *trage* un gât lung din sticla plată, apoi, vârându-i țeava sticlei și în gura lui Dinu, îl obligă să tragă și el o gură.

— Ce marcă? întreb, șocat. Beretta?

— Frâncușă di Cătnări. Di la mine di pi Hârlău. Șeai di plante.

— Și ce calibru?

— Doisprezece gradi. Doi ani vichime. Șeai midișinal di dres după primiere. Ia boala cu mâna.

Trag și eu o dușcă, cu accent moldovenesc cu tot, e un „ceai” aspru, parfumat, nu prea tare – nici nu-s bune ceaiurile prea tari (cele slabe dau bucurie și țin drumețul drept la cale lungă)! N-are pic de zahăr, lasă în gură un gust fin, amărui, ca și cum dinții s-ar împodobi cu măceșe și coji de piersică.

— Mitică, adă și râmele!

— D’apoi stați să îi pun un chicuț di băligar, să nu chiară, diesmierdatele…

Incursiune în realitate

Ce s-o mai lungesc? Apar din portbagaj și lansetele, suporții, scaunele pliante. Dinu se apropie de diferitele obiecte stupefiat.

— Ce-s astea?

— Scule de pescuit.

— Și ce faceți cu ele?

— Pescuim.

— Nu se poate! exclamă uluit.

Se apropie, atingându-le mai întâi cu un singur deget, așa cum ating șoimii patriei câinii nimănui dar prietenoși, apoi apucă de mâner (cum de și-o fi dat seama care-i mânerul?) o lansetă. Pipăie un cârlig, se înțeapă. Țipă ușor, vârându-și degetul în gură.

— Doamne, în ce aventură extraordinară și pitorească am intrat! rostește un pic speriat. Lumea e atât de plină de senzațional! Și ăștia grei ca de plumb ce sunt?

— Plumbi!

— Fantastic!

Se uită în jur și ochii i se rotunjesc de uimire.

— Ce de cer! Și ce de pământ! Știați, eu am stat foarte mult timp la București, pe lângă casă, la „Opera” și la „Codrii Cosminului”, unde natura e o poză sau o vinde cu buchețelul Cireșica.

Păsările acelea negre care croncănesc ca ciorile sunt cumva ciori?

— Ciori, Dinu, ciori aprobă Dorel înțelegător.

— Par atât de vii… Să știți că nici la teatru, chiar atunci când e bun decorul, nu pare pământul atât de autentic cum se vede aici pe dealurile astea! Și grâul pare atât de natural, zici că-i adevărat!

Foarte reușit, excelentă regie, se-ntoarce el spre Dorel. Foarte reușit! mai e puțin ceai de plante?

— D’apoi cum să nu fie? sare Georgică și bagă mâna în celălalt buzunar.

Curând lansetele sunt toate „la apă”, o bobiță de pământ înlocuit „bambina” semnalizatoare. Vișan și cu mine ne-am instalat pe scăunele, la pândă. Pe mine mă încurcă puțin cravata, dar o mai lărgesc și merge. Cei trei beau ceai, să le mai treacă vremea.

Georgică și-a golit toate buzunarele, dar a băgat mâna-n portbagaj, de unde a scos un samovar de zece litri. Dinu și-a scos uniforma, că e un ceai mai tare, roșu, și pătează. A rămas în maiou, chiloți și cravată. Orice, până la cravată!

Peștele trage rar E cam devreme, apa e încă rece. Cărășei cât palma. Cinci. Nouă. Se adună „de un borș”. Mușcă o singură dată, scurt, violent, dacă nu ai înțepat în clipa în care „bambina” începe să se ridice, s-a dus, cu râmă cu tot.

— Și zici că tu ai prins caracalina aia de opt chile? mă întreabă într-un târziu Dorel.

— Eu, recunosc spăsit.

— Știi cum se pedepsește asta?

— Fac eu borșul, oftez resemnat. Dar cu ce? Că nu-i un lemn uscat pe aici?

— Am adus pastile de spirt. Și trusa de olițe de aluminiu. Ceapă, morcovi și cartofi găsești în lada de scule din portbagaj.

— Dar sculele unde le ții?

— La socru meu, la Turda, că și el tot „Dacia” are.

— Și dacă faci vreo pană?

— Ia Georgică mașina-n spate.

— Singur?

— Nu. Îl ajută câteodată și Mitică. Peștele îl cureți în groapa de râme. Acoperi cu pământ, să facem materie organică, să se adune vietățile, că ne mai trebuie. Știi cum curățim noi peștele-n Cluj?

— Cu cuțitul și cu grijă.

— Exact. Și cu accent ardelenesc pe spălatul la izvor, că-i la cinci kilometri de aici. Și cată să te duci dumneata pe gios, că n-are nemțoteria atâta dohot, că ne dă porție cu pătrarul de șistar.

Mesagerul nu ia nimic

Totdeauna triumful s-a plătit eu efort și suferință, iar oamenii i-au răsplătit cu invidie și răzbunări meschine. Dar cine ți-ar ierta prinsul unei știuci de opt chile? Fac toată treaba în uniforma mea de critic teatral, cu cravata legată la brâu, drept șorț, cu pantalonii suflecați – casha englezească, nisipie – cu cămașa de mătase beige fluturând ca o cârpă afară din pantaloni, cu pantofii maroniu roșcat „Gucci" clefăind prin noroi și bălegar. Curăț peștișorii, car apă de la izvor.

La un moment dat am observat, cu glas cam tare, că peștele e mic rău la Cluj, și că la noi, la București, prindem mai mari, mult mai mari. Atât i-a trebuit D.V.-ului! S-a întors roșu de mânie spre mine, citând cu glas răcnit un clasic („c'așa-mi vine câteodată", etc.) explicându-mi că dacă aici, în locul ăsta, e pește mic, în alte locuri sunt balene antropofage, și că deși făgărășean, eu sunt de fapt *an*ardelean (de la analfabet!) și n-am de unde știi ce-i Murășul și șalăul. Săcălaia și știuca. Tisa și lostrița! Și că-mi arată el mie pește! Și a plecat luând ceva, un fel de cutie lungă din portbagaj.

Între timp am pus la fiert borșul. Probabil nu vă imaginați ce-nseamnă să fierbi doi litri și un pic de apă și cam un chil de pește, plus zarzavatul obligatoriu, la spiriteră în patru olițe a un litru fiecare sunt ca un baterist care lovește patru tobe, fără să nimerească niciodată ritmul. Alerg de la o oală la alta, suflu, reaprind, sting, se varsă, mă frige, se revarsă, urlu, mai pun sare, amestec, gust, vai și amar! O oră a trecut numai până am simțit la deget o ușoară undă de căldură… Abia apoi, peste vreo două ore, apa a devenit călâie în prima oală, călduță-ntr-a doua, căldicică într-a treia și așa și așa-ntr-a patra! Numai înainte de lăsarea serii, când trebuia să plecăm (venea premiera și, noi, cronicarii, trebuia să mergem la serviciu!) s-au fiert toate și le-am „cupajat", adică am făcut un fel de colcașcă maronie cu puternic miros de pește și motorină (că, din disperare, am pus peste spirt și câte un pic de motorină adusă de Georgică!) Dorel însă, dispăruse (cu cheile mașinii cu tot!).

Din ce în ce mai îngrijorați, am dejună-cinat fără el, hotărâți să facem căruțo-stopul până la șosea, că doar nu bătusem patru sute de kilometri ca să vedem apusul peste Beliș. Ci să examinăm starea vieții teatrale clujene, care era foarte bună și fără noi!

Exact, cum se tot zice și se va zice mereu, în ultima clipă, a apărut Vișan mărșăluind grăbit. A ajuns lângă noi, a rostit către Georgică și Mitică „hai, fraților, că-i târziu!" și mi-a aruncat la picioare… un rățoi sălbatic de toată frumusețea!

— Vezi, mă? Vezi ce pește are Clujul?! Să mi te mai aud că voi, acolo, prindeți pești mai mari ca noi! auzi? Că așa ceva n-o să prinzi în viața ta, cu „Berkley"-ul tău cu tot.

Mi-a venit foarte greu să-l contrazic. După ce l-am convins pe Dinu Kivu – Dumnezeu să-l ierte pe fratele nostru – să-și pună, în afară de haină, și pantalonii, că așa se merge la teatru (întrucât el ar fi preferat ținuta mai lejeră, argumentând că așa bea ceaiul acasă, îmbrăcat fără pretenții! — „Dar nu fără pantaloni!" l-am

contrazis eu) și că Dorel merge la teatru cum vrea el, chiar și cu cizme de cauciuc, doar e actor, am plecat spre cultură cu un anume regret și mai ales cu o nedumerire ce ține și azi: La ce o fi tras bietul rățoi! La râmă? La mămăligă?

CĂMILA DEȘERTULUI

(Simfonie răcoroasă în cinci părți)

Uvertura

„Nu răspund decât în prezența avocatului meu”. (Citat din *Mircea Diaconu).*

Și acum mă întreb cum de am scăpat cu viață! Era un viscol cumplit. Fulgii izbeau noduros. Rafalele înghețate fulgerau necruțător, rănind orice locșor descoperit al nefericitului încumetat în stihie. Orașul zăcea ca un iglu eschimos, uitat sub crivăț și nămeți. Puteai liniștit să-l compari cu un mamut pe care-l vor descoperi într-un ghețar copiii de roboți peste vreo douăzeci de mii de ani, printr-o nemaipomenită întâmplare.

Părea deci o treabă adânc necugetată să faci ce am făcut eu: Să-i dau adică, un telefon lui Mircea Diaconu, prieten de studenție, să-l firitisesc de Anul Nou și să-l întreb de sănătate. Pentru că, trebuie să vă spun, e periculos să-l întreb de sănătate pe omul ăsta. Nu știu ce neliniște autodistructivă (dacă nu cumva chiar cel blestemat și făcut din rele, că la actori te poți aștepta la orice!) îl mână, ori de câte ori vreau eu să aflu cum stă el cu gripa, cu scabia ori cu leptospir(t)oza (cu de-ale trupului, mă rog!) să mă întrebe și el pe mine cum stau cu pescuitul! Ce asociație, de tot bizară, o fi făcând el între sănătate și pescuit?! Că doar orice om cu minte și cuminte știe că-i taman invers!

Și auzindu-l, se răscolesc brusc în mine cele mai urâte patimi omenești, sub care zac încovoiat și slab. Și începe o frământare interioară fără istov și fără margini, care-mi rupe sufletul, mă arde la foc viu. Îi mai dă ghes „ducă-se pe pustii” să mă întrebe și dacă am vreun gând cu el, că-i merge, vezi doamne, „Mehari”, de aproape optzeci și șapte de secunde! Și că poate n-ar fi rău să profităm…

Păi, sigur, *trebuie* să profităm! Drăcia aia, care înseamnă în ansienmalgașă sau în zulusă de sus, „cămila deșertului”, e, teoretic, o făptură care *merge* patruzeci de ani fără apă, fără paie, fără benzină (mă și mir că n-a fost încă încrucișată cu un laminor!). Dar, analizând-o cinstit în muntenească de Vlădești-Muscel (văioaga de nord-vest) a lui Diaconu, „Mehari” e o instalație artizanală de tot bizară: Ceva între un teasc de țuică părăsit de pe râul Târgului și o reproducere foarte economică făcută de șoimi ai patriei unui schelet de stegozaur. Un fel de întreprindere românească obișnuită, adică ceva care nu prea merge, dar cu mult, mult combustibil și făcând foarte, foarte, foarte mult zgomot. Așa că, dacă i se întâmplă să înainteze, fie și un singur pas, *trebuie* să profităm!

Deci, îi povestesc amicului cum că mușcă știuca la Balta Neagră (sau cum i-o fi spunând!). De fapt, zic legile vechi ale undițarilor, nume de bălți nu se dau. Știu pătimași care au jurat că își taie limba sau își pun căluș și-n somn, ca să nu șoptească vreodată, prin vis, singuri în pustiul blocului, numele unui iaz. Ceva – ceva mai bogat ca altele. Asta pentru că breasla pescărească are un sistem înspăimântător de informații, iar Canaris era mic copil pe lângă nea Mitică din Colentina, colț cu Teiul Doamnei, care are antene în aer, sub pământ, și mai ales în apă! Mi-amintesc că odată am șoptit în farfuria de supă numele unei ape… A doua zi, pe malul ei era miting, iar băieții se codeau: să sece iazul cu capacele de la termos, ori să-l bea. Oricum, după scurte investigații, am descoperit căci aflase totul de la nea Mitică, care trăsese de limbă și de coadă pisica unui gazetar gras din București, unul Radu Roman, care zvonise că pe fund mai sunt trei roșioare și o conservă de stavrid etc, etc!

Deci, hotărâsem să plecăm la Balta Neagră, loc frumos, pe lângă Căldărușani, apă cu plauri și nuferi vara, cu fazani ce se înalță cu fâlfâit violent dintre stufuri, cu pădurea ce parcă vine să curgă în apa limpede ca aerul (nu odată aici, am privit în ochi o căprioară ce își ridica botul umed din apă, încrezătoare și liniștită, urmărindu-mă cum trec pe apă ca o uriașă broască verde – căci asta cred că vedea ea în mica mea bărcuță pneumatică). A mers vestea că trage știuca la „băloșel” (citește babușcă) și sunt blindat: am vreo douăzeci acasă, conservați vii, în cadă (iarna fac baie des, în aprilie, imediat ce se termină noiembrie, să nu-i deranjez pe-ăștia mici).

Ce ne rămâne de făcut? Mai nimic, bagajul e totdeauna după ușă, un rucsac cu toate cele ce se cuvin. Iar la copcă vin puține scule la rând: vreo zece trestii retezate, de o jumătate de metru, de care sunt legate, exact la mijloc, să le înțepenească de-a latul copacului, strunele și cârligele, un termos cu vin fiert, că nu trage altfel nici ghiborțul, darmite ditamai știuca, o toporișcă, o bucată de slănină, „degorjorul”, ceapă roșie, o sticlă plată de „Remy Martin le meilleur Cognac fait meme dans le Chateau de Cognac” în care e țuică de corcodușe de Scroviștea, un scăunel pliant, aparatul de fotografiat monștrii apelor, un bidonaș de tablă de excursie cu un rest de vodcă românească dreasă cu sirop de porumbe, să facă vitamina „ce” și un sac de plastic gros, de îngrășăminte azotoase, în care cică, punem peștele…

Plus o cântă, un fel de gamelă înaltă în care se pun „baboii”, adică peștișorii ce vor fi redați agriculturii. În mod înșelător, cu câte o ancoră mică înfiptă în înotătoare (persoanele cu simțiri sunt rugate să iasă din sală!). Și să nu uit coarba (burghiu de gheață, n.a.) minune a industriei sovietice pe care mi-a adus-o Iulian Neacșu de dincolo de cercul polar.

Burghiul de gheață fiind o chestiune de tot inofensivă, dar tocmai cât un tun mitralieră, cu zăngănit identic, sărmanul lulică a făcut cât se face, trei ore de la Moscova la București, dar numai după ce a parcurs, în unsprezece zile, lunga distanță de o sută de metri de la intrarea în aeroport la avion. În acest scurt interval, lui i s-a făcut controlul vamal de către cinci-zece persoane de sex masculin (care nu încap în lift decât câte două). Au stat îndelung de vorbă, între patru pereți, el

fiind foarte bine luminat la față și ținut în priză, la propriu.

Andante

Așa că nu ne mai rămâne de făcut altceva decât să aruncăm rucsacul în „Mehari". Treaba asta cu rucsacul n-a rămas ca pe vremea povestirii: Azi rucsacul stă încremenit tot lângă ușă, dar s-a prăfuit și a făcut păianjeni de când nu l-a mai atins nimeni. Nu mai găsești în el nici bidon, nici „Remy Martin", ci doar un termos cu ceai mucegăit de tei, rostopască și „pizda țigăncii" (ca laxativ). Dăm cele cincizeci-șaizeci de manivele de control cu care e învățată madame „tutteren", până apucă să tremure, apoi să se zgâlțâie, și în sfârșit să duduie, azvârlind ca o iapă cu streche.

Numai Mircea-i știe rostul. Numai el o domesticește, nu de tot, ce-i drept, dar destul cât s-o întoarcă pe șosea. Sare în șa, îi dă un pinten usturător în accelerație, s-o deblocheze. „Mehari" nechează și se ridică pe două roți, dar omul ține bine frâul. M-apropii și cu, pe la spate, să nu mă vadă, dar scula tot mă simte și-mi arde o copită cu șuruburile mari, numărul „optșpe", de-mi dau lacrimile…

Gem corespunzător, țopăi pe loc, ca un apucat, în fine, ajung în scaun. Mă leg zdravăn cu fularul de spătar, dau zăpada de pe parbriz. Îmi fac cruce, întâi de două ori, apoi, ca să fiu sigur că s-a observat unde trebuie, încă o dată (când te urci în „Mehari", e bine să-ți iei măsuri de apărare totale, apelând chiar și la foruri inaccesibile…)

— Are fân nebuna?

— L-am făcut plinul aseară. Și mai am și o canistră, că asta consumă și când nu merge, de-a dracului. Pe unde-o luăm?

— Întorci, o iei spre Casa Scânteii până ajungi la Balotești și de acolo… (intratul în Snagov și în amănunte – la ce trage, unde, la ce oră vine paznicul etc – se făcea numai cu autoritate specială eliberată de către organele sportive-piscicultoare deghizate în ofițeri de securitate, căpițe de porumb, scafandri, tancuri și alte fenomene ale naturii din rezervația științifică Snagov).

Allegretto

Adică începe nebunia. În București ca-n București, curgi pe o ghețușcă, te mai lipsești de un stâlp, lași o sfoară de vopsea ca marcaj, mai ocolești pe polei, te mai rotești așa, artistic, de două-trei ori, până nu știi unde ești și încotro vrei s-o iei. Ce să-i faci, e iarnă! Și e înainte de '84, când bietul om inconștient poate încă circula de capul lui cu mașina, încălcând sfruntat cea mai elementară logică, care-i cerc ca, în viforniță și ger, să meargă neapărat pe jos, curajos și în deplină siguranța circulației! Un milițian repezit ne întreabă un minut de carnet și-l întreabă o oră, după identificare, pe Mircea Diaconu cum a condus el așa de bine taxiul în „Buletin de București". La sfârșit se miră: „Ce mult e de atunci! Ați avut poliomielită?"

Da' ieșim, nenică, (vorba regățeanului, zice ardeleanul din mine) într-un sfârșit

dintre blocuri, la câmpie! Și ne află un vânt celebru, „moderatul” (asta-mi place mie în limbajul „meteo”: discreția)! Iar când trosnește „moderatul” pe întinderea câmpiei, venind direct de la gurile Lenei, fără nicio opreliște, îți schimbă cursul vieții. Bine-i atunci să tragi la grajd, nu la baltă!

Și se muncește biata cămilă a deșertului printre troienele de un metru (ați încercat vreodată să pășiți din creastă în creastă pe o turmă de oi bulucită de crivăț?). Când se scufundă între văiugele dese, ne pare c-a dat avalanșa peste noi și nu bănuim c-o să mai ieșim vreodată de acolo. Da’ iese, mititica, gâfâind, și iar o ia la trap, vitejește.

Eu dau afară zăpada cu lopata. Când vine câte o pală mai zdravănă, purtând pe aripa-i crudă mai mult de-o tonă de nămeți, ne umple! Oprim docili, ne dăm jos, răsturnăm „cămiloiul”, curge ce curge din el și plecăm mai departe. Fiara protestează, dă rateuri, dar cine s-o ia în seamă pe urgia asta? Un „geam” se și sparge și (mitocanul român moare de „corent”) vântul colindă „mașina” ca pe un ținut pustiu.

*

Mă tem că, singur de renumele lui madam „Mehari”, n-am apucat să vă fac cunoștință mai în amănunt: animalul e format din patru roți de lemn, sau mai puține, legate cu sfoară de cânepă de Lerești și poreclite cauciucuri. Peste ele e bătută în cuie o bucată mai groasă de scândură și un alambic, ce merge cu benzină de 0,08 în loc de borhot de prune. Dacă-i pui acid sulfuric cu cifra octanică 98, îl scoate rachiu de tescovină din cel ce se vinde pe piață. Din benzina de 65 face doar șliboviță. (De-aia-i bună mașina asta la frig!) E învelită toată chestia cu o manta soldățească veche, de-a lui dom profesor Diaconu, iar unde mantaua s-a mai rupt – că de două războaie mondiale, nu? — a pus folie și a zis că-i geam. Vara e bună, că se mai joacă copiii în ea și au găinile unde să se ouă, dar iarna, la-nghesuială, când trece „Mehari” ca o nălucă cu șapte kilometri pe oră prin „moderat”, nu vă văd bine: ce-i afară e și-năuntru!

*

Deci; unde rămăsesem? A, da, un „geam” se sparge și atunci Mircea, om cu simțul armoniei, îl sparge și pe celălalt, adică îi scoate agrafa de birou cu care-l fixase ferm, așa că acuma e și mai „umbră” ca-nainte.

Îi cade o roată pe drum, că șuruburile sunt numai așa, de frumusețe. Iar droturile sunt ciuruite și ruginite de un veac (am uitat să vă spun că „Mehari” e destul de nouă, apărând târziu după descoperirea focului, o dală cu a doua diviziune a muncii). Mircea îmi confiscă șiretul de la un bocanc. „E mai rezistent, înțelegi, și am nevoie de-o reparație durabilă”. „Mehari” dă din parbriz (ce înseamnă pare-prise? Apără de brizâ! Ce duios!) că da, așa are ea nevoie, așa că eu tai și din șnurul hanoracului, mai dreg la roată și ce rămâne pun la bocanc. Îmi mai ia și gluga și o înnoadă în față, pe motor, explicându-mi că „N-am ziare să pun sub mască, m-nțelegi, și la viteza asta, nu a noastră, râzi ca un prost, a vântului, îmi îngheață radiatorul!” Animalul dă din cap(otă) că da, îi îngheață.

Plecăm. Îmi cam fâlfâie urechile. Viscolul trece prin „cămilă”, ca prin conductă.

Mai sunt trei kilometri, dar la deal, așa că Mircea decide: „Dom-le, treci în față, pe bară, lângă număr, că e lăsată pe spate și nu prinde. Așa-i dacă ai tracțiune pe spate. Da' să nu te apeși că dai de șosea, e un pic mâncată tabla. Stai numai pe vârf, într-un picior! Nu le ține!!! Nu vezi că i-ai smuls farul? Și doar îl legasem bine, cu o fundă a copilului… Măi, ce plăcere aveți unii să distrugeți!

Trec, cam greu, cei trei kilometri. Eram ca zeița Nike, în prova Rolls Royce-ului, în versiune puțin modificată și deghizat în om de zăpadă. Mai multe mame vârstnice de ia sat, cu experiență interbelică, și-au trimis nepoții cu un leu în mână, pe urma carului alegoric, că vine circul. „Cămila" se zguduie de râs, risipind stropi de benzină. În fața bălții, cu un icnet final, m-a aruncat în troianul în care era ascunsă o bornă kilometrică.

„Mirceo" mormăi cu, încercându-mi un canin devenit ne mușcător și chiar inutil „o vindem sau o castrăm?" „N-o ia nimeni. Chiar dacă o lași în pădure, pe Vișeu, vine singură acasă".

O băgăm cu sete-n… (treacă de la noi) grajdul lui nea Pagubă, prietenul nostru și gospodarul știucilor. „Ia dă-mi puțin rucsacul ălal" „Nu, Mirceo, asta nu! înțeleg orice, dar să nu-mi iei vodca de la gură!" „Și cum vrei s-o fac să stea singură în ger? Că e și ea o amărâtă de cămilă acolo!" „Lua-o-ar dracul!! Și…" (ireproductibil) îi dă să-bea, în loc de antigel, „sănioara" mea. Bestia grohăie mulțumită, se ușurează cu un vânt de benzină arsă și se culcă-n fân, la căldură. Noi ieșim eroic în viforniță. Nea Pagubă, paznicul, se-nchină. „Haide, bre, fac cu cinste, pun vin la fiert, și o țuică, bem, ne-mbătăm ca lumea și ne culcăm. Și mâine, cu capul limpede, vă dau și vreo câteva ouă de-ale mele, de țăran, să mergeți acasă, la copii, întregi… C-așa-i omul. Îl mai ia câte-un vânt rău, o rătăcire, că-i blestemat, da' dacă-i ții piept și aștepți să-ți vină lumina înțelepciunii, scapi cu viață".

Con brio

N-ascultăm de glasul rațiunii. Plecăm, parcă și mai îndârjiți. Eu, în loc de glugă la hanorac, mi-am pus în cap pe Pisistrate, motanul locului, gras și alcoolic, că mănâncă drojdie de la alambic, așa că din noiembrie și până prin luna iunie nu se trezește decât ca să mai lipăie câte-o înghițitură (și are o limbă cât un polonic).

Pe gheață, între colinele împădurite, e mai adăpost. E mult mai cald decât la întinsură. Adică nu sunt minus douăzeci și opt de grade Celsius, ci doar douăzeci și șapte și opt linii. Tot Celsius. Dăm cep la vreo două copci și la „Remy Martin". Înecăm vreo două babuști în adâncul bălții și așteptăm. Crivățul bate năprasnic. Fulgii răpăie pe gluga lui Diaconu și pe blana înflorită de promoroacă a molanului Pisistrate cu cadența unui tir naval. E măcel.

Vine și rândul termosului. Căpătând avânt și energie, mai facem o copcă, în care „dandinăm" împreună, ca doi copii cuminți care se joacă de-a dirijorii (a dandina – termen de strictă specialitate, care, în bibanologie, definește mișcarea ascendentă și descendentă, cu tremurături, a unui băț legat, printr-o sfoară, de o bucățică lucioasă de metal cu cârlig; nu se cunoaște exact rostul acestei mișcări

nu prea ample, dar din ce în ce mai nervoase, finalizată de obicei prin izbirea abruptă a bățului de gheață, izbire însoțită și de imprecații adresate fie individual, știucii, bibanului, șalăului, bălții, fie global, pescuitului și celor ce-l practică! Vom relua, veți vedea, analiza, într-o povestire viitoare).

— Ah, ce ne distrăm! exclamă brusc și entuziast Mircea.

Mirat de intensitatea ieșirii atât de neașteptate mă uit curios la peisaj, să văd de la ce i se trage. E dotat convingător cu sălciile necesare, drapate în alb, zăngănind molatic, cu insulițe de stuf învelite în chiciură ca de sticlă, cu oglinda gheții lacului măturată de fuioare de fulgi. Caerul viscolului s-a-ngroșat, e un balaur care mestecă acrul cu trupu-i gros și necruțător. Îmi dau lacrimile de atâta frumusețe și mă întorc la realitate, care constat că e crudă, întrucât termosul s-a golit. Trebuie să fac o excursie până la nea Pagubă (care are zaibăr). Iată deci cum capătă trup o idee frumoasă, ideea că pescuitul înseamnă negreșit și mișcare.

Balta-i destul de îngustă, între cinci și o sută de metri, dar e lungă, având vreo cinci kilometri de la un cap la altul. O baltă pentru premianți, unde vine lume puțină, cu mașini negre și copii de râme cu trei stele pe tricou. În zece ani am ajuns de două ori, cu pile supradimensionate, și n-am văzut niciodată pe nimeni (în afară de tufișurile „Phillips” și stufurile calibru 7,6 cu încărcător dublu). Când te gândești că alte bălți, nu mai mari, rulează într-un an cam un milion de pescari.

Trăsnet! Actorul face un gest ciudat, vânturându-și mâinile prin aer ca și cum ar fi vrut să zboare. Apoi cade în genunchi. Vârful undiței se apleacă spre apă. Trage!

Niciodată, și aici intră în discuție și experiența de decenii dobândită pe alte și alte ape, cu sau fără pește, nu am văzut om mai stupefiat ca actorul Mircea Diaconu, vedetă de film, televiziune și teatru, scriitor talentat, soț și tată ideal, prieten de nădejde, privind cum, pe gheața fără cusur de rece, se zbate o știuculiță de vreo cinci sute de grame. Își ridică ochii spre mine. Citesc în ei o nedumerire mută.

— De ce? mă întreabă cu aceeași nedumerire, ceva mai puțin mută.

— De ce ce?

— De ce a tras?

Ce să-i răspund? Omul are dreptate. O fi vreo sinucigașă? Ori vreo scelerată? Ce nemilos destin a trimis-o în gheara dandinetei?

— Hai, că se întunecă, și știi că monstrului îi e frică de întuneric, decid eu plecarea, scuturând amarnic termosul gol.

Îl sprijin. Are privirea fixă, mâinile îi tremură ușor. Șocul a fost prea puternic. Se reazemă de sticla de întăritor negru de la nea Pagubă până o golește jumătate. Se șterge pe fruntea transpirată de emoție și efort.

— Ce mare e!

E încă buimăcit. Se vede însă cum urcă la suprafață frânturi mici de luciditate.

— De fapt nu-i așa mare.

Îl îmbib cu încă o doză de poțiune magică. Își șterge ochii.

— E chiar mică.

Și-a revenit! Abia reușesc să-l conving pe Pisistrate că nu el e stăpânul peștelui,

ci noi, și copii noștri, și familiile noastre, cu vecini cu tot! Că din știuculiță asta vom trăi toți, științific, un deceniu! Mai apucăm să ne strângem puținul tărhat, termosul sună trist și dogit tot a gol, s-a făcut seară. „Mehari" ne așteaptă fără nicio urmă de simpatic. Motoru-i toarce leneș, încleiat de somn. O slugărim nițel, o mai alintăm. Îi cârpim geamurile cu două pungi de plastic. Miros a prună de trăsnesc, a cărat cineva borhot cu ele, le-a găsit Pisistrate pe când se ducea să se îmbete de vecernie. Acu să ne oprească omul legii și să apropie fiola de „Mehari"! Smarald o face! Ne luăm rămas bun, nea Pagubă și pisicul se aliniază și dau onorul, iar „cămila" o ia la cel mai săltat trap pe care l-a cunoscut noțiunea (de trap săltat).

Cei treizeci de kilometri și noaptea trec repede, cu peripețiile cuvenite. Cobor, adică mă prăbușesc în fața casei. Semăn cu o momâie de zăpadă bătută îndesat pe toate părțile.

Mircea zâmbește vesel, de parcă el n-a obosit și pe el nu l-a bătucit „cămila". Așa-i când ai filmări de noapte, te-nveți cu greul!

— Știi ce m-am gândit? îmi repede, așa, ca un duios adio, suflând în mâinile degerate. Să mergem la copcă vara, dom-le, la Costinești! În juriu, cu Betete-ul, cu gala tânărului actor, cu artistele, dom-le! De acord?

Aprob tacit. „Mehari" râde înfundat, tresăltând din capotă. Din bord îi atârnă o coadă de mârliță (exos lucius, exemplar oscilând între douăzeci de mii și optzeci de mii de miligrame, deosebit de răspândit în traistele pescarului sportiv și căpătând, în transcripție orală, valori ce depășesc orice închipuire și bun simț).

O vecină iese după pâine și mă întreabă ce am prins. Îi mulțumesc cu recunoștință pentru încrederea acordată. Am prins o gripă.

— Când trebuie să fii la redacție?

— Peste o oră. De ce?

— Vin să te iau?

— Cu ce?

— Cum. Cu ce? Cu „Mehari"!

Din motive diferite povestirea se încheie aici. Au totuși, toate, o măsură. Și acum mă întreb cum am scăpat cu viață. Era un viscol cumplit…

NOȚIUNEA DE DEPLASARE RAPIDĂ

De ce vine iarna?

„Bătrâne, când te mușcă toți de cur,
înseamnă că stai în față" *M. Dinescu.*

Nu odată, ajungând eu acasă de la câte un pescuit, amicii telefonau să mă-ntrebe: „Unde-ai fost?" „La știucă!" răspundeam prompt, și adăugam sincer și voios, „Dar n-am prins nimic!" „Atunci de unde știi c-ai fost la știucă?" susurau ei cu candoare otrăvită. Ascultau apoi, fără să piardă un cuvințel – îmi închipui și acum

secretele zâmbete sadice – tot torentul de blesteme prin care îi informam că mi-au stricat seara și bucuria de a trăi.

Cu timpul m-am învățat minte (că prin minte trece verbul a minți, nu prin inimă). „La pescuit!" răspund de ani de zile, exact, invariabil, vag, ceea ce-mi asigură un adăpost sigur de gluma reflexă a multor invidioși contemporani. Azi însă pot răspunde că am fost la știucă. Împreună cu poetul Mircea Dinescu și tânărul fotbalist (amator, desigur!) Florin Cheran, soțul colegei noastre Sânziana Pop. Nu mai știu exact în ce an eram. Puțin înainte de '75, parcă. Cert este că la modă era formația „Boney M". Iar melodia aceea trăsnită, cu o „brown girl in the ring, tra-la-la-la-la", care arăta ca o bucățică de zahăr într-o prună, o cântau toți, de la disco-groups din New York și Cioibalsan, la lăutarii cu ochi șofrani de la Punchenii Mari.

Cum ar începe o poveste cu prins de știuci la copcă? Cel mai simplu, printr-un citat bine ajustat dintr-un clasic! „Era o iarnă grea, cu geruri înfricoșătoare. Gheața acoperise ca o lespede groasă lacurile și fluviile, făcând vietățile de dedesubt să geamă, cutremurate de spaima întunericului veșnic". (R.A. Roman „Nopți de pescuit" ed. Peștișorul de aur)

Apoi se poate continua ceva mai simplu, prin forțe proprii: Florin și cu Mircea trebuiau la șase fix să vină, tocmai de la Mogoșoaia până-n Colentina, să mă ia, că fără mine nu se putea, eu având hârtiile de aprobare și baboii de momeală. Urma să plecăm undeva spre Ploiești, la o baltă denumită confidențial „A cu buturugi".

Ca să dăm la copcă!

La cinci și un sfert, în bezna lui ianuarie, mica Škoda 1000 MB („O mie de mii de belele") a lui Florin duduia deja în fața blocului, iar cei doi se cinsteau cu lichide fierte al căror abur țâșnea pe la încheieturi, făcând durdulia mașinuță să semene cu un cazan.

Potriviseră între ei, pe lăcașul frânei de mână, un utilaj ciudat, un fel de aragaz (arabenzină?) alimentat direct din motor, ce ardea cu pocnete, gemete și fâșâituri periculoase.

— Nu-mi merge încălzirea, explică Florin când o flacără-mi pârlește genele, țâșnind zglobie pe ușa din spate… De ce ai întârziat?

— Cum am întârziat? Nu-i nici șase! Ce șase, e cinci patruj'doi! mă rățoiesc eu arătându-mi ceasul, la lumina felinarului de cort ce atârna de tavanul coșcovit al mașinii.

— Copilu', corectează încruntat Mircea, zici c-ai făcut sport!? La încălzire ieși cu cel puțin o oră înainte de meci.

— O jumătate de oră fără minge și apoi cu minge, altă jumătate, precizează Florin, fiind de profesie.

— Tu treci direct la minge, decide Mircea întinzându-mi autoritar o cană din care aburii se ridică năucitori, încolăcindu-mi cugetul cu degete subțiri.

— Dar mișcă-le repede, să intri-n formă, că noi de la patru transpirăm, insistă și Florin, demarând vijelios.

Părăsim în viteză amețitoare orașul acoperit de zăpadă. Lumina galbenă a felinarelor îl deghizează cu delicatețea unui basm. Flacăra arzătorului s-a-nțepenit și s-a egalizat, căldura a devenit înăbușitoare. Transpir, făcând energic de antebraț cu cana sus-jos, plină-goală.

— Ia-o mai încet, bătrâne, șoptește până la urmă lot Florin, urmărindu-mă cu coada ochiului, că ne ajungi, și ne și-ntreci.

— Frumos spus, aprobă Mircea, urmărind cum cețurile fine ale gerului se strecoară printre copacii rari, cum câmpia se luminează încet, misterios, de parcă nu soarele ar îneca-o în raze orbitoare, ci din pământ și din zăpadă s-ar ridica o lumină vâscoasă cu reflexe gălbui.

— Stinge-l! îmi face semn Florin spre felinarul ce se leagăna bezmetic sub tavan.

— Doamne, ce zi începe! Fă să fie cât mai lungă! deschide larg brațele poetul dement al câmpiei într-un impuls nestăpânit.

Eu încep să cânt, cât mă ține gura, „Brown girl in the ring”, imitat imediat de cei doi.

Ajungem cu larmă mare la malul lacului înconjurat de stuf. O

pantă ușoară alunecă direct pe gheață, de nici nu știi care e uscatul și care „apa”. Mă pregătesc de coborâre, apucând mânerul portierei. Dar Florin învârte sec de volan și mașina apucă peste trestii. Tulpinile gălbuie crapă cu trosnete violente, hurducăielile ne aruncă dintr-o parte în alta. Mașina saltă printre troienele de pe gheață, înaintând încet spre mijlocul lacului, lăsând două urme subțiri pe zăpada prăfoasă de ger. N-apuc să strig, o groază mută mi-a înghețat gâtlejul. Privesc cu ochii măriți de spaimă cum aproape o tonă de fier și un sfert de tonă de carne, oase și lichid fierbinte se zguduie pe pojghița de gheață.

— Oprește! urlu eu, găsindu-mi glasul în sfârșit, că sar!

— Poftim, apasă calm pe frână fotbalistul, scoțând cheia din contact.

Mașina s-a oprit undeva, la vreo șaizeci de metri de mai și o liniște uluitoare intră prin crăpăturile portierelor, ca un gaz ciudat, ce-ncremenește totul. Numai pe mine nu.

— Ai luat-o pe gheață! strig deopotrivă înfricoșat și ne-ncrezător.

— Zici tu?! mă-ntreabă batjocoritor Mircea, reglând flacăra mașinăriei care fâsâie, nemulțumită.

— Îți dai seama că ești inconștient?! țip mai departe spre Florin. Ce adâncime are lacul?

— Cinci-șase metri în larg. Aici pe gropile cu buturugi, unde suntem noi, opt.

— Dar nu suntem chiar pe gropi, mă consolează Mircea.

— Nu suntem chiar pe gropi? suspin eu ușurat.

— Nu. Lângă gropi, să nu speriem peștele.

— Aha!

— Nu-ți fie teamă, intervine Florin pregătind o șarjă nouă de încălzitor. Mogoșoaia o trec sătenii cu tractoarele! Banchiza are douăș’cinci de centimetri.

— Și?

— Literatura militară postbelică sovietică, intervine Mircea, spune că gheața de patru centimetri ține omul cu steag cu tot. A de zece, căruța, și-a de treizeci, tancul. Doar n-o să contești, tocmai tu, buchea cărții?

Mă uit lung la poet, uluit de cunoștințele-i tehnice.

— Voi, de izbucuri, de izvoare care rod gheața, de plauri cu apă stricată care nu-ngheață, n-ați auzit?

— Ba da, dar nu e cazul. Cunoaștem balta, că d'aia te-am pus să umbli după autorizație.

Valuri albe ca neaua

E clar că n-o scot la capăt cu tinerii ăștia, așa că deschid portiera, pregătindu-mă să pun piciorul pe gheață și să spun ceva măreț, potrivit cu momentul, ceva de genul celor spuse de Amstrong pe Lună. Dar un val de aer proaspăt și rece năvălește în mașină, aruncându-mă afară ca pe un fulg, și singurul sunet care-mi poate ieși pe gură e un chiuit feciorelnic, pornit din rărunchi, ce ridică ciorile din copaci și face să răsune ecoul pădurii. Gheața îmi ține isonul cu un tunet asurzitor și spaima oarbă mă mușcă din nou de piept, picioarele încep să-mi tremure.

— E semn de ger mare, anunță bardul Ialomiței, liniștit, pregătind topoarele. Așa bubuie gheața în câmpie când e vreme geroasă. Te obișnuiești. Dar la-nceput te sperii puțin.

De puțin ce m-am speriat, mi-a albit un cârlionț din mustață! Dar dacă a zis omul bărăganelor că te obișnuiești, atunci eu, fecior de munte făgărășean, trebuie să mă obișnuiesc! Că doar n-o să fie valea mai presus ca stânca! Florin, care-i de la deal, de pe Vâlcea, alege calea de mijloc, adică rostește grav „Am auzit că la pol tună de o mie de ori mai tare" și începe să taie copca în gheața groasă. Imediat îl imităm și noi.

Nu-i lucru ușor, dar, într-o oră, cincisprezece copci trag o linie dreaptă, lungă de vreo două sute de metri, deasupra gropii cu buturugi, de-a stânga și de-a dreapta mașinii.

Bateriile de coastă au fost instalate, trestiile-pripon s-au înălțat din zăpadă ca niște țevi de tun pregătindu-se de tragere. Cărășeii, pregătiți de cu toamnă prin generozitatea Danielei „de Bila", cea mai tânără și mai frumoasă piscicultoare din Giurgiu, își fac meseria conștiincios, făcând plutele să tresalte. Ce ne mai rămâne nouă de făcut e să ne retragem la gura sobei (din mașină) și să pândim, cu ochii mijiți și urechile ciulite, semnalul, căderea bucății de trestie sonoră ca fluierul păstorului antic.

De ce pândim? Pentru că un secret important în acest fel de pescuit e antrenamentul atletic. Sprintul! Aș zice chiar limpede: cu cât fugi mai repede, cu atât ești mai bun pescar de copcă. La cel mai mic sunet lemnos, zăngănind pe gheața rezonantă, trebuie să țâșnești în fugă drăcească spre bățul care a căzut, tras de animal, să-l ajungi exact în clipa în care s-a instalat de-a latul copcii și să

înțepi! Altfel, nailonul scurt și rigid (de frig) permite fiarei să-și arate forța, în avantaju-i net. Unde mai pui că, simțind firul, scutură din cap cu asemenea viteză și putere, încât taie și sârmă în asprul fierăstrău al colților ei.

Deci stăm ciuciți pe lângă arzătorul care împroșcă blesteme bizare, înghițind din când în când câte o gură de ceai fierbinte și parfumat. Liniștea absolută pare că izvorăște din pădure ca un animal transparent, din alte lumi, pășind cu mii de lăbuțe pufoase printre copacii încremeniți. Soarele a inundat desăvârșit aerul, fără să-i dea căldură. Dar e de ajuns și iluzia ei. Luminile-i galbene, orbitoare, îți sufocă mintea cu fericirea de-a trăi. O invazie mult visată, ca un alcool ce nu te înfrânge, ci te înalță. „Brown girl in the ring tralalala", încep să cânt. Mă simt prea plin, melodia, îmi țâșnește dintre buze, irepresibilă, ca o spumă de sub capacul zăngănind pe oala ce fierbe.

Câte o zburătoare se oprește deasupra noastră, uitând, uluită de spectacol, să mai dea din aripi. Apoi pleacă, croncănind zăpăcită, convinsă că are gripă și aiurează. Că nu se poate ca o mașină să zacă tihnită pe gheață, din ea să iasă flăcări și trei inși să se roage, cu căni de tablă întinse spre focul ei, ca niște primitivi, focului șamanesc. „Show me a motion"!

Dar ce ne pasă nouă de ce cred păsările câmpului despre noi?

Ne simțim ca niște innuiți, întorși o clipă cu fața spre binefacerile trecătoare ale tehnicii, înainte de a se arunca cu capul înainte în apa furioasă și sălbatică a vânătorii de urși polari, întru care sunt născuți. Și cam așa trebuie să fi ajuns mesajul tehnicii în locurile încă depărtate, inaccesibile: o mașină în care se face foc ca-ntr-un cuptor, o oală turtită de tablă în care fierb împreună unt, rom, cacao, miere, zeamă de varză și coniac Hennessy (e știut, *coctailurile* sunt valoroase prin originalitate mai ales, fiind și o adevărată *explozie de calorii* ce te ajută să-nduri frigul). E o băutură celebră pe care noi am botezat-o, nu știu de ce, ceai tibetan. Și pentru că răgazul în viața innuitului e o minciună, iar încleștarea pe viață și pe moarte cu tot ce-l înconjoară e singurul lui adevăr, o trestie cade! E, bineînțeles, cea de la capătul șirului dinspre șosea, unde zăpada a fost măturată de vânt și gheața e lucioasă ca sticla!

O clipă mai lungă decât veacul

N-am apucat să las jos cana, când Mircea și Florin erau de acum trecuți de a treia copcă. Ridic din umeri și rămân în priveală. Ce-aș putea să mai fac? Aleargă amândoi destul de ciudat, observ cu în gând, tolănindu-mă temeinic în scăunelul pliant, dar hotărât să rămân cu sufletul alături de ei în efortul lor tineresc. Parcă pipăie gheața cu vârfurile și talpa le fuge lateral. Ce vesel! exclam (tot în gând) cu speranța clară că unul dintre ei va cădea. Dar, dând din mâini ca apucați, rămân în picioare. Interesant! suspin cu mental, dezamăgit. Fotbalistul, în pofida antrenamentelor sale intensive, extensive și ofensive, nu pare să alerge, cel puțin pe suta de metri gheață, mai iute decât poetul, ceea ce mă miră și mă face să mai beau o gură de ceai încălzitor.

Ajung deodată la trestia culcată peste copcă. Înțeapă împreună și trag de fir contradictoriu, încurcându-se unul pe altul. Numai bunăvoința nezdruncinată a știucii de a se lăsa prinsă rezolvă până la urmă situația în mod fericit (pentru om). Animalul superb, de aproape două kilograme, se zvârcolește pe gheață, pudrându-se încet, încet cu alb. Cei doi încearcă să-și descurce picioarele și mâinile din firul înnodat ce arată de parcă o armată de păianjeni glumeți și inepuizabili ar fi făcut manevre de iarnă pe trupurile lor. Mă ridic încetișor, hotărât totuși să-i ajut, și mă îndrept spre ei cu cana aburind în mână. (Nu știu dacă e corect să spun *îndrept* când eu merg strâmb de tot și clătinându-mă!).

Scriitorul răcnește deodată de moarte, scutură dintr-o singură mișcare sălbatică hamurile de „Rhône-Poulenc" de „șaizeci".

Pornește în fugă nebună spre celălalt capăt al șirului de copci, ținându-și căciula cu mâna, alunecând ca un fulger negru printre troienele albe (comparație explicabilă, întrucât, dacă-mi amintesc bine, Mircea era îmbrăcat oarecum negricios, cojocelul său alb fiind vechi de cel puțin două săptămâni și purtat zilnic de la „Laromet" spre centru și invers).

Florin suspină necăjit. „Iar n-am fost pe față** se exprimă el într-un idiom profesional. Iese, cu gesturi abătute, din lațele de nailon, bea o gură de întăritor-încălzitor și apucă gafa, târând știuca pe gheață, spre mașină. Rămân să montez scula, să-i pun peștișor, s-o duc la apă. Mircea a ajuns între timp la copcă și scoate cu mișcări repezi o știucă ceva mai mică, pe care o aruncă îndemânatic pe gheață.

Ne adunăm toți în jurul Skodiței, lipindu-ne mâinile înghețate de tabla fierbinte a caroseriei. Mircea și Florin fulgeră tot timpul ochii peste șir, să nu piardă căderea vreunei trestii. Săculețul gri de pânză așezat lângă roată zvâcnește rar, lent.

— De ce nu-mpărțiți voi șirul în două? întreb eu mirat să-i văd cum se frământă. Ce-i la dreapta, șapte bețe, păzește Cheran, și ce-i la stânga, tot șapte, Dinescu.

— Și dacă trage mai mult la dreapta? spre Mircea.

— Deocamdată a tras și la dreapta și la stânga. Dar putem trage la sorți.

— Cum?

Rup repede o bucățică de tablă ruginită ce atârnă de sub aripa Škodei (și de peste tot) și-o ascund în pumn, la spate.

— Zi-i, Mircea! Dacă nimerești, iei dreapta, dacă nu, stânga.

— Dreapta, mă bate el pe umăr, a ghicit, își ia scaunul, o cană de zeamă fierbinte și se așază pe roata mașinii dinspre apus, supraveghindu-și atent „feuda".

— Radule, strigă deodată, dar bățul din mijloc?

— Al meu. Moșioara mea săracă. Sau râvnești și la ea?

Nu-mi răspunde. Stă cu privirea țintă pe partea lui dar trage mereu cu privirea pe stânga, la vecin. Cheran s-a întors cu spatele spre el, dar a smuls oglinda retrovizoare și a vârât-o în gheață, să poată urmări orice mișcare a șirului „celuilalt". Stau încordați, gata să sară la orice mișcare a trestiilor.

— Ce aveți? Doar împărțim, frățește, nu?

Mă fulgeră amândoi cu privire urâtă.

— Pescar de caras, îmi aruncă disprețuitor Mircea.

— Ce știi tu? rostește retoric și Florin.

Timpul trece repede. Soarele s-a înălțat cât a putut și el, dar mușchii-i încep să tremure, fața i s-a-nroșit, genunchii se înmoaie încet încet către apus. E unu. Mai sunt doar patru ore de lumină.

O vulpe trece pe gheață, undeva spre pădure, în fugă nucă, ținând în bol o umbră cenușie. Vreun șoarece nenorocit.

— Florine! strigă deodată Mircea și sare de pe scăuneci, pornind în fugă spre… stânga, dar Cheran i-a luat-o cu mult înainte, deja e lângă copcă, a înțepat!

Poetul îi dă târcoale, nemulțumit, privindu-l cum, cu mișcări calme, scoate pe gheață o știucă babană, la fel de mare ca și prima.

— A tras tare? întreabă pofticios.

— Foarte tare. Am crezut că-i mai mare, îi răspunde potrivind peștișorul.

Mâinile, hainele reci

Se întorc tăcuți la mașină, scriitorul s-a înnegrit ușor, seara vine repede, cu umbre lungi și rare.

— Ce-ar fi să tragem din nou la sorți? se luminează brusc Dinescu dar noi negăm din cap liniștiți și posomoreala îl îneacă din nou.

Hai să jucăm fazan pe rime, îi vine o idee nouă.

— Pe ce? întreabă batjocoritor fotbalistul.

— Cine pierde nu aleargă. Odată!

— Mai bine să tragem la poartă, că am mingea-n portbagaj. Dacă iei mai puțin de zece goluri din zece șuturi stau odată. Și ascut cârlige.

Mircea dă din mână a lehamite și se apropie de mașină, încălzindu-și cana și mâinile la foc.

— Florine, strigă după un timp, asta ce-i?

— Care asta? se apropie și Cheran.

— Asta neagră…

— Volanul, ce să fie!

— Nu! în mijloc!

— Claxonul.

— Și sub el?

— De unde să știu cu ce-i sub el?

— Uite, aici dedesubt, fumegă, îi arată ceva sub bord, făcându-l

să se aplece, în timp ce el, cu ochi de vultur scrutează zarea.

— Nu văd nimic, se aude înăbușit din mașină.

— Precis îți spun, insistă tinerește Dinescu, cu spatele spre mașină și pumnii încordați, umerii îi tremură, parcă s-ar ruga din tot corpul. A luat ceva foc.

— O fi soba!

— Care sobă sub volan? strigă îndurerat înălțând pumnii spre cer.

Și minune! Ruga-i e ascultată! închide ochii, mulțumind în gând și o rupe la goană spre stânga, pe partea lui Cheran, unde a mai căzut un băț, cu zăngănit,

dureros.

— Ce-i? întreabă zăpăcit Florin, ieșit anevoios de sub volan, și-l vede pe Mircea alergând și înțelege dintr-odată totul. Las că vezi tu, scrâșnește el întunecat, iar mic mi se face frică. Dacă se omoară?

— E târziu, fraților, rostesc după ce poetul s-a întors târând triumfător o știucă iar Florin i-a citi pomelnicul corespunzător. Hai să mergem acasă!

— Care târziu? sar amândoi în cor și apoi tac brusc, privindu-se cocoșește.

Sportivul s-a urcat în mașină, a stins „soba" și a pornit motorul, coborând ambele geamuri.

— Florine, rostește într-un târziu Mircea, nu mai puteam. Îmi stătea inima.

Nu-i răspunde, privește prin parbriz, întorcând capul regulat ca un metronom, la stânga și la dreapta, în lungul șirului.

Făpturi necunoscute

Și timpul trece peste toate; ca un duh, e aproape patru, soarele s-a lăsat pe spate. Liniștit, afundându-se un pic în marea câmpie ca într-o mare adevărată, de ce să nu tragă iarăși, în dreapta șirului, la capăt, tot la capăt? Mircea a pornit în goană dar Florin bagă-n viteză, mașina demarează vijelios într-un nor de zăpadă, depășindu-l pe scriitor într-o clipită, (e clar conflictul dintre sentimente și tehnică). A ajuns la băț, o frână năprasnică, sare și înțeapă, începând să degaje firul întins, zbârnâind.

— E mare, îi comunică lui Dinescu, care a venit gâfâind, lângă el. Peste cinci chile. Mi-e să nu rupă.

Mircea apucă și el de gută. Îndârjit, se luptă în trei. Pe mutește. Fiecare trage în altă parte. Dar tot știucă trage cel mai tare. Nailonul țiuie, alunecându-le printre mâini. „N-o lăsa să-ntindă!" „Acu' spui?!" „Dacă nu-i dai fir, rupe!" „De unde să-i mai dau fir!?" răcnește Cheran afundat cu mâna-n copcă până-n umăr. Dinescu, scos parțial din joc, face genuflexiuni, surescitat, privind nerăbdător cum rivalul scormone' nevăzute măruntaiele lacului. „Hai odată!" „Unde?" „Aici, la lumină". „Nu pot" geme Florin „mă trage la-ntuneric absolut". „Absolut zici?" sare speriat pe loc Mircea. „Absolut-absolut". „Doamne păzește", îl apucă poetul pe fotbalist de picioare.

Până la urmă acesta reușește să-și tragă mâna din apă. Mâneca hanoracului fumegă și șiroiește gros, picăturile înghețată în aer răsunând ca niște grunțe răsturnate pe banchiza groasă. Apare firul. Mircea se repede ca turbat. Iar trag amândoi, aiurea, dar vârtos. „O să rupă!" „Sigur c-o să rupă!" „Dă-i drumul!" „Dă-i tu drumul!" „N-ai caracter!" „Nici tu n-ai gafă!" Biata știucă a obosit, coboară tot mai rar și puțin spre adâncuri. Curând capul uriaș apare în copcă. Alerg, cu gafa în mână, ca la ștafetă. Poetul, cu un gest poetic, desigur, înfige cârligul sub gâtlej. Știuca începe să iasă! Și iese și iese! Și nu se mai termină! Florin o apucă și el de trupul gros și o aruncă pe gheață. E splendidă, e nemaipomenită, „e puțin sublimă", ar adăuga prietenul Dan Alecu (așa cum a rostit, nervos, când am scos sub ochii

lui o „capitală” de șapte cinci sute).

— Eu am scos-o!

— Ba eu!

— Dementule!

— Ba tu ai platfus!

— Bravo, băieții! aplaud eu de vuiește pădurea.

Se privesc o clipă, apoi Mircea dă fuga și agață gafa cu știuca în ea, de spatele mașinii. Face un soi de rostogolire cascadorească, și ajunge pe capotă, în picioare, deschizând larg brațele. Florin sare în mașină și demarează lin. Ieșind până la brâu pe geamul portierei, deschide și el brațele în cruce după ce a dat drumul la casetofon (care zguduie apusul cântând… „brown girl!”) A blocat și claxonul. Zici că-i șapte noiembrie. Așa ajung până în dreptul meu, ca un car alegoric (prea poluat fonic ce-i drept, copacii ridică din crengi, nedumeriți și cam zbârcesc din scorburi, dar un triumf e un triumf!).

Coboară, se îmbrățișează, caracalina e apreciată la „cinci și”. Se reaprinde soba care explodează, dar arde pe bucăți. Ne reîncălzim fiecare cănița (un soi de ceaunașe de aluminiu cu capacitate de maximum doi litri) și sărbătorim evenimentul. Seara a venit exact în clipa când motorul și casetofonul s-au stins. Seamănă cu o tăcere ce închide în ea puțină lumină maronie.

Pădurea s-a tulburat. SE aud șoapte ciudate, foșnete. Un cerb apare mai întâi în poala stejarilor bătrâni, privindu-ne mirat, dar netemător. Apoi o turmă neagră îl urmează, cerbi și ciute, pui încă tărcați de anul ăsta. Vin cu toți pe gheață, alunecând pe copitele mari cu scârțâit aspru. Se apropie, ca și cum ar vrea să se vadă, să ne miroasă, să ne cunoască.

„Cred că muzica le-a vorbit într-un fel numai al ei” șoptește transfigurat poetul. „886403!” îmi strig cu tare telefonul, provocând o ușoară vânzoleală în turmă. „Ce, ai înnebunit?”îmi murmură printre dinți fotbalistul. „Nu vezi ce frumoasă-i aia din stânga?” ripostez cu nevinovat. „E măritată, nesimțitule!” mă repede Mircea și turma trece mai departe spre câmpia înzăpezită.

N-am văzut în viața mea toată atâtea ciute și cerbi la un loc, peste o sută de sălbăticiuni călcând majestuos, cu pași mici, de sindrofie! Se pierd încet în lumina stinsă a apusului, noaptea înghite uriașa turmă ce parcă a plecat după soare.

Lungul drum al iernii către casă

Strângem pripoanele dinspre margini, aproape pe întuneric. Câte o pasăre mare de noapte bufnește din aripă pe lângă noi. O gheară de foc îmi încleștează inima: Nu-mi găsesc bățul „meu”! Sunt foarte încălzit de ceaiul tibetan, așa că sunt dispus să cred că trestia mi-a fost furată de o știmă mlădioasă sau roasă de o ciulă hămesită. Dar lemnișorul e culcat pe copcă. Culcat!! înțep! Săraca știucă, de când m-o fi așteptând! Cad în fund de bucurie. Prima mea știucă la copcă! Iese ușor, e amețită de oboseală și amorțită de frig. Alerg țopăind, transpirat de fericire, să le arăt trofeul de aproape două chile. Mâneca lui Cheran a-nghețat, e brațul rigid al

unei armuri, nu mai poate îndoi mâna. Dar nici să se dezbrace nu-i vine, gerul s-a-ntreit, nevăzut, crud, ca o făptură necunoscută, un nor de insecte născut de venirea nopții. Primesc felicitări. Le accept emoționat.

Plecăm rapid, cântând „brown girl". Am tras peștii la sorți, știuca cea mare i-a revenit lui Mircea Sceleratul.

Așa-s norocoșii de profesie: după ce le dă cine le dă o ciozvârtă de talent, le mai dă și peștele cel mare! Ceaiul știuca, frigul aspru, noaptea grea și misterioasă a câmpiei, ziua fără seamăn, toate m-au exaltat. Tot timpul mă reped la portieră să sar, vreau să rămân, să trăiesc aici, printre cerbi și știuci, cu frații copaci și cu sora baltă! Dar prietenii mi-au prins slăbiciunea și, de câte ori sunt gata să mă arunc în noapte (în seară, mai bine zis) pe șoseaua înghețată, încep să cânte tare, „brown girl in the sha lalalala". Ceva irezistibil mă lipește atunci de pernele scorojite și dezarticulate ale mașinii și mă face să cânt cu ei, să mă alătur. Cuvintele îmi vin singure, poruncitoare, pe buze. Florin Cheran oprește. „Am ajuns?" „Salut bătrâne!" „Browri girl" începe surâzând Mircea Dinescu, așa că mai cântăm o porție zdravănă și-n fața blocului, spre bucuria vecinilor.

Ce ușor e să răspunzi la telefon și să spui răspicat „Am-fost la știucă!"

POST SCRIPTUM

Bibelouri de tablă

„Mai întâi, să-ți spun ceva foarte important: o soprană de coloratură se formează foarte greu, după o muncă de ani de zile, iar cu când mă întorc în țară, bine-intenționat, unii îți bat joc de operă. Apoi, nici n-o cheamă Jenica pe nevastă-mea, dar Regina, adică Reginica adică Jenica. și alte nume istorice de ale noastre sunt intraductibile iar eu sunt mai mult vânător decât pescar". *L. Spiess*

La o precedentă întâmplare există și o paranteză din cauza dandinetei. Dandineta, (v-am explicat, și o să vă explice și Mircea Diaconu într-o altă carte, odată și odată) este o bucățică de tablă îngreunată cu plumb și un cârlig. Legală de un băț printr-un fir lung, ea se agilă prin apă în sus și-n jos, ore-ntregi, după cum vă spuneam, degeaba… Motivele care fac bărbații să penduleze astfel un bețișor, în plină iarnă, deasupra unei copci, rămân încă necunoscute și poate că ar trebui căutate în adâncul firii omenești în mileniile întunecate de dinainte de istorie. În antichitate, cineva a emis ipoteza îndrăzneață că această ciudată mișcare masculină ar putea avea drept scop atragerea știucii, celebru pește răpitor. Complet fantezist! Dandineta „prinde" știuca tot atât de rar și întâmplător precum prinde vidre sau galoși, oricine știe asta, așa încât teoria nu explică inepția gestului și poate fi folosită doar ca un pretext înșelător, ce nu poate face obiectul unei discuții serioase.

A aduce în discuție un termen nou, bibanul, mi se pare mult mai aproape de

realitatea statisticilor și a vieții însăși! Pentru că nu puține sunt cazurile în care, absolut neașteptat, de cârligul dandinetei se agață o vietate măruntă și zglobie, luciopercă viu colorată, denumită popular biban. Și am constatat direct prezența. În anumite locuri, a susnumitei făpturi, multiplicată în mai mulți indivizi risipiți pe gheață în jurul unei singure copci. Demonstrează oare aceasta în favoarea unei legături a bizarei hățânări a scurtăturii (de trestie cel mai ades) deasupra orificiului din gheață, cu unele soiuri de pește mărunt de dedesubt?

Da și nu. Da, dacă ne gândim că sunt persoane oare au reușit să extragă din mediul lor natural, apa, chiar mai mult de două exemplare de *perca fluviatilis*, în maniera aceasta neconformă cu nici logică sau tradiție. Nu, dacă, numărând bibanii dintr-o singură regiune, sau măcar făcând estimații aproximative, recunoaștem prezența lor majoritară, constatând, cu obiectivitate științifică și onestitate, că în multe lacuri sunt mai mulți bibani decât apă, ceea ce poate duce la o singură concluzie: impactul viețuitoarei cu numita dandinetă vânturată prin lichid ar putea avea un caracter întâmplător, dată fiind prezența ridicată pe centimetru cub de fluid a centimetrului cub de solid (biban), precum și faptul că numiții pescuți se prind ades de coadă sau burtică, adică complet aiurea.

O tentativă de elucidare a acestor mistere științifice a avut loc acum mai mulți ani pe balta Moara Vlăsiei, de lângă Căldărușani. O echipă numeroasă de cercetători și tehnicieni, formată din Ion Băieșu, Ludovic Spiess și cu mine, s-a decis să observe, de-a lungul mai multor ore, relația dandinetă-biban, direct în mediul preferat de conviețuire a ambilor.

Principiile unei expediții ce eșuează

Condițiile nu erau cu totul prielnice. Ninsese, două zile, făcând să plutească pe apa rece a lacului o papalașcă de zăpadă udă. Apoi veniseră trei nopți cu ger slab, de minus ținci-șase grade. Deși termenul pe care-l preferă dicționarele în asemenea situații e *geruleț,* sau eventual *pui de ger* (spus cu o anume duioșie, întrucât sărmanul nu are decât tată, și încă un tată foarte aspru) am preferat o formulă mai puțin angajată, datorită dorinței de maximă obiectivitate. Omătul acela, fleașca aceea mustind de apă înghețată se întărise și o platoșă alburie, complet opacă, acoperise mai toate lacurile din jurul Bucureștilor.

Oprisem mașina la liziera pădurii și, după ce scosesem echipamentul din portbagaj, așteptam ca Luluș (L.S.) să reușească să coboare și el. Era o zi însorită, printre copaci ne scărpinau ceafa razele dulci-aspre ale lui ianuarie (încet-încet, ca la cinema, când regizorul te aruncă în trecutul personajului, imaginea imperfectului și a mai mult ca perfectului se voalează puțin. Apoi, ca din vis, apare acea zi rece și luminoasă, la minunatul, bărbătescul indicativ prezent).

— Îl scoatem? mă-ntreabă în șoaptă Guță, privind îngrijorat cum Spiess s-a prins de stâlpul fragil dintre portierele Trabantului și trage din răsputeri, încercând să se smulgă din îmbrățișarea banchetei și a bordului.

— Vrei să-l umilim? îi întorc eu întrebarea, grav.

Cu un geamăt adânc, răscolitor, Luluș țâșnește din mașină, prăbușindu-se pe zăpada înghețată. Ne aruncă o privire mută, plină de adâncă dezmierdare, apoi, agățându-se de un paltin mai groscior, se aburca pe picioare.

— Eh, nu mai sunt așa zburdalnic, suspină el dregându-și înfățișarea și potrivindu-și hainele greu încercate.

— Gata, la baltă, că trece solunară, anunță Băiețu înșfăcând traista cu trestii și coborând în viteză panta lină a malului.

E o plăcere să-l privești. Poartă o blană elegantă. Mariana n-a uitat să-i pună cravata la gât, că doar e ardeleancă! Și mai e și iarnă, *gâtlegău-i* bun să nu răcească. Cizmele de piele gri „Otter" lucesc sclipitor în soarele dimineții, pantalonii de camgarn nu și-au pierdut dunga. Lasă în urma lui un miros violent de „Balafre". Când lângă el coboară Luluș cu nădragii prinși în sfoară și salopeta împestrițată de uleiuri și sosuri și petice de stambă cu buline, (tocmai și-a luat mașină nouă pe măsură, un Trabant) mă bucur nespus, lin călcâi îi iese afară din pantoful scâlciat, ba chiar și din ciorap. El și scriitorul formează împreună o minunată pereche, o priveliște la fel de originală ca și zăpada troienită pe sub pădure, din care ies crengile de măceș cu fructe încă roșii.

Gheața e albă, vălurită, după cum a bătut viscolul, omătul e ud deasupra. Pășim pe pontonul ce înaintează în lac vreo cinci metri.

— O fi groasă? întreabă îngrijorat Luluș cu vocea-i muzicală auzind cum îi trosnesc crengile sub pas.

— Vreo douăzeci tot are.

— Ajunge?

Băiețu îl măsoară atent, din cap până-n picioare, pe înalt, fără să-l poală cuprinde și în lățime.

— Eu aș mai pune vreo zece, exclamă gânditor.

— Unsprezece, oftează Spiess, resemnat, cu accent muntenesc, c-a făcut Jenica ciorbă dă fasole azi noapte și eu pă la patru mă trezesc.

— Și a făcut multă?

— Două dă litri, ca dă obicei, că știe că-mi place. Da', tov. Guță, luați-o mata, că ești mai ușor, înainte, și dacă ține, pun și eu un picioruț.

O mică greșeală de organizare

Deși transilvan, Luluș vorbește exact ca un bucureștean de mahala domnească, cum e Popa Nan sau o parte a Teiului, locul unde stătea românimea săracă: speră că va cânta curând într-un libret Caragiale. Așa că exersează. Urechea-i muzicală a prins repede de la Mitică, ce era de prins. Se vântură neliniștit pe mal. Tocmai l-a copleșit teama de apa adâncă a lacului, dar îi roade curiozitatea: Ține? Merită? Se dă bibanul? Luluș e personajul clasic, rupt, sfâșiat între rațiune și pasiune, între logica cruntă a datoriei sau legii (simțului de conservare) și vârtejul sentimental amețitor al dandinetei. Ce va alege oare?

— Stați dom-le! se aude un strigăt. Stați așa! vine și al doilea.

E paznicul, aleargă cu furca spre noi. Agitând-o ca pe o armă, țipând cât îl ține gura.

— Guță, arunc eu printre dinți, tu ai călcat vreo căina?

— Aș!

— Atunci te-a pârât cineva!

— Ce să pârască?

— Orice! Românul e poet și are imaginație.

— Oameni buni, ajunge bătrânul lângă noi gâfâind, nu faceți una ca asta că mă băgați în belea.

— Ce să nu facem?

— Nu intrați pe gheața asta. E vai de capul ei. Mai mult apă decât gheață.

— Are douăzeci de centimetri.

— Poa' să aibă și-o sută! E gheață de zăpadă, de-aia albă, nu vedeți? E ca făina, nisipoasă. Nu se crapă, se surpă, nici nu știi când ai ajuns sub apă. Nu-i ca aia de senin, să țină și carul cu fân ori chiar și pe 'mnealui, se întoarce el spre Luluș.

— Lasă că nu ne înecăm noi. Nene, îl bale Băiești pe umăr și, cu trestia și dandineta în mână, face primul pas pe gheață, târând prudent talpa, fără să se lase cu toată greutatea.

— Vedeți că pe la mijloc apa are vreo trei metri, mai țipă sugrumat țăranul, ștergându-și fruntea nădușită și umoristul face al doilea pas, dispărând sub gheață ca aspirat de adâncuri.

N-apucăm să facem vreo mișcare și prietenul nostru reapare șiroind de apă. Sar pe ponton, mă aplec și-i întind mâna. N-ajung. Fac un pas pe gheață și eu. Intru în apă până-n brâu. Am vrut oare să-mi demonstrez solidaritatea? Guță înaintează încet spre mal, rupând gheața cu pieptul. E aproape de ponton. Îl apuc de cravată și trag cu nădejde. Înainte de a-l spânzura, țesătura fină se rupe și rămân cu o bucată de mătase vișinie în mână. Murmurând ceva printre dinți, urcă pe scândurile debarcaderului dintr-un salt acrobatic și sportiv, bineînțeles, că doar e cronicar de fotbal. Se întoarce spre gaura uriașă din gheață, unde apa fierbe încă, erupând norișori de nămol.

— Mă omoară, șoptește îngândurat.

— Cine? îl întreb eu, încercând să-mi scot cizmele.

— Mariana. Ieri mi le-a luat.

— Ce, domnule?! am reușit, îmi scot și pantalonii. Spiess și cu bătrânul pădurar îngrămădesc deja maldăre de stuf în cerc, să facă foc.

— Cojocul și cravata. De trei luni face pândă la magazin.

Ne-am dezbrăcat de tot. Țopăind între vâlvătăi, goi ca niște sălbatici. Storcându-ne din răsputeri hainele.

— Nici pe mine nu cred să mă țină gheața asta, afirmă serafic Luluș, așezat pe o buturugă groasă de stejar ce a dispărut sub posteriorul său rotofei.

Gerul mușcă mărunt dar sigur. E de ajuns ca pălălaia trestiilor să scadă puțin, pentru ca frigul să ne pătrundă, o lovitură ce vine de peste tot, ca și cum mii de viespi ne-ar înțepa deodată pe întreg trupul.

— Îmbrăcați-vă. Ne sfătuiește pădurarul, că se încălzesc hainele și vă apără și așa.

— Așa cum? întreb eu neîncrezător.

— Așa. Și udă, tot haină-i.

O ușă în zidul de fum

Ne tragem iute lenjeria, strâmbându-ne la atingerea rece. Dar nu e nici spaimă nici dezgust în noi, ci un fel de bucurie. Ceva ca o joacă veselă, copilărească. Nu știu dacă nu exagerez, dar am sentimentul că balta a făcut cu noi o glumă sprințară, s-a jucat. Ies aburi din haine ca din oala cu supă. Cojocul cel nou al lui Guță se scorojește văzând cu ochii, minunata lui culoare gris fier trece încet în gri pătat, apoi în maroniu cu alburiu și în sfârșit, când s-a scorojit și s-a scurtat la mâneci, în căcăniu pur, cu pete cenușii. Pantalonii de camgam s-au burlănit, cizmele și-au pierdut luciul. Luluș vine lângă el, încheindu-și sfidător ultimul nasture de la salopetă.

— Nu eleganța e totul în viață.

— Mergem? întreb-eu.

— Nu mergem nicăieri, răspunde voios scriitorul. Pe mijloc e groasă, dacă punem la intrare scândura aia mare de sub stejar, intrăm fără probleme.

— E bunul statului, sare paznicul bățos.

— O punem la loc când plecăm!

— Pescuitul sportiv se poate face numai cu două lansete sau alte scule sportive, recită bătrânul conștiincios, pescuitul cu setei, prostovoale și alte unelte fiind interzis și pedepsit de lege.

— Ce are scândura cu pescuitul sportiv?

— Pescuitul sportiv cu scândura e interzis.

— Unde scrie?

— Mai sus. La „cu alte unelte”. Luați-o, să nu spuneți că-s om rău, că dumnealui e televizat și-l știu, dar să știți că eu sunt plecat la București de azi dimineață și numai deseară viu. Ca să constat ce e de constatat.

Și pleacă, cu pași hotărâți. Lăsându-ne buimaci. Înainte de a intra-n pădure, se întoarce.

— Și să știți dom’ *Beleșu,* că-n caz că vă accidentează gheața, e mai rău ca ăia de dă la țurloaie! strigă aproape dispărând în pădure. Ăia mai dă și mâine, că și mâine-i meci, da’ gheața vă bagă-n subsol, că-i meci greu de „B”, nu-i de campionat, se mai aude bodogănind, din ce în ce mai îndepărtat. Și cu ce scriți, mă rog, dacă vă vatămă la țurloaie?…

Guță ridică din umeri, se repede sub copac, ia scândura lungă și groasă de trei degete și o potrivește pe ponton, ca pe o punte, până aproape de mijlocul gheții.

— Vii? mă-ntreabă și pășește sigur, aproape alergând, pe „schela „îngustă (așa o numesc marinarii) apoi pe gheață.

Din două lovituri de topor a și făcut prima copcă. A și prins primul biban la

dandinelă. Îl vedem stând bine merei pe gheața alburie, dezinvolt, surâzător, parcă plutind. E un peisaj pe care orice fotograf l-ar invidia: silueta neagră. Cu poalele cojocului scorojite și răsfrânte ca niște aripioare fluturând în vântulețul fără de care, puiul de ger s-ar simți, doamne păzește, singur.

Se și aude un sunet dogit, de tablă pârâind sec, din blănițele zbârcite cad fărâme de gheață. Și această lungă și subțire singurătate omenească este așezată în mijlocul unei lumini albe, dar cum să spun, nu înăuntrul ei, ci aplicată clandestin, nejustificată de niciunul din tonurile de alb ce se ivesc din lac. Din troienele îngrămădite pe maluri, din coamele grele de omăt și chiciură ce au făcut crengile să se aplece. Ca într-un Bruegel ofensat de puținătatea insului arătă cât în spațiile fără de sfârșit ale landului înzăpezit „silueta lui Guță aplecat deasupra gheții devine singurul lucru important din marele tablou alb. Centrul și punctul lui de echilibru, fără de care logica acestei lumi imaculate și reci s-ar prăbuși.

— Dom'le, pă cinstea mea că sunteți… ezită Spiess, văzându-mi privirea visătoare, apoi continuă, hotărât, mizantropiști.

— Cum adică. Luluș? îl privesc cu uluit.

— Adică mi-am uitat pachetul cu haleală pă masă! Și doar sunt, vorba aia, om dă cultură! Și dacă rămân aici pă mal, singur, și un mic nu, o bericică nu, mă încing! Că dă când vă tot fac foc și voi intrați în gârlă tot ca nebunii, cu țoalele fleașcă și izmenele scorțoase pă voi! Că poa' să bată vântul ca pă Strâmtoarea Berii dă la Polul Nord, n-are cum trece, că voi sunteți îmbrăcați cu pereții dă la casă, dă la eschimoși! Da' eu, nenică, ce-s, orfan? Că dă unde era să știu că nici gheața nu mai e ce-a fost! Ahă, pă vremea mea, intram cu Jenica-n brațe pă Bâlea, iarna, când mai ieșeam și noi cu ai noștri, la iarbă verde, la o fleică și-o țuiculiță fiartă, și cântam măscări și jucam popa prostu' până venea primăvara, altă. Că așa aflam eu că-i martie, când simțeam că-s ud la fund și țipa. Jenica: „Lulică, hai acasă că a dat căldura și mi se strică murăturile pă balcon!" Ah, și dacă ați ști ce greu se formează o soprană de coloratură…

Îl las să turuie, tolănit gânditor pe buturuga devenită, nu știu cum, a lui, numai a lui; există asemenea oameni, care, atingând un obiect, un loc, o casă chiar, le fac, ciudat, să le aparțină și nicicând nu le mai poți desprinde din alăturarea lor. Ce pare veche și definitivă. Căpătând nume, groapa lui Iani (Cojar), dorna lui Titus (Popovici).

Intru pe gheață, mai întâi temător, abia călcând, gata să mă arunc înapoi pe scândura lată. Apoi, văzând că nu se întâmplă nimic, mă apropii încet de Guță. Făcându-mi tălpile ca pe niște schiuri.

— Ține, fii liniștit. Numai la mal e mâncată, cred că sunt izvoare.

— E cald încă pământul. La ce trage?

— Numai la dandinetă argintată. Mică, de doi centimetri. Dar nu trebuie legănată tare. O ridici puțin, ic oprești. O lași să cadă încet.

— Când trage? Când stă pe loc?

— Când stă sau când flutură spre fund.

Trec la fapte. Îmi sap două copci mititele ca doi ochi de brontozaur. Gheața se

sfărâmă sub topor ca nisipul, e un fel de materie poroasă, abia abia legată. Ce îi dă cât de cât rezistență e o subțire pătură de gheață „de senin” tare ca sticla, formată chiar la nivelul apei.

Las dandineta să ajungă pe fund, apoi ridic ușor vârful trestiei, cam o jumătate de metru. O las să cadă din nou. Când să ridic iar, o simt îngreunată și recunosc lovitura foarte dură a bibanului mare. Încerc să-l aduc repede la suprafață.

Bibanul o ia spre dreapta și simt că nailonul meu e prea subțire. Îi mai dau gută, puțin câte puțin, să-l obosesc. După câteva secunde puterile i slăbesc și în gura copcii apare un grăsun splendid colorat, vărgat ca o zebră cu veri papagali, care mă privește cu ochi răutăcioși și buzele strânse într-un suprem dispreț. Mă fac că nud bag în scamă și-l arunc pe gheață. Șapte-opt sute de grame! își exprimă nemulțumirea violent, plesnind răsunător bu coada gheața cenușie. Sap repede (nu pot spune „sparg” întrucât a face o copcă în gheața asta e ca și cum aș face o gropiță în mălai ud, vag întărit) o copcă mai lată și vâr juvelnicul, legat bine de un stuf prins de îngheț. Băiețu îmi aduce și el peștii lui, are deja patru, lot unul și umil, bibani vânjoși, din categoria celor trecuți nu numai de clasele primare și liceu, dar și de serviciul militar! Rar am văzut așa bibani!

Începe un soi de nebunie apăsătoare. Ca pândiți de grabe și lăcomii necunoscute, începem să prindem bibani uriași, unul după altul. O frenezie primitivă ne rupe gesturile, ni le precipită. Cad în genunchi, mâinile îmi tremură și se încurcă una pe alta, stângaci.

După ce lansez dandineta, în mai puțin de zece secunde o smucitură brutală încovoaie vârful trestiei și începe o bătălie foarte scurtă și foarte aspră, de câteva clipe, când bibanul trage cu violența unui crap de trei kilograme. Fruntea mi-a transpirat, ochii mi s-au împăienjenii. Îl văd ca prin ceață pe Băiețu aruncându-și pe gheață cojocul „cel nou” cu un gest grăbit.

Primii pași ai vechiului născut

Pe mal, Luluș a-nceput să se neliniștească. Poate vedea clar fie care gest al nostru. Dar mai ales fiecare biban. La orice pește prins scoale câte un geamăt scurt, tip Rigoletto, extrem de dureros, ca din rărunchi. S-a ridicat de pe buturugă și mărșăluiește pe mal, scâncind, ciufulindu-și părul rar. Curând mersu-i se transformă într-un alergat greoi de hipopotam. Pare o imagine dintr-un film fantastic, despre trecutul foarte îndepărtat, când lumea era toată gheață și elefanți păroși pășteau frunze uriașe de palmier la pol, printre nămeți.

Fuge fără țintă, încoace și-ncolo. Zăpăcii. Piciorul greu i se afundă în troiene până la genunchi. Se oprește, pipăie gheața dintre trestii cu vârful piciorului, apoi, auzind-o cum trosnește. Își reia alergătura neliniștită și scheunatul tânguitor. Din când în când își smulge câte o șuviță de păr din puțina-i podoabă care i-a rămas.

Seamănă cu un câine urmărind înfricoșat barca stăpânului ce se îndepărtează de mai, alergând de-a lungul țărmului fără să se poată hotărî să se arunce în apă, mușcându-se de furie și frică. Dar apare și un biban răsărit de tot, de cel puțin un

kilogram! (Cine știe cât de rar trece pescuțul acesta de trei sute de grame, probabil că face ochii mari citind enormitatea de mai sus! Gândiți-vă atunci ce ochi *am făcut noi,* în dimineața aceea, când niciun pește prins n-a fost sub șapte sute de grame!) Luluș vede în direct și netrucat „orătania" cât platoul de prăjituri și ceva se rupe în el. Mai întâi scoale un răcnet amar, prelung, ca de lup sfâșiind singurătățile nopții cu lună drăcească, căzând în genunchi de parcă s-ar fi rugat. Apoi începe să cânte, cu fața spre pădure „Ridi pagliacci". Valuri de muzică forte se revarsă peste natură, ca o avalanșă bubuitoare. Încheie, se apleacă conștiincios în fața unui stejar. Își face cruce. A scos un pieptene lat, negru, feminin la-nfățișare și și-a întins lațele scămoșate. Se ridică în picioare, își netezește dunga salopetei soioase, și. Privind drept înainte cu ochii tulburi, pășește tremurând spre scândură.

— Stai, Luluș! am strigat disperat. A zis Jenica că-ți face salată de boc uf!

Parcă surd, cu privirea fixă, calcă pe scândura groasă, căutând spasmodic cu mâinile prin aer ceva nevăzut, pipăind o frânghie în vizibilă.

— Măi Spiess, la anul dă fie-ta la facultate! am țipat iar.

Dar scândura s-a-ndoit mai departe sub pasu-i șovăitor. Înfrânt, lemnul a scârțâit asurzitor și un vânt negru și greu a agitat copacii, ce parcă au suspinat cu glas omenesc.

— Lodovico. N-are cine să mai cânte soprană de coloratură!

E întuneric în mintea-i, el e deja departe, singur, *dincolo.*

— Luluș. Ai să-mi dai o sută de lei! am mai urlat cu încercând să-l trezesc la realitate, dar nici acest suprem argument nu l-a întors din hotărârea-i funestă.

Adevărul, o singură dată

A ajuns la capătul blănii de stejar. A ridicat piciorul să-l așeze pe gheață. Atunci fibra lemnului s-a rupt. Cu un muget imens, gheața s-a pulverizat sfârtecată ca de o explozie și L.S. a dispărut sub apă, răcnind înfiorător, ținând deasupra capului, ca pe un steag, trestia cu dandineta sclipitoare. A fost ultima imagine luminoasă din omul acela, bățul subțire a rămas parcă o clipă deasupra apei răscolite, cu dandineta lucind triumfător, ca un ultim mesaj adresat de Luluș omenirii.

Valuri furioase au clătinat gheața și un miros greu de nămol a murdărit acrul, ca și cum frumusețea uluitoare a naturii, a lacului alb și a pădurii ar fi vrut să se pocească singură, să se curme în prezența morții. Vălătuci negri de mâl au viscolit apa și alge putre ezite s-au ridicat la suprafață, limpedea splendoare a lacului arătându-și dedesubturile întunecate, oribile.

— Luluș. Am suspinat eu, neputincios, măi Luluș, aveam diseară o partidă de muzică de debara cu Aurică Cioranu…

Atunci apele s-au învolburat din nou. Au țâșnii iar gheizere de nămol, ca niște șerpi groși dizolvându-se în aer. Brădișul acvatic, înnegrit de întunericul veșnic al adâncurilor în care iarna și frigul necruțător l-au prăbușit, se răsfiră între ape ca și cum o mișcare torențială de dedesubt ar ivi schelete moi ale unor viețuitoare dispărute. Apoi, într-o erupție enormă, în care apele se despart de uscat, din undă

se ivește o insulă ciudată, șiroind a mâl. Dar nu insulă a văzut într-un târziu privirea noastră înspăimântată, ci creștetul unui animal, al unui Caliban al avenelor fără fund, cu ape încremenite de milenii ridicându-se la lumină, cu o căpiță de resturi vegetale în cap și pe umeri, de alge putrede șiroind de noroaiele adâncului.

— Bra… Bră… Bra… îngaimă monstrul nemaivăzut ca și cum s-ar strădui să comunice cu noi, să ne spună ceva important dar de neînțeles, bătând apa cu labele ca niște lopeți, iscând în jur valuri uriașe, ce fac să zăngăne gheața.

— Parcă seamănă cu tovarășul Spiess! strigă (iuță apropiindu-se fascinat de marginea copcii gigantice în care ființa necunoscută se zvârcolește.

De undeva a apărut bătrânul pădurar. Învârtind o funie în mână, ca pe un lasou.

— Bra… Bra… Braților, izbutește să rostească în sfârșit momâia încercând să se aburce pe scândura groasă ce plutește printre ghețuri, dar blana de stejar e parcă un pai sub masa enormă de carne, dispare ca și cum n-ar fi fost.

Izvorăște încet un strat de grăsimi, formând cercuri albăstrii, sclipitoare pe apă, ca și cum cineva ar fi vărsat un butoi de uleiuri și motorină.

— O fi un iguanodon bătrân, murmură Băiețu.

— Atât de bătrân încât e jumătate țiței, adaug eu tulburat.

— Domnu' Luluș, nu cumva mata ești? tresare, plin de speranță și îndoială, Guță.

Paznicul a aruncat hoțește frânghia, prinzând cu îndemânare una din mâinile înălțate spre cer.

— Mmmm, bolborosește ininteligibil, dar cu un clar accent peiorativ, târât spre ponton, naufragiatul.

Lăsând un siaj de petrolier torpilat, L.S., căci ci este, suntem siguri acum, ajunge să se prindă cu mâinile de grinzile groase ale debarcaderului. Sforăie furios, ca un cal înfrânt, încercând în van să se cațere pe trunchiurile de salcâm negeluite. Pădurarul încearcă să-l ajute, cârmindu-și nasul, scârbit de miros, dar e ca și cum ar încerca să scoată din apă, cu mâinile goale, un vapor răsturnat.

După eșecuri repetate – noi nu putem interveni decât cu riscul de-a ne scufunda și noi – L.S. abandonează escaladarea directă și-o ia încet spre mal. Pe lângă ponton, spărgând gheața făinoasă cu pieptul. Scutură din când în când din cap, nărăvaș, aruncând în toate părțile filamente de alge, stropi noroioși și viemișori roșii. A ajuns la mal, se înalță, pas cu pas din apă, smulgându-și anevoie picioarele din-napoi.

A ieșit pe uscat, bodogănind, bătrânul paznic a și înălțat perdele de foc de care parcă se șterge ca pe niște prosoape. Se întoarce spre noi, încruntat, ridicând amenințător pumnul.

Despre pești, numai bine!

— Voi sunteți de vină! tună peste baltă și pădure. Oameni fără suflet! Nu știți că-s pofticioasă?!

Ne pufnește râsul, liniștitor. Privim dezastrul din jur. Gheța e spartă pe mai bine

de un hectar, apa fierbe și acum, cu bule de gaz și alge putrezite, doi trei peștișori amețiți s-au ridicat la suprafață, scoțându-și gurile din unda nămoloasă.

— Balena Carpaților, șoptește Băiești dar pe baltă totul se aude, chiar și fina clătinare a gândului între caierele minții.

Luluș aruncă după noi cu un vreasc ce cade pe gheață cu pârâit enorm, dilatat de liniștea serii și pădurii.

Nu mai trage, stolul de bibani a fugit, gonit de undele cumplitului naufragiu, ne pregătim să strângem. Paznicul a agățat scândura frântă, clătinând dojenitor din cap. Dar nu are pe ce o propti, gheața s-a spart peste lot. Suntem izolați pe mica banchiză din larg.

— Acu' să vă văd! ne strigă triumfător L.S. Balena Carpaților, ai?! Mă, de ce urâți voi opera?! De ce batjocoriți voi totul?!

Calm, Guță încearcă să ridice juvelnicul. E greu, nu reușește nicicum.

— E prea plin, rostește spre mine, ne-am lăcomii.

— Nu-i nimic, îl liniștesc cu, îi dăm și moșului și mai punem și la sare.

Se proptește mai bine în picioare, apucă plasa de mai jos și smulge odată tare, din răsputeri, încercând să arunce pe gheață maldărul de pește dintr-o singură mișcare. „Sâjocul", cum îi spun pescarii Deltei, țâșnește prin aer răspândind o jerbă de stropi sclipind argintiu în lumina apusului. E gol! De o spărtură din fundul plasei atârnă un rac, dând din clești batjocoritor. De pe mal se aude vuietul unui râs răzbunător, până și bătrânul paznic râde în pumni, cocârjat, cu zguduiri mici. Apoi se întoarce spre Spiess și-i bate din nou salopeta cu crenguțe de salcie, ca la baia rusească, scuturându-i nămolul deja uscat, ce cade în fărâme mici, ca o ninsoare.

— La sare cu el! răcnește gros, gâlgâitor, printre hohote L.S.

— S-a agățat de ceva și s-a rupt, îmi comunică liniștit Guță împăturind plasa și strângând sculele.

— A fost vie pe fund, măi tov Băiește, dreapta, strigă pădurarul.

— Luni ieșim, Guță? îl întreb nervos.

— N-ai văzut soprana? se bate pe umeri și de pe cojocul scorojit cad plăcuțe de gheață subțiri, zăngănind.

Am ieșit până la urmă printre trestii, nevătămați, târându-ne pe burtă, cumpănind încet fiecare mișcare. L.S. și paznicul ne-au așternut scândura peste stuf. Gheața pârâu? ușor, se auzea sub noi câte o surpare lenevă, ca o șoaptă. Am ieșit lotuși uscați.

— Cum e, Luluș? l-am întrebat cu ușurai, văzându-mă la liman.

— Bine, cum să fie! Știi tu de când voim eu să spăl salopeta asta?

— Și străbunicul meu avea una la fel, rostește admirativ bătrânul paznic, pipăind ca un cunoscător scoarța întărită de depuneri a materialului cenușiu. Dar să știți, tovarășele, că dac-o vrei spălată, toată balta asta n-ajunge. Mai sunt două mai sus, ceva mai împlinite și, dacă vreți s-o limpeziți, vine Ialomița mare la primăvară. Dă-i păcat de Dunăre, surâde hâtru, scărpinându-se sadovenian sub că ciulă, că dacă s-o pune salopeta matale și combinatul ăla nou de fosfatoase pe treabă, o face drojdie!

În pofida focului, hainele lui Spiess îngheață încet, curând se mișcă greoi, depărtând mult picioarele, de parcă ar fi intrat într-o armură rigidă și stânjenitoare. Cojocul lui Guță a devenit de mult o haină de tablă ce zăngăne și pârâie la fiecare mișcare.

— Ei, Rigoletto, întreabă Băicșu, când mai vii la copcă?

— Nu pot mâine că am două repetiții de ziua lu șefii ș-a lu' șefa pă rampă. Da' poimâine, dacă dă geru' un concert mai lung vin s-ascult și eu, răspunde serios și energic Ludovic Spiess.

Post-post scriptum

E cam așa: Acasă la Spiess, la fereastră, câțiva amici, între care și Gabriel Nedelcu. Coana Jenica, după ce a auzit poarta și-l vede pe bărbat-su târându-se în hainele înghețate, zice iute, „Uite-l dragă, c-a venit", „Dar de ce merge așa crăcănat, Jenico?" întreabă Nedelcu. „Cine știe, domnu' Gabi? S-o fi fiert între picioare și-l ustură". „Pe gerul ăsta?" „E gras, domnu' Gabi, de când îi spun eu să nu mai mănânce ciorba cu pâine!"

Și poate că nu ar avea rost să adaug și telefonul primit a doua zi de la Mariana Băieșu, care mi-a comunicat, treizeci și șapte de minute, pe ceas, într-un fel care se auzea perfect, ba chiar-îmi spărgea urechile, tot ce crede ea despre pescuit, în general, despre pescuitul la copcă. În particular, și despre mine, în modul cel mai intim, ca unul care îi duc bărbatul pe gheață în cojoc nou și cu cravată mătase milaneză, abia cumpătate* Iar dacă vă abateți pe la vreo copcă, atunci Ludovic Spiess și cu mine vă dăm, chiar și fără să ne cereți, un sfat prietenesc, bazai pe o solidă și de neuitat experiență și pe două voci: Nu uitați să vă scoateți cravata când plecați la pescuit!

Post-post post scripturm

Întreaga comisie de expertiză, adică I.B., L.S. și cu mine, la care cred că putem adăuga și mărturia obiectivă a unui membru al forțelor forestiere, se află în fața unor grave dificultăți de realizare a probității și rigorii științifice în concluziile sale. Ca și comisiile și expedițiile ce s-au străduit să elucideze existența pleziozaurului de la Loch Ness sau a omului zăpezilor din Tibet, nu putem produce, în afara propriilor noastre mărturii, nicio probă definitivă și suficientă în favoarea agresivității bibanului față de dandinetă. Toate probele, câteva zeci, irefutabile, care s-au strâns cu prețul unor eforturi și primejdii inimaginabile, înoată acum, datorită unui accident nefericit, în apa adâncă a lacului ales drept cadru pentru experiență.

Așa încât, din punct de vedere științific, povestirea de mai sus are doar un caracter literar, deci de ficțiune, iar concluziile ei, câte sunt, pot părea rodul unei adolescentine fantezii. Pentru a limpezi această atmosferă de suspiciune și ironie a forurilor științifice, rugăm celelalte expediții să ne comunice imediat rezultatele complete, cu probe vii, ale cercetărilor lor.

Rugăm a se reține că singura probă acceptată ca validă și de nerespins este saramura.

Proba se pregătește astfel: Se iau clementele ci primare, se pun pe plita încinsă, acoperită cu sare, până se coc, înnegrindu-se ușor.

Se reunesc apoi într-o tavă largă și adâncă, a cărei mărime depinde atât de numărul membrilor comisiei chemată să ateste veridicitatea demonstrației cât și cantitatea de fragmente probatoare ce s-a putut recolta de către membrii expediției. Peste conținutul probei se toarnă apă fierbinte cu ardei iute, usturoi mărunt pisat, și puțin oțet. Proba se constată manual, orice ustensilă împiedicând contactul direct, autentic, cu miezul problemei, care e alb și parfumat, dar bine protejat de coaja arsă și de amănunte osoase periculoase.

P.P.P.S. „În calitatea mea de fost ministru la noi, la cultură, sunt autorizat să declar oficial: o soprană de coloratură nu se formează ușor, ci din contră". L.S.

O FALSĂ ÎNCHEIERE

…e necesară și parcă logică la o năzbâtie. Dar cum se poate încheia logic o carte care le învață cum să fii nebun? în… coadă de pește? Printr-un joc oarecare, al cuvintelor și gândurilor spectaculos, dar mai puțin adevărat și parcă inutil? Abrupt, ca o tăietură de cuțit prin carnea albă și deasă a hârtiei?

Autorul acestor rânduri vă poate asigura, cu toată hotărârea, că se poate termina oricum. De pildă, cu înnoirea afirmației că toate instinctele-i primare s-au distilat, și toată bucuria-i primitivă de a înhăța peștele, prin orice mijloace, s-a abstractizat. Răpitorul a de venit principalul scop al vieții deloc tihnite de pescar, iar năluca metalică, singurul intermediar admis între juvelnic și pește. E un pescuit deopotrivă dur și rafinat. Nu atât în Deltă, unde, în anumite perioade, mârlița sare, pătimașă, la orice fluturare de lumină prin apă. și e o joacă de copil s-o ademenești și o imposibilitate să n-o prinzi… Ci în lacurile mari, adânci și limpezi de câmpie sau de deal cum sunt Făcăul. Snagovul, Polccștii, Săruleștii, Ghiorod, Valea Argovei, Săcălaia, Căldărușanii, Călinești, Craca… Aici peștele e rar, e bătrân și temător, Trebuie incredibil de multă dibăcie și tenacitate să-l faci să atace.

Există zeci de feluri de a purta lingura prin apă, despre care s-ar putea scrie adevărate (de data asta!) tratate. Așa cum există șute de modele, culori, mărimi de linguri, care de care mai ciudate. În mediul select (vezi bine!) al pescarilor de știucă, cuvinte ca Zack, Hardy mare, Alga, Dollingen mic, Pâinișoară, Felie de pepene, Ouick, Era, Toby, Orkla, înseamnă ceva exact, ca instrumentarul chirurgului sau denumirile latinești ale farmaciștilor.

E un meșteșug complicat, care aproape că exclude norocul (ceea ce nu înseamnă că bobocii aceia doi de pe Făcău nu au prins din întâmplare o caracalină de zece chile, la o linguriță anonimă, aruncată de unul din ei aiurea, în prima lor zi de pescuit, la primul lor lanseu!). E un ritual sever de morală și patimă ce unește oameni aparent diferiți între ei (uneori atât de deosebiți încât nu și-ar fi putut da bună ziua dincolo de baltă) într-un soi de confrerie.

Ucenicia e îndelungată și înșelătoare. Ori de câte ori îți dai examenul de calfă, și-l și ici, vine o situație (citește baltă) nouă, și totul se spulberă. Așa că am dreptate, după zece de ani de osândă, să spun mereu „despre știucă știucă nu știu nimic”.

Știucăritul și păstrăvăritul se-nvață și singur, umăr la umăr cu apa străvezie și trestiile foșnitoare și peștele îndărătnic. Dar școlarizarea durează prea mult, cu pierderi prea mari și prea dureroase.

Mai bine să ții minciogul, cuminte, vreo doi ani, în spatele unora ca Gabi Nedelcu, cum am făcut cu deoarece sunt dascăli buni.

Chiar virtuozi. Dar și mai bine e să tragi cu coada ochiului la fiara de Adi Gagea care-i profesorul tuturor (în loc să le tot minunezi cum de prinde el zece piese și tu numai două!) Asta după ce ai reușit să te dai bine pe lângă Vivi Teleianu și Romică Burcea, să-ți facă ei câteva linguri „prinzăcioase”!

Pescuitul de știucă se poate face și cu o lansetă obișnuită, ieftină, mai grea sau mai ușoară, și o mulinetă oarecare. Dar e bine de știut că, la sute de lanseuri pe zi, la zeci de agățări de sălcii, trestii, sârme (chiar și știuci) mâna obosește (mai ales dacă „utilajul” e greu și rigid) iar scula se uzează vertiginos. De aceea, e mai ieftin, parcă, să cumperi un carbon-compozit de doi metri douăzeci, ușor, cu „acțiune medie”, cum se spune, ce poate lansa greutăți între 10 și 30 de grame (adică exact lingurile de știucă) și te ține o viață, decât să tot cumperi, la aproape același preț, bețe de fibră tubulară care se rup, matematic, după, doi ani de minimă folosință. Vorba insularilor, „sunt prea sărac să-mi cumpăr lucruri ieftine”. Iar mulineta, pentru mine, e una singură: ABU GARCÍA CARDINAL 4 (modelul vechi garantat de firma producătoare pe viață!) Neapărat cu tambur de rezervă. Spun pentru mine, întrucât „Paco” Păduraru, nenorocitul de Radu Grozea și alți câțiva membri ai echipei folosesc CARDINAL 506, al aceleiași firme. Chestie de gust și obișnuință.

Și spun echipă, deoarece pescarii de răpitori cu momeli artificiale, și numai de răpitori și numai cu momeli artificiale, sunt puțini, chiar foarte puțini. Se cunosc bine între ei, sunt în continuă prietenie și rivalitate, formează, zice-se, o castă în rândul sutelor de mii de pescari, Fiecare are istoriile lui fabuloase, fiecare și-a prins „exemplarul” lui de știucă de peste șapte chile, unii chiar și pe cel de peste zece! (Care exemplar face, pentru un știucar adevărat, cât toți ceilalți pești prinși de-a lungul unei vieți!)

Le voi povesti, pățaniile lor și ale mele, într-o viitoare carte nu mai și numai despre „blincherit”. Și iată că astfel s-a ivit în sfârșit și prilejul mult așteptatei încheieri. Pe curând, vine ca și vacanța, iar vacanța miroase a apă, a alge, a pește, a stuf, a vară… A fericire…Poate că la anul om pescui și-pe Nistru…

CUPRINS

Mic cuvânt înainte 2
Peisaj cu câine și copii 3
Muzică grecească 9
Criza și ale ei foloase 13
Pescuind cu Amza 17
Un borcănaș de iaurt 19
Apă de sticlă 26
Dialog într-un birou directorial 36
Cu mâinile goale și curate 38
„S” de la… pescuit! 40
Sfârșitul verii. 42
Jocuri de lumină pe râu și pe lac 59
Cronica unei nereușite anunțate 70
Viziune în verde cu flori de câmp 76
Cămila deșertului 83
Noțiunea de deplasare rapidă 89
Post scriptum 98
O falsă încheiere 109

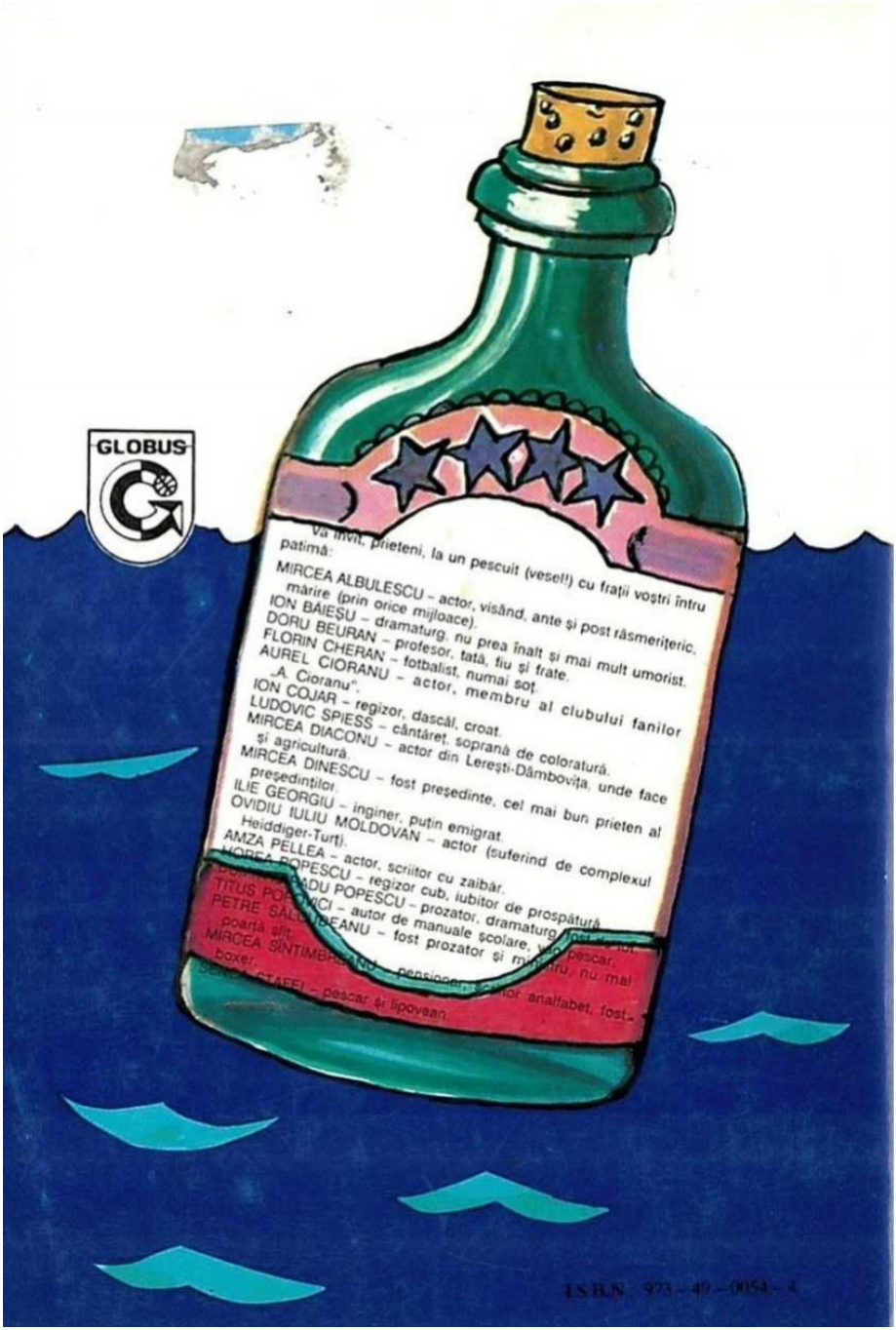

ISBN 973-49-0054-4